

JAARREKENING 2022

INHOUDSOPGAVE JAARREKENING 2022

Bladzijde

Inleiding/Leeswijzer	1
Jaarverslag	
Hoofdstuk 1 a. Programmaverantwoording	3
b. Voortgang coalitieakkoord	30
Hoofdstuk 2 Verslag ter verantwoording van het financieel beheer	33
a. rekeningresultaat	33
b. analyse van de belangrijke afwijkingen tussen de jaarrekening en de najaarsrapportage	36
Hoofdstuk 3 Paragrafen	51
a. ontwikkelingen in 2022	51
b. overzicht incidentele baten en lasten	54
c. onttrekkingen bestemmingsreserves en voorzieningen	55
d. lopende en afgesloten investeringen in 2022	57
e. waterschapsbelastingen	80
f. weerstandsvermogen	82
g. financiering (treasuryparagraaf)	84
h. risicoparagraaf	86
i. verbonden partijen	91
j. bedrijfsvoering	96
k. EMU-saldo	103
l. Openbaarheidsparagraaf	104
Jaarrekening	
Hoofdstuk 4 Balans met toelichting	108
Hoofdstuk 5 Exploitatierekening naar kostendragers	123
Hoofdstuk 6 Exploitatierekening naar programma's	125
Hoofdstuk 7 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten	128
Hoofdstuk 8 Wet Normering Topinkomens (WNT)	131
Hoofdstuk 9 Controleverklaring	133
Hoofdstuk 10 Vaststelling jaarrekening 2022	141
BIJLAGEN	143
1. Kredietoverzicht per 31 december 2022	145
2. Overzicht afgesloten projecten 2022	149

Inleiding

De jaarrekening 2022 is samengesteld conform de regelgeving volgens de Waterschapswet. Het jaarverslag (de programmaverantwoording) is onderverdeeld in een aantal thema's, programma's genaamd. Dit zijn de programma's Veiligheid, Watersystemen en Organisatie.

Op grond van de Waterschapswet kent het waterschap twee taken; watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1a, programmaverantwoording, wordt per programma ingegaan op onze visie en de realisatie van de beleidsdoelen. In hoofdstuk 1b, voortgang coalitieakkoord, wordt ingegaan op de invulling van het coalitieakkoord 2019 – 2023 "Door Water Verbonden".

Hoofdstuk 2 bevat grotendeels financiële beschouwingen. Hier wordt onder andere ingegaan op de uitkomst van de jaarrekening. Het exploitatieresultaat wordt hier uitgebreid geanalyseerd.

In hoofdstuk 3 zijn de voorgeschreven paragrafen opgenomen. Hier wordt onder meer ingegaan op de vermogenspositie en de financiering.

In hoofdstuk 4 is de balans met toelichting opgenomen. De balans geeft de vermogenspositie weer.

In de hoofdstukken 5, 6 en 7 is de exploitatierekening naar respectievelijk kostendrager, programma's en kosten- en opbrengstsoorten opgenomen. In de rekening naar kostendrager en programma's is volstaan met een korte toelichting op de uitkomsten. Dit om te voorkomen dat dezelfde toelichtingen meerdere malen worden gegeven. De uitgebreide analyse is namelijk opgenomen in hoofdstuk 2.

In hoofdstuk 8 "Topinkomens" zijn de gegevens volgens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) opgenomen.

De controleverklaring is opgenomen in hoofdstuk 9. De vaststelling van de rekening vindt u onder hoofdstuk 10. De (verplichte) bijlagen bij de jaarrekening zijn afzonderlijk opgenomen.

Hoofdstuk 1a. Programmaverantwoording 2022

Inleiding

Het waterschap heeft als taak te zorgen voor veiligheid, voldoende water en schoon en ecologisch gezond water. In het Waterbeheerprogramma (WBP) 2022-2027 is voor deze taken aangegeven welke opgaven we hebben, nu en in de toekomst, welke doelen we willen bereiken en op welke wijze we dat willen bereiken. Er zijn strategische keuzes uitgelegd en er zijn inrichtingsmaatregelen beschreven.

In de begroting nemen we elk jaar op – in het programmaplan – wat we van de maatregelen van het WBP het komende jaar willen gaan uitvoeren. In de programmaverantwoording kijken we terug naar het afgelopen jaar. We beschrijven wat we daadwerkelijk hebben uitgevoerd.

Het Waterbeheerprogramma 2022 – 2027 is in de algemene bestuursvergadering van 15 december 2021 vastgesteld. Dit betekende dat het programmaplan 2022 van de begroting 2022 nog gebaseerd is op het ontwerp Waterbeheerprogramma 2022 – 2027. Kleine redactionele wijzigingen of aanpassingen van maatregelen is daarom nog mogelijk. Dergelijke wijzigingen worden in de programmaverantwoording van deze jaarrekening verwerkt.

Opzet

Elk programma begint met een 'doel' en 'ambities' zoals ook beschreven in ons WBP 2022 – 2027. Daarna volgt een tabel met alle maatregelen, eveneens conform het WBP 2022 – 2027. In tegenstelling tot het programmaplan uit de begroting 2022 wordt in deze tabel geen meerjaren inzicht gegeven in de voortgang van de maatregelen. Volstaan is met het eventueel geven van een afwijkend jaar waarin de maatregel volgens de recentste inzichten voltooid ('gereed wordt') zal zijn. Het reguliere meerjaren inzicht wordt gegeven in de meerjarenraming. De meerjarenraming wordt in dezelfde vergadering van het algemeen bestuur besproken. Hiermee voorkomen we dubbelingen.

Na de tabel volgen per maatregel de voorgenomen activiteiten in 2022 (volgens de begroting) en de daadwerkelijke uitvoering. De voorgenomen activiteiten zijn cursief weergegeven.

Om de continuïteit in onze planning en control stukken te waarborgen wordt in de meerjarenraming, de begroting en de jaarrekening gewerkt met drie vaste programma's: veiligheid, watersystemen en organisatie. De thema's uit het waterbeheerprogramma worden - in financiële zin - in deze programma's verwerkt. Hierbij is onderscheid gemaakt in de te bereiken doelen en de wijze waarop wij hieraan invulling geven.

In tabelvorm:

Programmabegroting	Waterbeheerprogramma 2022-2027
Veiligheid	H5 Deltaplan Waterveiligheid
Watersystemen	H6 Deltaplan Zoetwater H7 Europese Kaderrichtlijn Water H8 Deltaplan Ruimtelijke adaptatie H9 Integraal Beheer
Organisatie	H10 Water en maatschappij H11 Organisatie

Omtrent het programma 'organisatie' wordt in de paragraaf bedrijfsvoering (Hoofdstuk 3 J) informatie gegeven over de activiteiten in het afgelopen jaar.

Programma Veiligheid

Het leven in een deltagebied als Nederland vraagt om bescherming tegen het water en de hieraan verbonden gevaren voor mens, dier en goed. Veiligheid voor de mens staat dan ook voorop. Altijd en overal. Waterveiligheid is een wettelijke kerntaak van het waterschap. Om een veilige situatie te bereiken, kijken we naar verschillende maatregelen (meerlaagsveiligheid). Voorop staat de preventie van overstroming door het op sterkte houden van de zeedijk en boezemkaden (laag één). Maar door ook te kijken naar maatregelen in de ruimtelijke inrichting zijn beperkingen van gevolgschade mogelijk als het een keer mis gaat (laag twee). Hierbij denken we bijvoorbeeld aan het voorkomen van nieuwe bebouwing in overstromingsgevoelig gebied, het beschermen van kwetsbare gebouwen en het op hoogte brengen van vluchtroutes. Tot slot zijn er de maatregelen in de rampenbeheersing, zoals goede calamiteiten- en evacuatieplannen (laag drie).

Het programma veiligheid omvat alleen het thema Deltaplan Veiligheid.

Thema Deltaplan Veiligheid (H 5 WBP)

Doel

Levensbedreigende situaties voor mensen mogen niet plaatsvinden; voor dieren proberen we die zoveel mogelijk te voorkomen. Materiële schade proberen we tot een minimum te beperken.

Ambitie 2022-2027

In 2027 zijn we begonnen aan de uitvoeringsmaatregelen voor de verbetering van de zeedijk. Daarbij werken we met veel partijen samen om integrale oplossingen te bedenken voor de inrichting van de zeedijk.

Voor de veiligheid van de boezem is het Masterplan Kaden afgerond en is 1,7 miljoen extra m³ berging voor de Eemskanaal-Dollardboezem (EKDB) ingericht. We hebben de stabiliteit van onze boezemkeringen door middel van een formele toetsing in beeld gebracht en de urgente trajecten verbeterd. Deze keringen worden periodiek getoetst, waarna afgekeurde trajecten voor de volgende toetsronde worden opgepakt. Met beheermaatregelen zorgen we dat de situatie permanent veilig is. Naast de zorg voor de keringen betekent dit dat we (regen)water waar het kan bovenstrooms vasthouden, om de boezem te ontlasten.

Deltaplan Veiligheid

Maatregelen		gereed was	gereed wordt
5.1.1	Actualiseren van overstromingsgevaarkaarten en overstromingsrisicokaarten	2025	
5.1.2	Actualiseren overstromingsrisicobeheerplannen voor de ROR	2026	
5.2.1	Oplevering 4e toetsing WBI	2023	2022
5.2.2	Afronding monitoring POV-pilot gras- en kleibekleding	2024	
5.2.3	Afronding demonstratieproject Brede Groene Dijk	2025	
5.2.4	Verkenning en Planvorming traject Punt van Reide - Duitsland	2026	
5.2.5	Verkennen strategieën kustzone Groningen met betrekking tot zeespiegelstijging	2026	
5.3.1	Afronden Masterplan Kaden	2023	
5.3.2	Eindrapportage 2 ^e toetsingsronde voor de regionale keringen	2023	
5.3.3	Verbeteren urgente kadetrajecten uit 2 ^e toetsingsronde	2027	
5.3.4	Actualisatie van studie Droge Voeten 2050	2025	
5.4.1	Realisatie berging Wolfsbarge 2, Tusschenwater Zuid en Noordma/Zuidoevers	2027	
5.4.2	Realisatie berging in Meerstad	2027	
5.4.3	Water vasthouden Geelbroek	2022	2023
5.4.4	Water vasthouden bovenstrooms in diverse trajecten in de Hunze	2027	
5.4.5	Water vasthouden in Rolderdiep (Drentsche Aa) (zie ook 7.3.1.)	2027	
5.4.5	Water vasthouden in Amerdiep (Drentsche Aa) (zie ook 7.3.1.)	2027	
5.4.6	Zoeken naar extra ruimte voor water vasthouden in Westerwolde	2027	

Uitwerking maatregelen in 2022: "wat gaan we in 2022 doen" en "wat hebben we in 2022 gedaan?"

Maatregel:	Uitvoering:
5.1.1	<i>Onze bijdrage bestaat uit het aanleveren van gegevens en informatie om risico's in beeld te kunnen brengen. In 2022 bereiden we dit voor.</i>
	De Pilot van Stowa binnen H&A rond overstromingsrisico's keringen is afgerond, eind 2022 is ook een pilot gestart die overstromingsrisico's integraler beschouwd.
5.1.2	<i>Volgt op 5.1.1. In 2022 geen concrete acties anders dan afstemmen met waterbeheerders binnen de regio.</i>
	Voor de invulling van de ROR vindt een noordelijke regiobijeenkomst voor afstemming van de 3e ronde risicobeoordeling plaats.
5.2.1	<i>Opleveren van de resultaten van de toetsing aan het ILT (Inspectie Leefomgeving en Transport) en aan het algemeen bestuur.</i>
	Het DB heeft in mei de resultaten van de beoordeling vastgesteld. In juni heeft de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) de resultaten geaccepteerd. Het actiepunt is daarmee afgerond.
5.2.2	<i>Dit jaar werken we aan monitoring, analyse en kennisdeling van de pilot.</i>
	De monitoring, analyse en kennisdeling is conform planning uitgevoerd
5.2.3	<i>Dit jaar leggen we de demonstratiedijk Brede Groene Dijk aan.</i>
	De dijk is in september 2022 opgeleverd. Vanaf dat moment start de monitoring die tot en met 2025 zal plaatsvinden
5.2.4	<i>Nog geen actie in 2022.</i>
	-
5.2.5	<i>Nog geen actie in 2022.</i>
	Het maken van een kustvisie ten behoeve van deze verkenning is intussen in voorbereiding.
5.3.1	<i>De uitvoering van het kadetraject Steendam Tjuchem is in 2021 gestart en loopt door in 2022. In 2023 is dit kadetraject gereed.</i>

	Het kadetraject Steendam Tjuchem is in uitvoering.
5.3.2	<i>De eindrapportage leveren we op in 2023. De toetsingsresultaten worden in 2022 vergaard.</i>
	In juni is de rapportage door het dagelijks bestuur vastgesteld, waarna het is toegezonden aan de provincie Groningen. In september is het algemeen bestuur geïnformeerd over de aanpak en de resultaten. De toetsing van de regionale waterkerende kunstwerken is nog gaande en wordt in 2023 afgerond. De kunstwerken maken wel onderdeel uit van de regionale keringen, maar worden separaat gerapporteerd aan de provincie.
5.3.3	<i>Dit jaar start de planvorming van het project kadeverbetering Borgsloot.</i>
	De voorbereiding is nagenoeg afgerond. Er is een voorkeursalternatief uitgewerkt en in 2023 wordt het algemeen bestuur gevraagd een uitvoeringskrediet vrij te geven.
5.3.4	<i>De voorbereiding van de studie DV2050 bestaat uit het opstellen van een plan van aanpak. De benodigde klimaatscenario's komen in 2023 beschikbaar. Het aanbestedingstraject start eind 2022 of begin 2023.</i>
	Belangrijke randvoorwaarden voor de DV2050 studie komen uit de bodemdalingsstudie EKDB. Deze randvoorwaarden werden in 2022 onderzocht om te komen tot een MHW (Maatgevend Hoogwater) richting 2080. De werkzaamheden voor DV2050 worden daarmee nu al ingevuld. Plan van aanpak voor DV 2050 volgt in Q2 2023 en de uitvoering start in Q4 2023.
5.4.1	<u>Wolfsbarge</u> . Dit traject wacht op het vrij beschikbaar krijgen van de ondergrond voor de inrichting. <u>Tusschenwater Zuid</u> . In 2022 gaan we verder met de planvorming. <u>Noordma/Zuidoevers</u> . De uitvoering van dit deelproject start in 2022.
	<u>Wolfsbarge</u> : Prolander heeft eind 2022 het eigendom van het betreffende terrein verworven. <u>Tusschenwater Zuid</u> : het planonderzoek is in uitvoering. <u>Noordma/Zuidoevers</u> : loopt iets achter op de planning; de uitvoering start nu in 2023.
5.4.2	<i>In het westelijk deel van het plangebied wordt de komende jaren het aanwezige Woldmeer verder afgerond en zal totaal ca. 125 ha omvatten, hiermee wordt het bergingsvolume van 0,5 miljoen kuub in 2027 ruim gehaald. Meerstad zet de zandwinning in het oostelijk deel van het plangebied voort, waarmee nieuw wateroppervlak wordt gerealiseerd, dit staat echter nog niet in verbinding met het aanwezige deel van het Woldmeer. De totale afronding van het meer wordt verwacht in 2035.</i>
	Het oppervlak van het westelijk deel van het Woldmeer is verder uitgevoerd maar nog niet afgerond. In het oostelijk deel van het plangebied is de zandwinning verder uitgebreid.
5.4.3	<i>Dit project is in uitvoering (realisatie door Prolander).</i>
	Dit project wordt getrokken door Prolander. De uitvoering is nog niet gestart vanwege bezwarenprocedures tegen de aangevraagde vergunningen. De twee watervergunningen zijn na behandeling van de bezwaren ongewijzigd gebleven. Inmiddels is ook beroep ingesteld tegen de verleende watervergunningen. Het beroep tegen de watervergunningen is echter niet opschortend voor de uitvoering. De benodigde omgevingsvergunningen zijn ook aangevraagd. Eén omgevingsvergunning is al wel verleend, maar er loopt nog een bezwaarprocedure tegen. Zolang die procedure loopt mag niet worden gestart met de uitvoering. Daarnaast is gebleken dat voor de tweede omgevingsvergunning, voor een wegverlegging, ook een bestemmingsplan aanpassing nodig is. De procedure hiervoor is in gang gezet, maar nog niet afgerond. Dit onderdeel kan pas worden uitgevoerd nadat de aanpassing van het bestemmingsplan van kracht is. Voor deze procedure is nog een aantal maanden nodig.
5.4.4	<i>De planvorming is gestart voor een project ten noorden en ten zuidwesten van Spijkerboor.</i>
	De planvorming voor de gebieden rond Spijkerboor loopt en de vergunningprocedures zijn gestart. De daadwerkelijke uitvoering is, door enkele

	langer durende vergunningprocedures en de bestekuitwerking, gepland in 2023. De overige gebieden in de Hunze lopen mee in de voortgang van de betreffende projecten KRW/beekherstel
5.4.5	<i>Dit jaar is de planuitwerking gepland en het beschikbaar krijgen van gronden.</i>
	Dit project wordt getrokken door Prolander. De processen voor planvoorbereiding en beschikbaar krijgen van gronden lopen.
5.4.5	<i>Dit jaar is de planuitwerking gepland en het beschikbaar krijgen van gronden.</i>
	De planvoorbereiding wordt getrokken door het waterschap en het beschikbaar krijgen van gronden wordt door Prolander getrokken. Er is goede afstemming tussen beide processen en op beide fronten wordt goede voortgang gemaakt.
5.4.6	<i>We proberen voorlopig mee te liften met externe gebiedsontwikkelingen rond NNN en/of EVZ. Voor de veenkoloniale gronden binnen Westerwolde vindt een analyse plaats op bovenstrooms vasthouden.</i>
	Bovenstrooms vasthouden (1,1 mil.m3 voor 2050): De komende planperiode zal een analyse op de hydrologie van Westerwolde plaatsvinden of, wanneer aan de orde, worden meegelift met gebiedsontwikkelingen. Momenteel is er geen directe urgentie op invulling van het 'vasthouden bovenstrooms' m.b.t. de opgave 1,1 milj.m3. . Voor de EVZ Pagediep heeft een 2e gebiedsbijeenkomst geen directe acties opgeleverd voor KRW/WB21 opgaven. Wel wordt waterbeheer als belangrijk aangemerkt en worden koppeling gezien met GLB opgaven.

Programma Watersystemen

Het waterschap heeft naast de in het voorgaande programma beschreven veiligheidstaak ook als taak te zorgen voor voldoende water en schoon en ecologisch gezond water.

De zorg voor voldoende water betekent dat wij streven naar een optimaal waterbeheer voor de functies in ons gebied. Bij de vaststelling van de gewenste waterpeilen, maken we een zorgvuldige afweging van de belangen van de diverse functies. In natte perioden voeren we water af, in droge perioden zorgen we indien mogelijk voor voldoende water. We zorgen ervoor dat de wateroverlast beperkt blijft tot het afgesproken, aanvaardbare niveau. Wij voorkomen wateroverlast door bodemdaling en we geven op proactieve wijze advies aan gemeenten om wateroverlast in stedelijk gebied zoveel mogelijk te voorkomen. We onderhouden de watergangen zodanig dat de aan- en afvoerfunctie van de watergangen gegarandeerd blijft en houden daarbij zoveel mogelijk rekening met de ontwikkeling en het behoud van natuurwaarden en ecologische belangen. Tevens zorgen we voor voldoende waterdiepte voor de scheepvaart.

De zorg voor schoon en ecologisch gezond water is een wettelijk vastgelegde taak. Dit betekent dat er geen chemische stoffen norm overschrijdend in het water mogen voorkomen en dat het oppervlaktewatersysteem voldoende leef- en opgroeimogelijkheden biedt voor gewenste planten en dieren. Het waterschap meet de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en zorgt ervoor dat er geen activiteiten plaatsvinden die de gewenste waterkwaliteit verstoren.

De zorg voor ecologisch gezond water omvat een grote diversiteit aan watertypen. Dit zijn allereerst de grotere beken, kanalen en meren, waarvoor binnen de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen en maatregelen zijn opgesteld. Daarnaast betreft dit zwemwater en de kleinere wateren. Wij geven advies aan gemeenten over stedelijke wateren en we adviseren de provincie over de zwemwaterkwaliteit. Voor ecologisch gezonde wateren zijn vooral de inrichting en de samenstelling van het water van belang. Wij zorgen daarnaast voor de zuivering van rioolwater. De kwaliteit van het gezuiverde water, dat op oppervlaktewater wordt geloosd, voldoet minimaal aan de wettelijke normen.

Het programma watersystemen is in vier thema's opgedeeld.

- Deltaplan Zoetwater
- Europese Kaderrichtlijn Water
- Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
- Integraal Beheer

Thema Deltaplan zoetwater (H 6 WBP)

's Zomers kent ons beheergebied een natuurlijk watertekort. Daarom wordt iedere zomer vanuit het IJsselmeer, via Friesland en Drenthe, water aangevoerd om aan de watervraag te kunnen voldoen. Het aangevoerde water wordt onder andere gebruikt voor het op peil houden van het oppervlaktewater in de watergangen, voor de industrie, voor de natuur, voor doorspoeling tegen verzilting en voor de beregening door de landbouw. De watervraag in ons gebied neemt toe door klimaatverandering, door de gewenste hogere productie in de landbouw en door economische ontwikkelingen, zoals nieuwe datacentra en een nieuwe waterstoffabriek.

Binnen het thema zoetwaterbeschikbaarheid zetten wij in op verschillende sporen:

We optimaliseren de wateraanvoer, zodat we de voor ons beschikbare hoeveelheid water vanuit het IJsselmeer ons beheergebied in kunnen laten stromen en op een goede manier kunnen verdelen over de verschillende watersystemen. Daarnaast zetten we in op het conserveren van water, door het water zoveel mogelijk bovenstrooms vast te houden en te laten infiltreren in de bodem. Het derde spoor richt zich op het voorkomen van inefficiënt watergebruik. Het vierde spoor is het optimaliseren van het gebruik van grondwater, zonder dat dit schade brengt aan andere gebruiksfuncties. Tot slot stimuleren wij efficiënt watergebruik en optimaal bodembeheer, om zodoende het watergebruik te beperken.

Verandering in het zoetwater gebruik is iets dat het waterschap niet alleen kan bewerkstelligen. Keuzes over aanpassingen in het landgebruik vallen bijvoorbeeld buiten onze verantwoordelijkheid. Daarvoor is de samenwerking tussen vele partijen noodzakelijk. Als waterschap hebben wij maar beperkt invloed op keuzes die andere partijen maken. Wij richten ons binnen dit thema op datgene wat wij kunnen doen en werken graag samen met anderen om ook in de toekomst te zorgen voor voldoende zoetwaterbeschikbaarheid.

Doel

We spannen ons in voor voldoende water, nu en in de toekomst. Ondanks onze inspanning is er niet overal en altijd voldoende water beschikbaar. Daarom geven wij de watergebruikers inzicht in de zoetwaterbeschikbaarheid en vragen hen nadrukkelijk om hun bedrijfsvoering daarop aan te passen.

Ambitie 2022-2027

In 2027 hebben we de verdeling van het aanvoerwater verder geoptimaliseerd. We hebben mogelijkheden voor beregenen uit grondwater voor ons hele gebied in beeld gebracht. In gebieden waar dat aan de orde is, is de zoetwaterbeschikbaarheid in 2027 geactualiseerd en gecommuniceerd naar de watergebruikers. We hebben onze gebruikers nog meer bewust gemaakt van het feit dat niet overal en niet altijd voldoende zoet water gegarandeerd kan worden en dat ze water efficiënt moeten gebruiken. Gebruikers passen technieken toe om watergebruik te beperken en delen hun kennis.

Deltaplan Zoetwater

Maatregelen		gereed was	gereed wordt
6.0.1	Uitwerken en opnemen van de beleidsuitgangspunten uit het Deltaprogramma en het NWP in ons eigen beleid	2022	
6.1.1	Watersysteem analyse binnen Hunze en Aa's met o.a. onderzoek naar noodzaak en kosteneffectiviteit van vergroten capaciteit van de aanvoergemalen	2025	
6.1.2	Toename watervraag onderzoeken	2024	
6.1.3	Indien nodig, met andere belanghebbende partijen aanpassingen doen aan de vigerende waterakkoorden	2025	
6.2.1	Onderzoek naar besparen op doorspoelen Eemskanaal	2025	
6.2.2	Onderzoek naar mogelijkheden om binnen het reguliere peilbeheer neerslag beter vast te houden en tot infiltratie te laten komen om bodemvocht en grondwateraanvulling te optimaliseren	2025	
6.3.1	Nieuw beleid opstellen voor beregening uit grondwater	2023	
6.3.2	Onderzoek naar invloed van beregening op grondwaterstanden Voorste Diep	2025	
6.3.3	Onderzoek naar het effect van grondwateronttrekking voor beregening in de watersystemen Veenkoloniën en Westerwolde	2023	
6.3.4	Opnemen van nieuwe "kaart voor beregening uit grondwater" in de nieuwe waterschapsverordening	2022	
6.3.5	FRESHEM, kartering zoet en zout grondwater	2025	
6.3.6	Onderzoek naar mogelijkheden grondwatervoorraad-beheer	2023	
6.3.7	Voorstel uitwerken voor het in beeld brengen van de totale grondwateronttrekking ten behoeve van beregening	2023	
6.4.1	Communicatietraject opstellen om zoetwaterbeschikbaarheid uit te leggen	2023	
6.4.2	Optimalisatie en actualisatie van zoetwaterbeschikbaarheid	2027	
6.4.3	Gebiedsproces en watersysteembrede afweging doorspoelen Oldambt.	2022	2023
6.5.1	Bepalen beschikbare bodemvocht via satellietgegevens en gegevens ter beschikking stellen aan gebruikers	2025	
6.5.2	Stimuleren optimaal bodembeheer via pilots en kennisverspreiding	2027	
6.5.3	Stimuleren efficiënt watergebruik via pilots en kennis verspreiding	2027	
6.5.4	Opstellen beleid maximaal waterverbruik per teelt	2027	
6.5.5	Opstellen beleid voor nieuwe industriële gebruikers, samen met de provincies	2022	2023

Uitwerking maatregelen in 2022: "wat gaan we in 2022 doen" en "wat hebben we in 2022 gedaan?"

Maatregel:	Uitvoering:
6.0.1	<i>In 2021 zijn onderdelen van de ontwerp documenten (Deltaprogramma en Nationaal Waterprogramma), waar relevant, reeds verwerkt in het waterbeheerbeheerprogramma 2022 - 2027. In 2022 volgt, na het vaststellen van het NWP en het nieuwe Deltaprogramma een check op volledigheid en passen we ons eigen beleid eventueel aan.</i>
	Deze maatregel is in de uiteindelijke versie van het WBP 2022 – 2027 komen te vervallen.
6.1.1	<i>Dit jaar start het voorbereiden van een offerte aanvraag voor deze studie.</i>
	De voorbereidingen zijn afgerond en het onderzoek is opgestart.
6.1.2	<i>Dit jaar maken we een start met het plan van aanpak omtrent het onderzoek rondom de huidige en de toekomstige watervraag.</i>
	Deze actie wordt meegenomen in het onderzoek van 6.1.1.

6.1.3	<i>Geen concrete acties in 2022.</i>
	-
6.2.1	<i>Een plan van aanpak is in 2021 opgesteld. De aanbesteding is voorzien voor begin 2022. Het onderzoek start het eerste kwartaal 2022.</i>
	Rijkswaterstaat is initiatiefnemer van het onderzoek geworden, zoals opgenomen in het Deltaprogramma. Er is geen voortgang te melden. Onze rol zal vooral bestaan uit een bijdrage in uren en kennis.
6.2.2	<i>Onderzoek naar mogelijkheden om binnen het reguliere peilbeheer neerslag beter vast te houden en tot infiltratie te laten komen om bodemvocht en grondwateraanvulling te optimaliseren</i>
	Geen acties in 2022.
6.3.1	<i>Het beregeningsonderzoek Drentsche Aa leverde eind 2021 de onderbouwing voor beregening en grondwatervoorraadbeheer. Parallel hieraan vond de beleidsmatige inkadering plaats. In 2022 zal de uitwerking en vertaling naar beleid plaatsvinden. De bestuurlijke verankering daarvan is pas in 2023.</i>
	Er is afstemming met ecologen en juristen van de provincie Drenthe geweest. Het juridisch kader rond Natura 2000 is niet eenduidig, om dit duidelijk te krijgen komt er een uitvraag om het voorgestelde beregeningsbeleid middels een passende beoordeling aan de Natuurbeschermingswet te toetsen.
6.3.2	<i>Onderzoek naar invloed van beregening op grondwaterstanden Voorste Diep</i>
	In 2022 is hier geen invulling aan gegeven aangezien het ontwikkelen van het beregeningsbeleid in de Drentsche Aa eerst afgerond moet worden om de beleidsmatige kaders van voor deze actie duidelijk te hebben.
6.3.3	<i>Deze maatregel wordt uitgevoerd in samenhang met 6.3.6 en 6.3.7 Het onderzoek wordt in 2022 uitgevoerd. Een plan van aanpak is intussen beschikbaar.</i>
	Zie 6.3.2.
6.3.4	<i>In het voorjaar wordt de waterschapsverordening 1.0 vastgesteld. Hierin is de nieuwe kaart voor beregening uit grondwater opgenomen.</i>
	De maatregel is afgerond. De beregeningskaart is onderdeel van de waterschapsverordening 1.0. Deze is vastgesteld door het algemeen bestuur op 25 mei 2022.
6.3.5	<i>Het waterschap ondersteunt de opzet van het onderzoek door Deltares en TNO. Samen met de provincies Drenthe en Groningen, Noorderzijlvest en Waterbedrijf Groningen en Drenthe trekken we op voor de gebieden ontheffingen aan te vragen en de gebieden obstakel vrij te maken (N2000).</i>
	Organisatorisch en financieel heeft het nationale project Freshem in 2022 vorm gekregen. Dit is tastbaar geworden in een werkplan op hoofdlijnen. Binnen de regio Noord-Nederland heeft de samenwerking ertoe geleid dat we de voorbereidende werkzaamheden vergaand op orde hebben zodat waarschijnlijk de noordelijke gebieden als eerst ingevlogen gaan worden.
6.3.6	Zie 6.3.2.
	In 2022 is een aanzet gemaakt voor de randvoorwaarden van het grondwatervoorraadbeheer. Hiervoor is middels de kennis vanuit modelstudies, metingen van grondwater en de droogval van beken een redeneerlijn opgesteld. Op basis hiervan heeft ook besluitvorming rond beregeningsverboden plaatsgevonden. Dit dient in 2023 verder uitgewerkt te worden.
6.3.7	Zie 6.3.2.
	Zie 6.3.2.
6.4.1	<i>Dit jaar stellen we een plan van aanpak op.</i>

	Dit is onderdeel van het waterverdelingsvraagstuk. Een eerste gebiedsbijeenkomst is geweest. In het vervolg gaan we ook optrekken met de provincies (bijvoorbeeld via de Task Force waterbeschikbaarheid in Groningen). Een op te stellen plan van aanpak kan pas in 2023 worden gedaan.
6.4.2	<i>Uitwerken van het inzicht in de diverse componenten binnen de zoetwaterbeschikbaarheid (belangen, watervraag, etc.).</i>
	Het inzicht in de componenten is beschikbaar. Er wordt in de komende tijd gewerkt aan de kwantificering en de onderlinge samenhang binnen het waterverdelingsvraagstuk.
6.4.3	<i>Een afweging over doorspoelen in watersysteem Oldambt wordt afgerond.</i>
	De afweging over doorspoeling in het Oldambt is onderdeel van het grotere waterverdelingsvraagstuk. Dat is dit jaar nog niet klaar en is ook afhankelijk van de andere onderdelen binnen het waterbeheerprogramma. Tijdens de gebiedsbijeenkomst is ingegaan op de resultaten van de doorspoelproef en is een doorkijk gegeven naar het proces zoetwaterbeschikbaarheid. Daarbij is aangegeven dat dit onderdeel meegenomen wordt in het waterverdelingsvraagstuk (binnen 6.4.2).
6.5.1	<i>Het opstellen van een Plan van Aanpak en een eerste verkenning van de wensen en eisen bij de gebruikers.</i>
	Hier is in 2022 nog geen aanzet voor gemaakt. Dit project pakken we op in het Interreg project Blue Transition, het is een van de projectonderdelen. We gaan er vanaf 2023 mee aan de slag.
6.5.2	<i>Wij onderzoeken de mogelijkheden om binnen het DAW optimaal bodembeheer te stimuleren en binnen Interreg/TopSoil aan onderzoek en kennisverspreiding te doen.</i>
	Een plan van aanpak is ingediend door LTO voor het nemen van maatregelen door agrariërs op het gebied van duurzaam bodembeheer. Dit wordt gecombineerd met de DAW subsidie regeling die voor beide provincies is opengesteld. Met de agrarische collectieven is overleg geweest over het opstarten van pilots duurzaam bodembeheer.
6.5.3	<i>Zie 6.5.2.</i>
	in 2022 is gestart met het Interreg project Blue Transition, daarin wordt ook efficiënt watergebruik meegenomen
6.5.4	<i>In 2022 is deze maatregel nog niet aan de orde.</i>
	-
6.5.5	<i>Het beleidskader wordt dit jaar opgesteld.</i>
	Het beleidskader is nog in ontwikkeling en is naar verwachting in 2023 afgerond.

Thema Europese Kaderrichtlijn Water (H 7 WBP)

Het waterschap heeft de zorg voor schoon en ecologisch gezond water. Dit is een wettelijk vastgelegde taak. Dit betekent dat er geen chemische stoffen norm overschrijdend in het water mogen voorkomen en dat het oppervlaktewatersysteem voldoende leef- en opgroeimogelijkheden biedt voor gewenste planten en dieren. Het waterschap meet de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en zorgt ervoor dat er geen activiteiten plaatsvinden die de gewenste waterkwaliteit verstoren.

De zorg voor ecologisch gezond water omvat een grote diversiteit aan watertypen. Dit zijn allereerst de grotere beken, kanalen en meren, waarvoor binnen de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen en maatregelen zijn opgesteld. Daarnaast betreft dit zwemwater en de kleinere wateren. Wij geven advies aan gemeenten over stedelijke wateren en we adviseren de provincie over de zwemwaterkwaliteit. Voor ecologisch gezonde wateren zijn vooral de inrichting en de samenstelling van het water van belang. Wij zorgen daarnaast voor de zuivering van rioolwater. De kwaliteit van het gezuiverde water, dat op oppervlaktewater wordt geloosd, voldoet minimaal aan de wettelijke normen.

Doel

We zorgen voor schoon en ecologisch gezond water, waarin systeemspecifieke dieren en planten voorkomen.

Ambitie 2022-2027

In 2027 zijn de inrichtingsmaatregelen voor de KRW gereed en de KRW-waterlichamen voldoen aan de ecologische doelen. We zien een duidelijke verbetering van de waterkwaliteit ten opzichte van 2010 (aanvang van de KRW). Bij gewasbeschermingsmiddelen zien we alleen nog incidentele overschrijdingen. De zwemwateren hebben een goede bacteriologische kwaliteit.

Europese Kaderrichtlijn Water

Maatregelen		gereed was	gereed wordt
7.1.1	Onderzoek naar afwenteling tussen waterlichamen	2022	2023
7.1.2	Tussentijdse evaluatie toestand en doelbereik	2024	
7.3.1	Hermeandering Drentsche Aa (Rolderdiep) (zie ook 5.4.5.)	2026	
7.3.1	Hermeandering Drentsche Aa (Amerdiep) (zie ook 5.4.5.)	2026	
7.3.2	Hermeandering Hunze (delen Voorste Diep en Achterste Diep)	2026	
7.3.3	Onderzoek en introductie beekspecifieke soorten (Westerwoldse Aa zuid / Ruiten Aa)	2026	
7.4.1	Zuidlaardermeer: uitvoeren maatregelen uit inrichtingsplan	2024	
7.4.2	Oldambtmeer: verbeteren oevers voor waterplanten en paai- en opgroei gebied vis	2024	
7.4.3	Onderzoek waterplantengroei Schildmeer	2024	
7.5.1	Aanleg natuurvriendelijke oevers kanalen Hunze/Veenkoloniën	2027	
7.5.2	Aanleg natuurvriendelijke oever Noordwillemskanaal	2027	
7.5.3	Optimalisatie bestaande natuurvriendelijke oevers	2027	
7.6.1	Realisatie vispassages Drentsche Aa	2025	
7.6.1	Realisatie vispassages Hunze	2027	
7.6.2	Ontsluiting extra paai- en opgroei gebied voor paling en driedoornige stekelbaars	2027	
7.7.1	Overleg met buurwaterschappen over verbetering kwaliteit aanvoerwater	2023	
7.7.2	Optimalisatie fosfaatverwijdering op de RWZI's	2022	2023
7.7.3	Proefprojecten kringlooplandbouw in Duurswold en Oldambt	2025	
7.7.4	Proefprojecten duurzaam bodembeheer in ons hele beheergebied	2024	
7.8.1	Overleg met waterschappen Vechtstromen en Drents-Overijsselse Delta over verlaging stoffenbelasting vanuit Hoogeveense Vaart	2024	
7.8.2	Onderzoek effluent RWZI's	2025	
7.8.3	Acties uit landelijk Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030 wanneer passend voor ons gebied	2027	
7.9.1	Maatregelen ter beperking overschrijdingen van ammonium	2022	2023
7.9.2	Bronanalyse (lokale bronnen) bij terugkerende overschrijdingen voor alomtegenwoordige stoffen	2025	
7.9.3	Biotamonitoring	2027	
7.9.4	Optimalisatie meetmethode stoffen	2027	
7.9.5	Onderzoek naar regionale natuurlijke achtergrondconcentraties voor metalen	2023	
7.10.1	In kaart brengen van de toxiciteit van de aanwezige microverontreinigingen	2027	
7.11.1	Met de provincies afspraken maken over aanwijzing mogelijke nieuwe zwemlocaties	2023	
7.11.2	Onderzoek naar effect van piekbuien op de zwemwaterkwaliteit	2023	
7.12.1	Evaluatie van het Uitvoeringsprogramma Oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa	2023	
7.13.1	Evaluatie effect van beekbodemverhogende maatregelen op bereiken KRW-doelen	2025	
7.14.1	Samen met gemeenten Inventarisatie waterkwaliteit stedelijke wateren	2024	
7.14.2	Evaluatie metingen overige wateren 2018-2021	2023	2022
7.14.3	Ambitie bepalen voor overige wateren	2024	
7.14.4	Afstemmen ambitie overige wateren met provincies	2024	

Uitwerking maatregelen in 2022: "wat gaan we in 2022 doen" en "wat hebben we in 2022 gedaan?"

Maatregel:	Uitvoering:
7.1.1	<i>In 2020/2021 zijn de bestaande water- en stoffenbalansen aangevuld tot en met 2019 en zijn de balansen van de verschillende deelgebieden aan elkaar gekoppeld. Daarmee is inzichtelijk geworden wat de afwenteling is tussen de verschillende deelgebieden onderling. Ook is daarmee duidelijk hoeveel waterschap Hunze en Aa's bijdraagt aan de Eems. Zolang nog niet afgesproken is welke norm gehanteerd wordt voor de Eems is onduidelijk of hiervoor nog aanvullende acties nodig zijn.</i>
	De water- en stoffenbalansen zijn dit jaar weer aangevuld met de meest recente jaren (tot en met 2021). Besloten is om dit jaarlijks te gaan doen, ook om schommelingen in zomergemiddelde concentraties van het ene jaar naar het andere ook beter te kunnen verklaren. De afwenteling van Hunze en Aa's op de Eems is daarmee goed in beeld. Hoe dit zich verhoudt tot de rest van de bronnen op de Eems is niet recent in beeld gebracht. Wij zijn daar wel in geïnteresseerd, met name om beter in beeld te krijgen of er nog een opgave (afwenteling) is voor bijvoorbeeld stikstof. In 2022 heeft Rijkswaterstaat gepoogd d.m.v. een afstudeeropdracht dit wel in beeld te brengen. Helaas heeft dit geen water en stoffenbalans opgeleverd. Het actiepunt loopt dan ook door in 2023, waarbij we bij Rijkswaterstaat blijven aandringen op het belang van een water- en stoffenbalans van de Eems om op die manier de actuele Nederlandse opgave in beeld te krijgen. Waterschap Hunze en Aa's werkt daar graag in mee.
7.1.2	<i>De eerste voorbereidingen starten in de loop van het jaar.</i>
	De rapportage over het jaar 2021 (t.b.v. de tussentijdse evaluatie) is gereed.
7.3.1	<i>Dit jaar is de planuitwerking gepland en het beschikbaar krijgen van gronden voor zowel Rolder- als Amerdiep.</i>
	Dit project wordt getrokken door Prolander. De processen voor planvoorbereiding en beschikbaar krijgen van gronden lopen.
7.3.2	<i>De planning van de verschillende deeluitvoeringen loopt mee in de gebiedsuitwerkingen van het <u>Achterste diep</u>, in samenhang met het gebiedsproces Natuur-inclusieve landbouw. In het <u>Voorste diep</u> is de planvorming voor het gebied Bronnegermaden gestart. Zoals het er nu naar uit ziet zal dat gebied de komende jaren in 3 deelgebieden worden uitgewerkt en gerealiseerd.</i>
	De planvoorbereiding wordt getrokken door het waterschap en het beschikbaar krijgen van gronden wordt door Prolander getrokken. Er is goede afstemming tussen beide processen en op beide fronten wordt goede voortgang gemaakt.
7.3.3	<i>Dit jaar stellen we een Plan van Aanpak op.</i>
	Het plan van aanpak is in 2022 opgesteld in samenwerking met de gebiedpartners. De nadere uitwerking van de acties start in 2023.
7.4.1	<i>De realisatie is onderdeel van de gebiedsuitwerking van onder meer het Maatregelplan Zuidlaardermeer.</i> <i>De revitalisatie van de rietoevers is als maatregel in voorbereiding en zal in 2022 en 2023 worden uitgevoerd.</i> <i>De luwe Zones van het Zuidlaardermeer zijn in de voorbereidende fase.</i>
	Fase 1 van de voorbereiding van de Rietrevalidatie is in uitvoering, fase 2 van het plan (de concretisering) vindt in 2023 plaats. Daarna volgen de procedures en de uitvoeringsfase in 2023/2024.

	De selectie en uitvoering van de best passende ingreep t.b.v. de luwe zones vindt plaats in het brede overleg Zuidlaardermeer vanwege het effect op diverse gebruiksfuncties van het meer. Dit project is nog steeds in de voorbereidende fase.
7.4.2	<i>In 2022 werken we het ontwerp van de maatregelen uit, samen met partners en belanghebbenden. Afhankelijk daarvan kan de uitvoering worden voorbereid.</i>
	Een subsidieaanvraag voor POP3 is ingediend en gehonoreerd. Omdat het gaat om KRW-maatregelen is dit 100% subsidiabel. Naast het opstellen van de projectopdracht en een plan van aanpak (beide afgerond), is een Duurzaam-GWW sessie en een PSU (Project Start Up) gehouden. Ook is gestart met een stakeholderanalyse en een opdrachtverlening voor externe ondersteuning.
7.4.3	<i>In 2021 is een onderzoeksopzet uitgewerkt om te onderzoeken waarom de waterplantengroei in het Schildmeer achterblijft. Het onderzoek zelf wordt in 2022 opgestart.</i>
	In 2022 is een onderzoeksopzet opgesteld. Dit zal in 2023 uitgevoerd worden.
7.5.1	<i>Er vindt dit jaar een nadere analyse van mogelijke locaties voor de aanleg van NVO's plaats.</i>
	De evaluatie over de al aangelegde NVO's in de periode 2016-2021 en de PSU voor de NVO opgave 2022-2027 zijn in voorbereiding en worden in het voorjaar van 2023 afgerond. Het uitvoeren van de aanleg van 1,2 km NVO heeft vertraging opgelopen als gevolg van discussies rondom exoten (inrichting, beheer en onderhoud NVO's).
7.5.2	<i>We analyseren samen met de provincie Drenthe mogelijke mee koppel kansen.</i>
	De realisatie van 1,2 km NVO is afgerond (opgave 2016-2021). De realisatie van 0,8 km NVO door de gemeente Assen (opgave 2016-2021) heeft vertraging opgelopen door technische problemen in de uitvoering. De planvoorbereiding in samenwerking met de provincie Drenthe voor ca. 1 km NVO (opgave 2022-2027) loopt.
7.5.3	<i>Nog geen acties in 2022.</i>
	Een eerste ronde van optimalisatie van de NVO in het Afwateringskanaal is middels het verplaatsen van slibbakken uitgevoerd.
7.6.1	<i>Worden meegenomen in planvorming voor 7.3.1 en 7.3.2.</i>
	Zie 7.3.1 en 7.3.2. Zie ook 5.4.5.
7.6.1	<i>Deze opgave loopt zoveel als mogelijk mee in de maatregelen Waterberging en beekherstelmaatregelen, zie ook 5.4.1 en 7.3.2.</i> <i>De aanpak van gemaal Oostermoer in de Groeve is in uitvoering en wordt in 2022 afgerond.</i>
	Het gemaal Oostermoer en de vispassage is technisch gereed, opgeleverd en ook in gebruik genomen. Het verder testen en de financiële afwikkeling vindt het eerste kwartaal 2023 plaats.
7.6.2	<i>Het maken van een inventarisatie en het opstellen van een advies staat voor dit jaar gepland. Mogelijk aan het eind van het jaar volgt een voorstel aan het bestuur.</i>
	Het project is nog niet gestart, maar wordt opgepakt in de eerste helft van 2023.
7.7.1	<i>Voor de Zuidelijke route zijn in 2021 overleggen geweest en zijn water- en stoffenbalansen opgesteld voor de aanvoerroute. De mogelijkheden om de waterkwaliteit van het aanvoerwater te verbeteren zijn op korte termijn beperkt. Wel gaat het waterschap Drents Overijsselse Delta een aantal Rwwi's aanpakken die effect hebben op de aanvoerwaterkwaliteit. Voor de Noordelijke route gaan we</i>

	<i>in 2022 in overleg met de Noordelijke waterschappen om te kijken of ook hier het opstellen van water- en stoffenbalansen een mogelijkheid is.</i>
	Dit is in 2022 nog niet opgepakt vanwege personele wisselingen bij de beide collega-waterschappen. Als de beide waterschappen weer op volle sterkte zijn gaan we in 2023 kijken naar de mogelijkheden voor het opstellen van balansen van de noordelijke aanvoerroute. We gaan er nog niet van uit dat dit uitstel invloed heeft op het afronden van deze maatregel.
7.7.2	<i>In 2021 is onderzocht of en waar we in de waterketen stappen kunnen/moeten nemen om tot een reductie te komen van fosfor en stikstof. Mogelijke acties zijn extra chemisch defosfateren op een rwzi, extra beluchten op een rwzi, extra zuiveringsstap op een rwzi, extra afkoppelen en gebruik maken van RTC. Een voorstel tot concrete stappen volgt uit dit onderzoek. Op dit moment kunnen we daar nog geen concrete acties aan koppelen.</i>
	Het onderzoek is in de afrondende fase. We zijn bezig met de rapportage. Op dit moment kunnen we hier nog geen concrete acties aan koppelen. De afronding verschuift naar 2023. De maatregel wordt daardoor niet tijdig afgerond.
7.7.3	<i>Als vervolg op 'Vruchtbare kringloop Noord-Nederland' onderzoeken we de mogelijkheid om in deze twee gebieden een doorstart te maken met de veehouders.</i>
	Met het agrarisch collectief Midden Groningen en LTO is overleg geweest over het project vruchtbare kringloop in Duurswold/ Oldambt. Dit wordt in 2023 verder uitgewerkt, gebruik makend van subsidiemogelijkheden vanuit DAW.
7.7.4	<i>Wij onderzoeken de mogelijkheden om binnen DAW duurzaam bodembeheer te stimuleren en binnen Interreg/TopSoil aan onderzoek en kennisverspreiding te doen.</i>
	Door LTO is een plan van aanpak ingediend voor het nemen van maatregelen door agrariërs op het gebied van duurzaam bodembeheer. Dit wordt gecombineerd met de DAW subsidie regeling die voor beide provincies is opengesteld. Met de agrarische collectieven is overleg geweest over het opstarten van pilots voor duurzaam bodembeheer.
7.8.1	<i>Voor fosfor is overleg geweest met de waterschappen Vechtstromen en Drents Overijsselse Delta en zijn water- en stoffenbalansen opgesteld. Voor microverontreinigingen gaan we in 2022 kijken in hoeverre Hunze en Aa's last heeft van deze stoffen in het aanvoerwater.</i>
	Aan de hand van beschikbare data en modellen is bepaald wat de invloed van microverontreinigingen in het zuidelijke inlaatwater theoretisch kan zijn op de waterkwaliteit in de Drentse monden. Voor 2023 zijn daadwerkelijke metingen ingepland.
7.8.2	<i>In 2021 hebben we het onderwerp atmosferische depositie van gewasbeschermingsmiddelen bij de landelijke themagroepen onder de aandacht gebracht. Een landelijke werkgroep gaat met dit onderwerp aan de gang (nader onderzoek). We nemen deel aan deze werkgroep. Daarnaast meten we imidacloprid bij een aantal zuiveringen in verband met overschrijdingen van deze stof in KRW-waterlichamen.</i>
	Atmosferische depositie van gewasbeschermingsmiddelen: een overleg tussen RWS/VWL, RIVM en Deltares heeft nog niet plaatsgevonden. De problematiek met betrekking tot imidacloprid afkomstig uit rwzi's heeft aandacht gekregen in de vorm van een artikel in STOWA-ter info. Er zijn

	metingen uitgevoerd in het effluent van 4 rwzi's. Dat wordt komend jaar voortgezet.
7.8.3	<i>Wanneer het landelijke maatregelpakket extra acties vraagt op het gebied van GBM, voeren we dit, afgestemd met de andere waterschappen, uit waarbij dit passend moet zijn binnen ons werkpakket.</i>
	In 2022 zijn hier nog geen acties uit voortgekomen.
7.9.1	<i>In 2022 wordt geïnventariseerd in welke waterlichamen brongerichte aanpak nodig is om de doelen voor ammonium te kunnen halen. Het waterschap heeft hier beperkt handelingsperspectief, naast het effluent van Rwzi's worden o.a. uit- en afspoeling uit de landbodem, veenoxidatie, overstorten en natuurlijke processen als afbraak van blad- en plantenresten als bron gezien voor ammonium.</i>
	In het najaar van 2022 is gestart met de analyse naar overschrijdingen van ammonium. Hierbij is aangesloten bij de landelijke analyse naar overschrijdingen van ammonium en de mogelijke aanpak van deze overschrijdingen die uitgevoerd wordt door Deltares. De resultaten van de analyse bij Hunze en Aa's moeten nog worden vastgelegd in een korte rapportage. De eerste resultaten van de analyse laten zien dat er veel overschrijdingen zijn die na toetsing aan de msPAF (toxiciteit) geen of geringe effecten lijken te hebben op het waterleven. Een rapportage hierover wordt in het voorjaar van 2023 afgerond.
7.9.2	<i>Voor de alomtegenwoordige stofgroep PAK's gaan we Biotamonitoring uitvoeren om te bepalen of deze stofgroep daadwerkelijk een probleem vormt voor de oppervlaktewaterkwaliteit.</i>
	Uit de Biotamonitoring is naar voren gekomen dat de stofgroep PAK's op dit moment geen probleem vormt voor de oppervlaktewaterkwaliteit van de bemonsterde waterlichamen. Er zijn wel duidelijke verschillen tussen de waterlichamen. Komend jaar proberen we deze verschillen te duiden.
7.9.3	<i>We gaan Biotamonitoring uitvoeren bij mosselen in 8 waterlichamen voor de stofgroep PAK's, PFOS, PBDE en kwik. De laatste drie stoffen of stofgroepen voor het bepalen van de variatie in de belasting over het beheergebied.</i>
	De Biotamonitoring van de extra stoffen heeft meer inzicht gegeven in de variatie van de belasting van het beheergebied. Een aantal resultaten vragen nader onderzoek in 2023.
7.9.4	<i>Optimalisatie van meetmethodes vindt continue plaats.</i>
	Vanwege personele problemen (uitval door langdurige ziekte) is het niet gelukt om de analyse van gewasbeschermingsmiddelen op de GC-MS te valideren en implementeren. De vertraging is minimaal zes maanden. Momenteel wordt door een afstudeerder aan de methode en de validatie gewerkt. De afronding staat voor eind 2023 gepland waarna in 2024 de analyse in productie kan worden genomen.
7.9.5	<i>Een onderzoek uitvoeren naar de natuurlijke achtergrondconcentraties voor de stoffen kobalt, seleen, boor, arseen en uranium.</i>
	Op landelijk niveau zijn er verbanden gelegd tussen het voorkomen van bepaalde metalen in het oppervlaktewater en de ondergrond. Hier kunnen we gebruik van maken bij het beoordelen van onze waterlichamen. Er zijn extra metingen verricht in Oldambt en de Drentsche Aa. Dat zetten we komend jaar voort, waarna een analyse van de resultaten volgt.
7.10.1	<i>Een onderzoek uitvoeren naar de toxiciteit in het Noord-Willemskanaal en de zuidelijke inlaat.</i>

	Het onderzoek is uitgevoerd. Nog niet alle analyseresultaten zijn beschikbaar. De verdere uitwerking volgt in 2023.
7.11.1	<i>In 2022 zullen met de beide provincies gesprekken gevoerd worden over het aanwijzen en afvoeren van zwemlocaties op basis van bezoekersaantallen.</i>
	In 2022 hebben, na een inventarisatie van bezoekersaantallen, verschillende gesprekken plaatsgevonden over het al dan niet voortzetten van zwemlocaties. De resultaten zijn wisselend. Eén locatie is afgevoerd en één locatie gaat ingrijpende maatregelen nemen. Met enkele andere locaties lopen de gesprekken nog.
7.11.2	<i>Het onderzoek naar het effect van piekbuien op de zwemwaterkwaliteit zal in 2022 gestart en uitgevoerd worden.</i>
	In 2022 is geanalyseerd wat de effecten zijn van piekbuien op de zwemwaterkwaliteit. De belangrijkste conclusies zijn dat piekbuien een rol kunnen spelen in verslechterende bacteriologische kwaliteit. Deels hangt dit ook samen met het onderhoud van de stranden. Meestal worden de zwemstranden geëgd. Als er veel vogelpoep op het strand aanwezig is wordt dit ondergewerkt. Dit kan ervoor zorgen dat bacteriën lang kunnen overleven en bij flinke buien via stroomgeultjes richting de zwemzone stromen.
7.12.1	<i>Het project UPDA loopt formeel af in 2021. Twee deelprojecten gaan nog een jaar door in 2022. Dit zijn: monitoring en perceelemissies. In 2023 wordt het UPDA geëvalueerd.</i>
	In 2022 is UPDA afgerond. Er is een eindrapport geschreven, dat is gedeeld en besproken in het overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa. Het vervolg op UPDA wordt door de Provincie Drenthe getrokken; inbedding in het NPLG ligt voor de hand, dat zal medio 2023 duidelijk worden.
7.13.1	<i>In de winter van 2020/2021 is het eerste pilottraject in het Anlooërdiepje ingericht. In de winter van 2021/2022 volgen (na evaluatie van het Anlooërdiepje) het Zeegserloopje en Taarlosche Diep. In 2022 worden de effectmetingen uitgevoerd en zullen daarna enkele jaren doorlopen.</i>
	De drie pilot-trajecten zijn succesvol ingericht. De ingeplande metingen voor het meetjaar 2022 zijn conform planning uitgevoerd en hierover is grotendeels gerapporteerd. De uitkomsten worden meegenomen in de bredere analyse die vijf meetjaren na de inrichting opgesteld gaat worden.
7.14.1	<i>In 2021 is begonnen met een inventarisatie van de stedelijke wateren in het gebied. Er wordt voornamelijk in beeld gebracht om welke wateren het gaat, wat er al bekend is van deze wateren en ook op welke manier de gemeenten zich bezighouden met de wateren binnen de stedelijke grenzen en of er bepaalde doelen/ambities nagestreefd worden. In 2022 willen we deze inventarisatie afronden.</i>
	De inventarisatie loopt nog door in 2023 en is in het voorjaar gereed.
7.14.2	<i>We hebben in 2018 en in 2021 biologische metingen uitgevoerd in een aantal overige wateren. Over deze resultaten gaan we in 2022 verslag uitbrengen.</i>
	De rapportage is afgerond en in november 2022 gedeeld met het algemeen bestuur (via IBABS). De maatregel is hiermee afgerond.
7.14.3	<i>Wanneer de inventarisatiefase voor de overige wateren is afgerond (zie 7.14.1.) kan gestart worden met de ambitiebepaling. In 2022 zal een plan van aanpak voor de ambitiebepaling worden gemaakt.</i>

	De resultaten zijn op 14 juni 2022 via een informerende bijeenkomst gepresenteerd aan het AB. Er zijn een aantal vervolgacties afgesproken. Daar wordt nu aan gewerkt.
7.14.4	<i>In 2022 zal een plan van aanpak voor de afstemming van de ambitie met de provincies worden gemaakt.</i>
	Dit heeft wat vertraging opgelopen door personele wisselingen bij de provincie Drenthe en ziekte bij de provincie Groningen. We gaan er in 2023 mee verder.

Thema Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (H 8 WBP)

Als waterschap houden wij ons al vele jaren bezig met klimaatadaptatie binnen onze opgaven. Vanuit onze taak en rol als regionaal waterbeheerder werken wij samen met de gemeenten, provincies en andere belanghebbenden aan de klimaatadaptatie-opgave.

In 2018 hebben Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen met elkaar afgesproken om versneld en intensiever te werken aan een klimaatbestendige en waterrobuuste ruimtelijke inrichting van Nederland in 2050. Hiervoor is het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) opgesteld, als onderdeel van het Deltaprogramma. Het DPRA is gericht op de aanpassing van de ruimtelijke inrichting om de kwetsbaarheid voor en de gevolgen van overstroming, wateroverlast, hittestress en droogte te verkleinen.

Het DPRA raakt aan de opgaven die wij hebben en biedt kansen voor integrale oplossingen. Het DPRA biedt ook kansen om het waterbelang breder onder de aandacht te brengen en vroegtijdig in te kunnen brengen in visies en plannen voor de ruimtelijke inrichting. Maatregelen die in het kader van het DPRA worden genomen, kunnen helpen om extra belasting van het watersysteem te voorkomen en de robuustheid te vergroten. Dit geldt zowel voor waterkwantiteit als waterkwaliteit.

Het DPRA en de daaruit voortvloeiende maatregelen, die worden opgenomen in de Regionale Uitvoeringsagenda DPRA, sluiten aan op eerdere maatregelen en opgaven, zoals de stedelijk wateropgave en de maatregelen vanuit de gemeentelijke waterplannen.

Doel

Wij streven naar klimaatrobuuste watersystemen en dragen vanuit onze kennis en expertise als regionaal waterbeheerder bij aan de nationale klimaatadaptatie-opgave.

Ambitie 2022-2027

Vanuit onze functionele taak en rol als regionaal waterbeheerder zijn wij nauw betrokken bij de invulling van het DPRA in onze regio. We zoeken hierbij de link met onze eigen doelen en opgaven en benutten kansen om te komen tot integrale oplossingen. We benutten het DPRA om te komen tot een betere invulling van onze rol binnen de ruimtelijke ordening.

Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie

Maatregelen		gereed was	gereed wordt
8.1.1	Plan van aanpak aanpassen kwetsbare en vitale infrastructuur (gemalen en RWZI's) o.b.v. de analyse	2022	2023
8.1.2	Voorstel implementatie Regionale Uitvoeringsagenda DPRA	2022	2023
8.1.3	Adviseren van overheden en initiatiefnemers over locatiekeuzes en de invulling van overstromingsbestendig bouwen	Doorlopend	
8.2.1.1	Modellering Toekomstbestendig watersysteem	2025	
8.2.1.2	Toetsing watersysteem aan NBW-norm	2025	
8.2.1.3	Uitvoeren maatregelen (reeds bekende) knelpunten watersysteem	Doorlopend	
8.2.1.4	Actualiseren richtlijnen toekomstbestendig watersysteem	2025	
8.2.1.5	Stimuleren duurzaam bodembeheer landbouw d.m.v. pilots	Doorlopend	
8.2.1.6	Actief communiceren over eigen maatregelen grondgebruikers, zoals goed bodembeheer en landgebruik (bijvoorbeeld via landbouwoverleggen, -beurzen, -nieuwsbrieven, etc.)	Doorlopend	
8.2.1.7	Beleid omgaan met greppels in landbouwpercelen	2023	
8.2.3.1	Rapportage van onderzoeken en acties uit plan van aanpak	2023	
8.2.3.2	Opstellen van overzicht van instrumenten en oplossingen als input gebiedsprocessen	2023	
8.2.3.3	Communicatie- en gebiedsproces over mogelijke oplossingen in een aantal aandachtsgebieden	2024	
8.2.3.4	Samen met de provincies en gemeenten komen tot een strategie voor de aanpak van de aandachtsgebieden veenoxidatie	2024	
8.2.3.5	Peilbesluiten in een aantal veenoxidatie aandachtsgebieden opstellen na afloop van een gebiedsproces en eventuele herinrichting	2027	
8.5.1	Met gemeenten en provincies afspraken maken over de samenwerking in de fysieke leefomgeving, naar aanleiding van de implementatie van de Omgevingswet.	2022	2024

Uitwerking maatregelen in 2022: "wat gaan we in 2022 doen" en "wat hebben we in 2022 gedaan?"

Maatregel:	Uitvoering:
8.1.1	<i>Opstellen van mogelijke maatregelen voor de aanpak van kwetsbaarheden op basis van inventarisatie welke in 2021 is uitgevoerd.</i>
	Om het plan van aanpak kwetsbare en vitale infrastructuur op te stellen zijn gebied dekkende kaarten gemaakt, waarin alle gemeentelijke stresstesten en landelijke kaarten uit de klimaatatlas zijn samengevoegd. De kaarten zijn eind 2022 afgerond, in 2023 worden sessies met medewerkers (betrokken buiten- en binnendienst) ingepland om risico's te inventariseren en op basis hiervan eventueel benodigde maatregelen uit te werken.
8.1.2	<i>De uitvoeringsagenda wordt dit jaar opgesteld samen met de regiopartners en daarna aan de besturen voorgelegd.</i>
	De uitvoeringsagenda is voorbereid in 2022 en wordt begin 2023 aan de besturen voorgelegd.
8.1.3	<i>Dit is een doorlopend actiepunt</i>
	Dit is een doorlopend actiepunt. Geen bijzonderheden.
8.2.1.1	<i>De modelleringsopdracht voor een toekomstbestendig watersysteem wordt gedefinieerd en voorbereid.</i>
	De opdracht is voorbereid, het algemeen bestuur heeft een kredietbesluit genomen in februari 2023. De aanbesteding is gestart.
8.2.1.2	<i>Zie 8.2.1.1</i>
	Dit actiepunt is gekoppeld aan actiepunt 8.2.1.1.

8.2.1.3	<i>Dit is een doorlopend actiepunt.</i>
	We pakken knelpunten op zodra deze bovenwater komen. De huidige knelpunten hebben vooral raakvlak met veenoxidatie. Er zijn twee droogteknelpunten opgepakt en is er een inlaat geplaatst bij het 2e dwarsdiep en bij Breeland (Hunze).
8.2.1.4	<i>Dit actiepunt is gekoppeld aan de actiepunten 8.2.1.1 en 8.2.1.2.</i>
	Dit actiepunt is gekoppeld aan de actiepunten 8.2.1.1 en 8.2.1.2.
8.2.1.5	<i>Wij onderzoeken de mogelijkheden om binnen DAW duurzaam bodembeheer te stimuleren en binnen Interreg/TopSoil aan onderzoek en kennisverspreiding te doen.</i>
	Het Interreg project Blue Transition is gestart. In twee pilotgebieden (Drentsche Aa en Drentse Veenkoloniën) gaan we aan de slag met pilots rondom duurzaam bodembeheer. Het project loopt door tot 1 april 2026.
8.2.1.6	<i>Dit is een doorlopend proces. Jaarlijks staan wij op een landbouwbeurs en geven wij voorlichting op bijeenkomsten en vergaderingen. Vier per keer per jaar wordt er een landbouwnieuwsbrief uitgegeven. En daarnaast geven wij tijdens bezoeken en controles voorlichting om de waterkwaliteit te verbeteren.</i>
	In 2022 hebben we op de landbouwbeurs gestaan in Vlagtwedde. Daarnaast hebben we twee dagen in Valthermond op de proefboerderij gestaan en voorlichting gegeven over de wasplaatsen voor de veldspuit. Ook is vier keer een Landbouwnieuwsbrief verschenen. Voor de keur willen we samen met communicatie nog een aantal items uitleggen in de huis aan huis bladen. Dat zal in 2023 gebeuren.
8.2.1.7	<i>In 2022 verkennen we de mogelijkheden voor het stellen van regels ten aanzien van het graven van greppels dwars op de watergangen, waarbij zowel de effecten op waterkwaliteit als waterkwantiteit worden meegenomen.</i>
	Dit onderwerp is intern en met collega's van andere waterschappen besproken. Ook is het onderwerp besproken in de themagroep Landbouw emissies van de Unie van Waterschappen voor mogelijkheden tot een regionale of landelijke aanpak/ beleid.
8.2.3.1	<i>In 2022 is de Regionale Veenweide Strategie 1.0 voor de aandachtsgebieden afgerond en is de startnotitie voor de overige veengronden eveneens afgerond.</i>
	De Regionale Veenweide Strategie en de Startnotitie Overige veengronden zijn door het dagelijks bestuur vastgesteld. Het algemeen bestuur is via IBABS hierover geïnformeerd.
8.2.3.2	<i>In 2022 stellen we een overzicht op van instrumenten als input op het gebiedsproces.</i>
	In de loop van 2022 zijn in alle betrokken gebieden gebiedsprocessen / gesprekken gestart. Op basis hiervan denken we een werkwijze (instrumenten en oplossingen) te kunnen opstellen.
8.2.3.3	<i>In 2022 wordt verder gegaan met de voorbereiding en gestart met een gebiedsproces in een al bepaald peilgebied.</i>
	Op dit moment lopen gebiedsprocessen rondom Zuidlaardermeer, Lappenvoort en Lageland/Meerstad noord. In polder Blauwe Molen zijn de eerste gesprekken gestart, dus hier kan ook toe worden gewerkt naar een gebiedsproces.
8.2.3.4	<i>In de periode 2019-2023 draait het vooral om weten: Regionale Veenweide Strategie 1.0: agenderen, inventariseren, ambitie definiëren; In de periode 2023-2026 draait het vooral om leren:</i>

	<i>Regionale Veenweide Strategie 2.0: inzicht in maatregelen en draagvlak; In de periode 2026-2030 draait het vooral om grootschalig uitrol: Regionale Veenweide Strategie 3.0: in uitvoering en financiering.</i>
	Er is gestart met de Regionale veenweide Strategie 2.0.
8.2.3.5	<i>Peilbesluiten volgen het beleid omtrent veenoxidatie. Zodra er een peilbesluit genomen kan worden zullen we dat doen, maar voor 2022 worden geen peilbesluiten in veengebieden verwacht.</i>
	Er is één peilbesluit genomen (Het Oosterland) waarbij veenoxidatie een aandachtspunt is. In het besluit is dit afgewogen en er is besloten om vast te houden aan het 'stand-still'-beginsel.
8.5.1	<i>Dit is een doorlopend proces. Na invoering zal op basis van de opgedane ervaringen de werkwijze worden verbeterd.</i>
	Dit is een doorlopend proces. De invoering van de Omgevingswet is opnieuw uitgesteld. Verder geen bijzonderheden.

Thema Integraal Beheer (H 9 WBP)

Aanvullend op het strategisch beleid en de (inrichtings)maatregelen worden de doelen bereikt door operationeel beheer. Het dagelijks beheer van bijvoorbeeld de stuwen en de gemalen, het beheer en onderhoud, het muskusrattenbeheer, de vergunningverlening en handhaving en het beheer van de zuiveringsinstallaties bepaalt mede het behalen en behouden van de doelen. Veelal zijn de beheerstaken in eerste instantie gericht op één taak, voor bijvoorbeeld waterkwantiteit, maar heeft het beheer direct of indirect ook gevolgen voor waterkwaliteit en andersom. Peilbeheer en de water aan- en afvoer is vooral bedoeld om de functies te bedienen van voldoende water. Maar bijvoorbeeld droogval in de zomer kan ook effect hebben op het planten- en dierenleven en daarmee het halen van de KRW-doelen. De verbinding tussen de verschillende taken maakt dat we dit in een apart hoofdstuk Integraal Beheer hebben opgenomen.

Doel

Ons beheer is doelmatig en doeltreffend en draagt bij aan het bereiken van onze strategische doelen.

Ambitie 2022-2027

De verschillende onderdelen van ons beheer staan niet op zichzelf, maar zijn integraal met elkaar verbonden en worden daarnaast nog beïnvloed door het uitgangspunt van de gebiedsinrichting. Het effect van het beheer op het bereiken van onze strategische doelen is bekend en wordt daarop afgestemd. Doelmatigheid, doeltreffendheid en duurzaamheid zijn de speerpunten van ons beheer.

Integraal beheer

Maatregelen		gereed was	gereed wordt
9.2.1	Evaluatie effect van ecologische onderhoud	Doorlopend	
9.2.2	Uitvoering aangepast onderhoud ten behoeve van de KRW	Doorlopend	
9.3.1		2023	
9.4.1	Tussenrapportage toestand en effectiviteit beheermethoden invasieve exoten	2024	
9.4.2	Onderzoek naar bronpopulaties Amerikaanse rivierkreeften	2024	
9.4.3	Onderzoek naar opkomende kreeftsoorten	2024	
9.4.4	Communicatieplan ten behoeve van vergroten bewustwording, in samenwerking met de provincies	2023	
9.5.1	Bestrijden van muskusratten tot nul-populatie is bereikt	2032	
9.6.1	Beleidskader vergunningverlening voor maatregelen in energietransitie opstellen	2026	
9.6.2	Huidige waterschapsregelgeving evalueren. Verbeterpunten meenemen bij het opstellen van de waterschapsverordening	2023	
9.8.1	Ambitie bepalen op het gebied van microverontreinigingen en medicijnresten	2025	
9.10.1	Opstellen visbeleid	2026	

Uitwerking maatregelen in 2022: "wat gaan we in 2022 doen" en "wat hebben we in 2022 gedaan?"

Maatregel:	Uitvoering:
9.2.1	In 2022 herhalen we een inventarisatie van het effect op vogels. De uitkomsten van 2021 en 2022 worden samengevoegd in een evaluatie.

	Er is gewerkt aan het evaluatierapport. Dat rapport is in februari 2023 afgerond. Daarna wordt gekeken of op basis van de resultaten en aanbevelingen het ecologisch onderhoud wordt bijgesteld.
9.2.2	<i>Onze onderhoudsdienst voert het onderhoud uit conform de opgestelde, of nog op te stellen beek-beheerplannen.</i>
	De beekplannen zijn opgesteld en we hebben inzicht in het concrete onderhoud. In 2023 nemen we deze als basis mee om het onderhoud uit te voeren.
9.3.1	<i>Onderzoek naar mogelijkheden om actuele peilinformatie beschikbaar te stellen ten behoeve van vaarrecreatie.</i>
	Voor dit project is altijd actuele data nodig. Hiervoor is binnen het Informatiebedrijfsvoeringsplan (IBP) een project 'Data op orde' gestart. Dit project vordert. In 2023 zal dit resultaat opleveren om gevalideerde data te publiceren.
9.4.1	<i>We starten met een inventarisatie en evaluatie van de huidige beheermethoden voor invasieve exoten.</i>
	De ambtelijke evaluatie is in 2022 opgestart. We evalueren methoden en aanpak. Mogelijk leidt dit tot aanpassingen in strategie of uitvoering.
9.4.2	<i>Een onderzoek naar de bronpopulaties van rivierkreeften wordt in 2022 opgestart.</i>
	De eerste meetronde is uitgevoerd in het najaar van 2022 en hiervan is een rapport opgesteld. Begin 2023 wordt beoordeeld of vervolgmetingen en/of andere aanvullende acties noodzakelijk zijn.
9.4.3	<i>Een onderzoek naar de routes van opkomende rivierkreeften wordt in 2022 opgestart.</i>
	De eerste meetronde is uitgevoerd in het najaar van 2022 en hiervan is een rapport opgesteld. Begin 2023 wordt beoordeeld of vervolgmetingen en/of andere aanvullende acties noodzakelijk zijn.
9.4.4	<i>Aan dit actiepunt wordt in 2022 nog geen gevolg gegeven. We zijn hier afhankelijk van het initiatief van de provincies.</i>
	Geen bijzonderheden.
9.5.1	<i>Dit is een doorlopend actiepunt.</i>
	De resultaten worden jaarlijks gerapporteerd. Om de grensbewaking uit te voeren hebben de waterschappen afspraken gemaakt i.v.m. de solidariteitsfinanciering. Hierover is in december 2022 een notitie behandeld in het algemeen bestuur.
9.6.1	<i>Landelijke ontwikkelingen (Unie, STOWA, andere waterschappen) worden vanuit de verschillende disciplines gevolgd. Dit vormt input voor het beleidskader.</i>
	Geen bijzonderheden.
9.6.2	<i>Dit jaar wordt gebruikt om alle waterschap regelgeving te beoordelen en zo nodig aan te passen.</i>
	Door het uitstel van de invoering van de Omgevingswet (tot 1 januari 2024) is de waterschapsregelgeving nu nog niet opnieuw beoordeeld. Wel is een beleidsneutrale waterschapsverordening 1.0 door het algemeen bestuur op 25 mei 2022 vastgesteld.
9.8.1	<i>Het voortzetten en uitbreiden van de monitoring van onze rwzi's en oppervlaktewater. We voeren een toxiciteitsonderzoek (zie 7.10.1) uit.</i>
	De monitoring op alle Rwzi's is conform planning uitgevoerd. De resultaten laten duidelijke verschillen tussen de Rwzi's qua concentratie medicijnresten. De monitoring van het oppervlaktewater heeft weer meer inzicht gegeven in de medicijnrestenproblematiek.
9.10.1	<i>Geen actie in 2022.</i>
	-

Programma Organisatie

Hunze en Aa's is een actief participerend waterschap, dat zorgt voor veiligheid, schoon en voldoende water en dat deze taken uitvoert in samenhang met bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van het watersysteem. Naast de primaire functies van ons watersysteem zetten we in op de vervulling van maatschappelijke functies van watersystemen. De taken die wij hebben, benaderen we functioneel en effectgericht en worden integraal en duurzaam opgepakt, waarbij een goede samenwerking tussen alle partners van essentieel belang is. Onze instelling is daarbij proactief en kostenbewust.

Het realiseren van de grote maatschappelijke opgaven en de daarbij behorende inhoudelijke doelstellingen, zoals die aan bod zijn gekomen in de voorgaande hoofdstukken, vraagt het nodige van onze organisatie. Wij realiseren onze doelen in een bredere maatschappelijke context.

Als waterschap hebben wij, naast onze kerntaken, te maken met maatschappelijke ontwikkelingen die invloed hebben op ons werk en waar wij een rol in spelen. Hoe wij onze houding, rol en ambitie bepalen binnen deze ontwikkelingen is uitgelegd in hoofdstuk 3 van het Waterbeheerprogramma.

In dit hoofdstuk beschrijven we enkele maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven waar we mee te maken hebben. Deze ontwikkelingen en opgaven behoren niet direct tot onze kerntaken, maar kunnen invloed hebben op hoe wij onze kerntaken uitvoeren en op het behalen van onze doelen en opgaven. Daarnaast kan het ook gaan om wensen vanuit de samenleving waar wij invulling aan willen geven, waarbij we ook weer zoeken naar de juiste balans met de uitvoering van onze taken.

We zijn ons ervan bewust dat we meer en meer een speler zijn in een breder maatschappelijk netwerk. Doelen en opgaven van de verschillende spelers binnen dit netwerk zijn vaak niet los van elkaar te zien en beïnvloeden elkaar.

Onze focus is in de eerste plaats op de invulling van onze rol als regionaal waterbeheerder en de uitvoering van de taken die daarbij horen. We bezien dit echter zoveel mogelijk vanuit een breder maatschappelijk perspectief. Dit betekent dat we inschatten wat het effect is van ons handelen op anderen en vice versa. Het betekent ook dat we proberen zoveel mogelijk de kansen te benutten die zich vanuit de maatschappelijke ontwikkelingen voordoen om werk met werk te maken en aan de andere kant risico's zoveel mogelijk te verkleinen.

In dit programma zijn de (overkoepelende) maatregelen opgenomen die ons handelen bepalen in de maatschappelijke context en de organisatorische kosten die niet rechtstreeks aan de andere programma's worden toegerekend. In het waterbeheerprogramma zijn in het thema organisatie geen maatregelen opgenomen. Jaarlijks wordt via de paragraaf bedrijfsvoering in de begroting ingegaan op ontwikkeling van de organisatiedoelen.

Doel

We hebben oog voor maatschappelijke ontwikkelingen en de invloed daarvan op onze kerntaken. We richten ons primair op de invulling van onze rol als regionaal waterbeheerder, maar plaatsen dit in een breder maatschappelijk perspectief.

Ambitie 2022-2027

We zijn een serieuze speler in ons maatschappelijke netwerk. Vanuit onze rol en taak als waterbeheerder spelen we in op maatschappelijke ontwikkelingen.

Water en Maatschappij

Maatregelen		gereed was	gereed wordt
10.2.1	Opstellen maatregelenplan Biodiversiteit	2022	2023
10.2.2	Uitvoeren maatregelen biodiversiteit	2027	
10.3.1	Project Beleef de Waddendijk, waarbij dijktrappen worden omgezet in beleefpunten	2027	
10.5.1	Uitvoering maatregelen Zuidlaardermeer/Drents diep	2027	
10.5.2	Uitvoeren maatregelen langs Eemskanaal-Dollardboezem ter compensatie van bodemdaling door gaswinning	2027	
10.5.3	Verkenning mogelijkheden voor fondsvorming bij zoutwinning	2023	2022
10.6.1	Vervangen van reguliere verlichting door groene lampen bij onze gemalen/sluizen aan de kust	2022	Doorlopend
10.6.2	Onderzoek naar het voorkomen van schade aan broedplaatsen in onze voor waterbeheersing functionele objecten	2022	
10.6.3	Maatregelen ter beperking visschade bij bestaande gemalen	2027	
10.6.4	Visveilig maken van zeegemaal Duurswold	2026	

Uitwerking maatregelen in 2022: "wat gaan we in 2022 doen" en "wat hebben we in 2022 gedaan?"

Maatregel:	Uitvoering:
10.2.1	<i>Het maatregelenplan behelst drie onderwerpen:</i> <i>1. Een discussie over het aanpassen van de schouwcriteria voor biodiversiteit. Deze discussie ronden we dit jaar af.</i> <i>2. Het realiseren van voldoende waterdiepte in onze hoofdwatergangen voor het waterleven. De voorbereiding hiervoor ronden we dit jaar af.</i> <i>3. Het uitvoeren van vogelonderzoek en een mogelijke aanpassing van het onderhoud ter vermindering van (vogel)slachtoffers. De voorbereiding hiervan ronden we eveneens dit jaar af.</i>
	De oplevering van het vogelonderzoek is vertraagd bij het 'Kenniscentrum Akkervogels' (opdrachtnemer), maar wordt begin volgend jaar verwacht. Discussie over aanpassing schouw heeft inmiddels plaatsgevonden. We kijken naar de mogelijkheden voor invulling hiervan. De uitwerking van voldoende waterdiepte wordt begin volgend jaar opgepakt.
10.2.2	<i>We bereiden ons areaal bloemrijke dijken en terreinen verder uit inclusief het aangepaste onderhoud van gerealiseerde bloemrijke dijken door maaien en afvoeren.</i>
	Bloemrijke dijken en terreinen worden ecologisch beheerd en gemonitord. De resultaten worden gebruikt om ervan te leren en de kwaliteit te verbeteren.
10.3.1	<i>Nog geen acties in 2022.</i>
	-
10.5.1	<i>Zie hiervoor maatregel 7.4.1.</i>
	-
10.5.2	<i>Nog geen activiteiten in 2022. Verdere maatregelen volgen uit studie Droge voeten 2050.</i>
	Geen bijzonderheden.
10.5.3	<i>Al naar gelang lopende gerechtelijke procedures (bij de rechtbank en de Raad van State), volgt hierop bestuurlijke besluitvorming.</i>
	Op 16 december 2022 vond de ondertekening van een Overeenkomst tussen de gemeenten Veendam, Midden-Groningen, het waterschap en Nedmag plaats.

	In deze overeenkomst worden afspraken vastgelegd omtrent onder andere de afwikkeling van kostenvergoedingen en betalingen, metingen en prognoses, voorzieningen en zekerheden. De Overeenkomst 2022 vormt eveneens de basis en is het vertrekpunt voor eventuele nadere afspraken die onderling tussen een openbaar lichaam met Nedmag worden aangegaan. Voor het waterschap betreft dit de vastgestelde Overeenkomst op Hoofdlijnen (december 2021), waarin voor de exploitatielasten de financiële afkoop is geregeld voor de waterhuishoudkundige aanpassingen aan het watersysteem en het uit te voeren nader onderzoek op effecten in het watersysteem, die voortkomen uit het Winningsplan 2018. De Overeenkomst 2022 wordt wederom aangegaan voor de duur van 20 jaar.
10.6.1	<i>Vervanging wordt meegenomen in regulier groot onderhoud van onze zee objecten.</i>
	Geen bijzonderheden
10.6.2	<i>In 2021 zijn anti-nest maatregelen geplaatst in de vorm van borstels. In 2022 worden de maatregelen gemonitord door middel van camera's op hun effectiviteit.</i>
	De locaties met wilduittredeplaatsen zijn uitgebreid langs het Kieldiep en we zijn bezig met een lichtscherm bij gemaal Fiemel om visvriendelijkheid te stimuleren. In december is een voorstel behandeld om gemalen visvriendelijker te maken. De komende jaren zal dit leiden tot investeringen hieromtrent.
10.6.3	<i>In november 2021 is een eerste analyse voorgelegd aan het algemeen bestuur. De verdere planning is afhankelijk van deze besluitvorming.</i>
	In december 2022 heeft het algemeen positief besloten over een voorstel m.b.t. de aanpak van visveiligheid bij poldergemalen. In 2023 zal gestart worden met het uitvoeren van visveilige aanpassingen bij 5 poldergemalen. Bij 5 andere gemalen met een beperkte afvoercapaciteit wordt de komende jaren nader onderzoek uitgevoerd.
10.6.4	<i>Een bestuursvoorstel ten aanzien van gemaal Duurswold zal medio 2022 met het algemeen bestuur besproken worden.</i>
	Het visveilig maken van gemaal Duurswold in combinatie met bijkomende vragen men betrekking tot zeespiegelrijzing en bodemdaling vragen meer tijd voor het ontwerpproces. Het voorleggen van een voorstel bij het algemeen bestuur is nu voorzien in juni 2023.

Hoofdstuk 1 b. Voortgang Coalitieakkoord “Door water verbonden”

In dit hoofdstuk wordt de voortgang van het lopende coalitieakkoord behandeld. De voortgang is normaal gesproken ingedeeld in een inhoudelijk deel en een financieel deel. Deze jaarrekening 2022 wordt door het op 15 maart 2023 nieuw samengestelde algemeen bestuur behandeld. Daardoor heeft een inhoudelijke toelichting op de voortgang van het coalitieakkoord “Door water verbonden” geen toegevoegde waarde. Er is immers een nieuw coalitieakkoord voor de bestuursperiode 2023 – 2027, Voor een inhoudelijke evaluatie verwijzen wij bovendien ook graag naar de op 15 februari 2023 door het algemeen bestuur (in de oude samenstelling) behandelde evaluatie van het coalitieakkoord “Door water verbonden”.

In die evaluatie is wel afgesproken aan het nieuwe algemeen bestuur over te laten te besluiten wat er met de niet benutte financiële middelen uit het coalitieakkoord “Door water verbonden” moet gebeuren. Ook is in die evaluatie aangegeven dat nog niet alle cijfers van 2022 en 2023 (einde bestuursperiode) waren verwerkt. Om die reden hebben we hier wel een opsomming gegeven van de financiën van dit akkoord, geven we inzicht in de bestedingen in 2022, claims van 2023 en de resterende middelen.

Financiële afronding

Duurzaamheid

In het coalitieakkoord 2019-2023 is jaarlijks € 1.000.000 opgenomen voor duurzaamheid en innovatie. Dit bedrag is onderverdeeld in € 300.000 in de jaarlijkse exploitatie en € 700.000 per jaar als investering. Het jaarlijks budget in de exploitatie van € 300.000 is o.a. bestemd voor inhuur van kennis voor onderzoek duurzaamheid en innovatie. Deze onderzoeken leiden eventueel tot investeringen.

Exploitatie

In 2022 zijn de volgende kosten gemaakt (bedragen in €):

	Besteding duurzaamheid 2022	
-	vervolg pilotinstallatie roostergoedverwijdering	17.000
-	bijdrage pilot gemeente Assen subsidieregelingen groene daken, regentonnen en afkoppelen	5.000
-	pilot blowerinstallatie en regelkleppen	72.000
-	meerkosten HVO-diesel 2022	93.000
-	vervangen binnenverlichting RWZI's door LED	8.000
-	Afboeken boekwaarde visveilig maken gemalen	60.000
	Totaal	255.000

De totale kosten bedragen € 255.000. Het verschil tussen de raming van € 300.000 en de besteding in 2022 van € 255.000 is € 45.000 en toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

De stand van zaken met betrekking tot het beschikbare exploitatiebudget duurzaamheid is nu als volgt:

Beschikbaar budget 2019 t/m 2022	€ 1.200.000	
Af: besteding 2019 t/m 2021	€ 392.000	
Af: besteding 2022	€ 255.000	
Bestemmingsreserve (niet bestede deel 2019 t/m 2022)		€ 553.000

De bestemmingsreserve duurzaamheid bedraagt dus per 31 december 2022 € 553.000.

Claims voor 2023 waarover door het oude bestuur al besluitvorming heeft plaatsgevonden, dan wel projecten die nog doorlopen tot in 2023:

• Meerkosten HVO diesel 2023	€ 92.000,-
• Personele kosten eDNA	€ 75.000,-
• Vervangen binnenverlichting RWZI's	€ 13.000,-
• Purrot: slib indikken zonder chemicaliën	€ 38.000,-
• Subsidieregeling gemeente Assen	€ 15.000,-
Totaal	€ 233.000,-

Nog beschikbaar als bestemmingsreserve is derhalve € 320.000,- (€ 553.000 - € 233.000).

Investeringsen

Van de (nieuwe) investeringsgelden (totaal € 2,8 miljoen voor de periode 2019 t/m 2022) is tot en met 2020 geen gebruik gemaakt. Begin 2021 is de inzet van € 57.000,- voor permanent magneetmotoren bij visvriendelijke pompen in gemaal Oostermoer hieruit beschikbaar gesteld. Daarnaast is in de AB-vergadering van maart 2021 een voorstel vastgesteld om € 819.000,- voor de verduurzaming van de gebouwen op de locatie Veele hieruit beschikbaar te stellen (zie dit betreffende bestuursvoorstel). Door forse prijsstijgingen en het benutten van de mogelijkheid om extra panelen te plaatsen zijn de kosten voor de zonnecarports gestegen met € 200.000,-. De kostenstijging wordt ten laste van de investeringsgelden duurzaamheid gebracht. Het initiële deel van de zonnecarports (€ 555.000,-) is reeds beschikbaar gesteld uit de investeringsgelden duurzaamheid van de coalitieperiode 2015-2019. De besteding van de beschikbare € 2,8 miljoen is derhalve tot op heden als volgt:

• Permanent magneetmotoren Oostermoer	€ 57.000,-
• Verduurzaming werkplaats Veele	€ 819.000,-
• Zonnepanelen carports (verhoging)	€ 200.000,-
Totaal	€ 1.076.000,-

Aan krediet is derhalve nog beschikbaar: € 1.724.000,- (€ 2.800.000 - € 1.076.000).

Akkerranden

Om in 2022 te komen tot 400 km akkerranden in ons beheergebied is er per jaar € 20.000,- extra budget opgenomen, waardoor er in 2022 in totaal € 80.000,- beschikbaar is voor het meefinancieren van akkerranden. In 2022 is € 135.000,- besteed. De volledige beschikbare bestemmingsreserve akkerranden van € 37.000,- is onttrokken.

Vergroten zichtbaarheid door middel van informatieborden

In het coalitieakkoord is jaarlijks € 50.000,- opgenomen voor het vergroten van de zichtbaarheid. Ook dit jaar zijn onder andere diverse naamborden en verwijsborden geplaatst bij onze locaties. In 2022 is € 84.000,- besteed, waardoor € 34.000 is onttrokken aan de bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve heeft hiermee per 31 december 2022 een hoogte van € 12.000. Dit bedrag zal in 2023 volledig worden besteed.

Stimuleren biodiversiteit op eigen assets

Vanuit het coalitieakkoord willen we een actieve partner zijn in biodiversiteit. We stimuleren daarom ook biodiversiteit op onze eigendommen. Als onderdeel is onder andere een aantal assets (terreinen,

rwzi's en het waterschapsgebouw) aangepast om de biodiversiteit te bevorderen. Zo zijn onder andere nestkasten voor vogels en vleermuizen en insectenhôtels geplaatst. Ook zijn dijken ingezaaid met bloemmengsels.

Voor biodiversiteit is jaarlijkse een budget opgenomen van € 30.000. In 2022 is eveneens € 30.000 besteed. De bestemmingsreserve heeft per 31 december 2022 een hoogte van € 44.000. Dit bedrag zal in 2023 volledig worden besteed.

Cultureel historisch erfgoed

Om het onderhoudsniveau van ons watererfgoed te intensiveren is per jaar € 40.000 extra exploitatiebudget opgenomen. Ieder jaar wordt hiervoor een gedeelte van het cultuurhistorisch erfgoed geïnventariseerd en waar nodig worden maatregelen uitgevoerd om de uitstraling te verbeteren door bijvoorbeeld het schilderen van hekwerken en het opschonen van de omgeving. In 2021 hebben onder andere bestratingswerkzaamheden plaatsgevonden aan de molen Weddermarke en zijn werkzaamheden uitgevoerd aan sluizencomplexen in het Ruiten Aa kanaal. In 2022 is € 56.000,- besteed, waardoor € 16.000 is onttrokken aan de bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve heeft hiermee per 31 december 2022 een hoogte van € 39.000. In 2023 zal nog € 26.000 worden besteed. Het restant bedraagt derhalve € 13.000.

Resumé restant coalitieakkoord 2019-2023:

Duurzaamheidsmaatregelen	investerings: € 1.724.000,-
	exploitatie: € 320.000,- (bestemmingsreserve)
Cultuur historisch erfgoed	exploitatie: € 13.000,- (bestemmingsreserve)

Hoofdstuk 2. Verslag ter verantwoording van het financieel beheer

In het verslag ter verantwoording van het financieel beheer wordt ingegaan op de volgende punten:

- a. Rekeningresultaat
- b. Analyse van de belangrijke afwijkingen tussen de jaarrekening en de najaarsrapportage

a. Rekeningresultaat

De jaarrekening 2022 geeft een voordelig resultaat van € 1,9 miljoen. Dit is inclusief de aanwending van de algemene reserves. In de primitieve begroting is een aanwending van de algemene reserves geraamd van € 1,5 miljoen. In de najaarsrapportage is dit met € 1,3 miljoen naar beneden bijgesteld tot een aanwending van de algemene reserves van € 0,2 miljoen. Het resultaat zonder aanwending van de algemene reserves bedraagt derhalve € 1,7 miljoen.

Het voordeel ten opzichte van de **primitieve begroting** bedraagt in hoofdlijnen:

* lagere kapitaallasten	161.000
* post onvoorzien	112.000
* hogere personeelslasten	-449.000
* hogere energiekosten	-642.000
* hogere kosten onderhoud en materialen	-906.000
* lagere kosten overige diensten door derden en bijdragen derden	51.000
* lagere dotatie voorziening oninbare belastingdebiteuren	132.000
* dotatie voorziening baggeren	-172.000
* dotatie voorziening voormalig bestuur en personeel	-138.000
* hogere rentebaten	132.000
* hogere baten salarissen en sociale lasten	122.000
* hogere dividenduitkering NWB	367.000
* hogere subsidies en bijdragen van derden	678.000
* hogere opbrengsten werken en diensten voor derden	1.944.000
* hogere opbrengsten waterschapsbelastingen	2.639.000
* mutaties reserves	-2.159.000
* diversen; per saldo	-15.000
	<u>1.857.000</u>

Het voordelig resultaat van € 1,9 miljoen bestaat uit een voordeel op de taak Watersysteembeheer van € 1,6 miljoen en een voordeel op de taak Zuiveringsbeheer van € 0,3 miljoen.

Bij de voor- en najaarsrapportage zijn de bovengenoemde afwijkingen ten opzichte van de primitieve begroting al deels bijgesteld. In onderdeel b van dit hoofdstuk wordt uitvoerig ingegaan op het verklaren van het saldo van deze jaarrekening. Al bij de voor- en najaarsrapportage gewijzigde budgetten worden niet opnieuw verklaard. De afwijkingen ten opzichte van de najaarsrapportage worden hier dus verklaard.

Het resultaat 2022 wordt voor € 479.000 positief beïnvloed door mee- en tegenvallers uit voorgaande dienstjaren. Het betreft:

- belastingopbrengsten	371.000
- energie	2.000
- wateraanvoer Drentse Primaire Aanvoercircuit	-88.000
- zuiveren afvalwater door Noorderzijlvest	161.000
- afrekening rijksheffing VKA	33.000
	<u>479.000</u>

Voor het dienstjaar 2022 betekent dit dat het "bedrijfsresultaat" 2022 € 1.378.000 positief bedraagt.

Het voordelig resultaat is (in afwachting van een besluit omtrent de bestemming) afzonderlijk op de balans verantwoord.

Bij de voorjaarsrapportage werd uitgegaan van een verwacht voordelig resultaat van € 247.000.
Bij de najaarsrapportage werd het verwacht resultaat voordelig bijgesteld met € 819.000 tot € 1.066.000 nadelig. Watersysteembeheer voordeel € 1.307.000 en Zuiveringsbeheer nadeel € 241.000.

De bij de primitieve begroting geraamde onttrekking aan de algemene reserve voor de taak watersysteembeheer ad € 1.476.000 is met € 1.307.000 afgeraamd tot € 169.000.

Bij de najaarsrapportage werd voor de jaarrekening een nadelig resultaat verwacht van € 241.000 (€1.066.000 - € 1.307.000).

Het werkelijk resultaat over 2022 bedraagt € 1.857.000 voordelig. Dit is € 2.098.000 voordeliger dan verwacht bij de najaarsrapportage.

Het resultaat is als volgt opgebouwd:

Resultaat voor bestemming		1.652.000
- bijdrage uit bestemmingsreserves		
- bestemmingsreserve afkoopsommen	888.000	
- bestemmingsreserves Coalitieakkoord	42.000	
- bestemmingsreserve bodemdaling zoutwinning	35.000	
		965.000
- bijdrage uit algemene reserves		
- algemene reserve watersysteembeheer		169.000
- dotatie aan bestemmingsreserves		
- bestemmingsreserve HWBP		-929.000
Resultaat nog te bestemmen		1.857.000
Verwacht nadelig resultaat bij de najaarsrapportage		-241.000
Voordeliger resultaat dan verwacht bij de najaarsrapportage		2.098.000

Toelichting op het resultaat

Resultaat voor bestemming

Dit is het saldo van de lasten en baten exclusief de onttrekkingen aan de reserves, het exploitatiesaldo.

Bijdrage uit bestemmingsreserves

De onttrekking aan de bestemmingsreserve afkoopsommen van € 888.000 is ter dekking van de extra exploitatielasten wegens het niet meer activeren van eigen uren en bouwrente ingaande 2015.

De besteding van de jaarlijkse budgetten van het Coalitieakkoord fluctueren jaarlijks. Dit wordt via de bestemmingsreserve verevend. In 2022 is € 42.000 aan de bestemmingsreserve onttrokken.

In hoofdstuk 1b "voorgang coalitieakkoord" wordt inzicht gegeven in de besteding van de beschikbaar gestelde budgetten.

De jaarlijkse kosten i.v.m. zoutwinning worden gedekt uit de bestemmingsreserve bodemdaling door zoutwinning.

Bijdrage uit algemene reserves

Bij de primitieve begroting is een onttrekking geraamd aan de algemene reserve watersysteembeheer van € 1.476.000 voor stabilisatie van de lastenstijging op 2,5%. Bij de najaarsrapportage is de onttrekking met € 1.307.000 afgeraamd tot € 169.000.

Dotatie aan bestemmingsreserves

Het verschil tussen de jaarlijks geraamde HWBP bijdrage en de werkelijke HWBP bijdrage wordt jaarlijks gereserveerd. Deze bestemmingsreserve is ingevoerd om in de toekomst ons aandeel van 10% in de kosten van nHWBP-projecten te financieren.

Resultaat nog te bestemmen

Dit is het resultaat inclusief de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Voor een verdere toelichting op de mutaties van de reserves, wordt verwezen naar de toelichting op de balans onderdeel "Eigen Vermogen".

Bestemming van het resultaat

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het rekeningresultaat. Voorgesteld wordt het resultaat als volgt te bestemmen:

-	algemene reserve watersysteembeheer; toevoeging van het voordeel	1.559.570
-	algemene reserve zuiveringsbeheer; toevoeging van het voordeel	297.667
		<u>1.857.237</u>

Budgetoverheveling

Een deel van de in 2022 niet bestede budgetten wordt in 2023 besteed en leidt uiteindelijk dus niet tot voordeel.

Deze budgetten zijn opgenomen in de voorjaarsrapportage 2023.

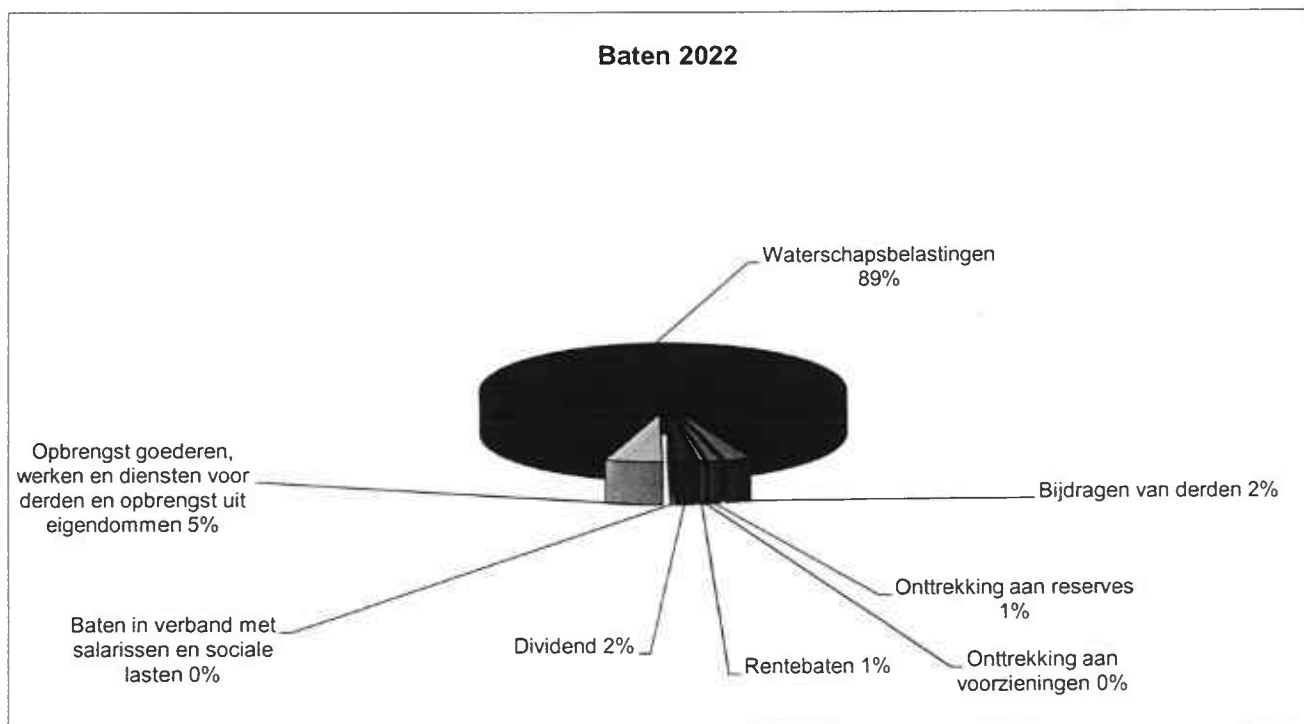
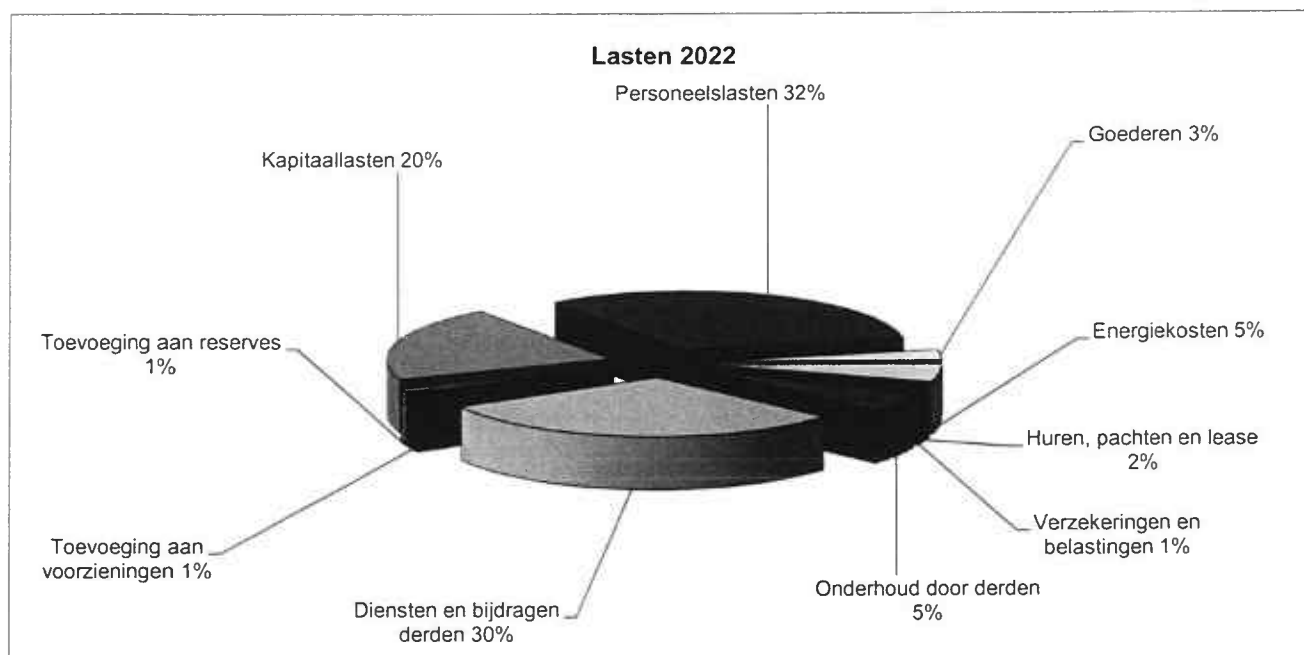
-	Klimatisering vergaderzalen	50.000
-	Asbestsanering	33.000
		<u>83.000</u>

b. Analyse van de belangrijke afwijkingen tussen de jaarrekening 2022 en de begroting 2022 incl. wijzigingen

Het voordelig exploitatieresultaat van € 1.857.237 is als volgt te specificeren naar kosten- en opbrengstsoorten (bedragen x € 1.000,-)

- = nadeel t.o.v. de begroting:

	Rekening 2022	Begroting (incl. wijz.)	Verschil
<u>LASTEN</u>			
1. Kapitaallasten	20.385	20.600	215
2. Personeelslasten	31.318	31.081	-237
3. Goederen	2.983	2.715	-268
4. Energiekosten	4.650	4.208	-442
5. Huren, pachten en lease	1.574	1.568	-6
6. Verzekeringen en belastingen	453	442	-11
7. Onderhoud door derden	4.864	5.434	570
8. Diensten en bijdragen aan derden	29.647	29.658	11
9. Onvoorzien		112	112
10. Toevoeging aan voorzieningen	761	1.681	920
11. Toevoeging aan reserves	924	900	-24
Totaal lasten	97.559	98.399	840
<u>BATEN</u>			
12. Rentebaten	577	576	1
13. Dividend	1.767	1.767	
14. Baten in verband met salarissen en sociale lasten	163	121	42
15. Opbrengst goederen, werken en diensten voor derden en opbrengst uit eigendommen	5.010	4.914	96
16. Waterschapsbelastingen	88.531	87.832	699
17. Bijdragen van derden	2.239	1.819	420
18. Onttrekkingen aan voorzieningen			
19. Onttrekkingen aan reserves	1.129	1.129	
Totaal baten	99.416	98.158	1.258
Resultaat	1.857	-241	2.098

Algemeen

Op basis van het hiervoor getoonde overzicht kunnen de volgende analyses per kostensoort worden gegeven. In de kolom "begroting 2022" staan de begrotingscijfers inclusief de wijzigingen bij de voor- en najaarsrapportage 2022.

1. Kapitaallasten (V € 215.000)

12. Rentebaten (V € 1.000)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
- rente	4.282.000	4.283.000	1.000
- afschrijvingen	16.103.000	16.317.000	214.000
	20.385.000	20.600.000	215.000
- rentebaten	577.000	576.000	1.000
	19.808.000	20.024.000	216.000

Het voordelig verschil van € 216.000 bestaat uit:

A. Lagere rentelasten	1.000
B. Lagere afschrijvingslasten	214.000
C. Hogere rentebaten	1.000
Totaal	<u>216.000</u>

A. Rentelasten

De rentelasten over 2022 zijn € 1.000 voordelig.

B. Afschrijvingslasten

De afschrijvingslasten wijken 1,3% af van de raming bij de begroting. Tussen de geraamde en de werkelijke afschrijvingen ontstaan verschillen als gevolg van de planningsbijstellingen in de loop van het jaar.

C. Rentebaten

De rentebaten over 2022 zijn € 1.000 voordelig.

2. Personeelslasten (N € 237.000)

14. Personeelsbaten (V € 42.000)

De personeelslasten zijn als volgt samengesteld:

	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
- salarissen en sociale lasten	29.938.000	29.620.000	-318.000
- personeel van derden	407.000	447.000	40.000
- overige personeelslasten	973.000	1.014.000	41.000
	31.318.000	31.081.000	-237.000
- af: personeelsbaten	163.000	121.000	42.000
	31.155.000	30.960.000	-195.000

Salarissen en sociale lasten

De werkelijke salarissen en sociale lasten zijn € 318.000 hoger dan geraamd. Dit is met name het gevolg van de eind 2022 afgesloten nieuwe CAO. Hierin is een eindejaarsuitkering opgenomen van € 1.000 per medewerker.

Personeel derden

Jaarlijks is een budget opgenomen voor de vervanging bij ziekte. In 2022 is van dit budget € 40.000 niet benut.

Overige personeelslasten

Het voordeel van € 41.000 betreft met name lagere opleidingskosten. Door Covid-19 hebben in de eerste helft van het jaar minder opleidingen en cursussen plaatsgevonden.

Personeelsbaten

De hogere opbrengst betreft met name hogere ontvangen werkgeversuitkeringen (bijvoorbeeld bevallingsuitkering voor werknemers die gebruik hebben gemaakt van zwangerschapsverlof).

3. Goederen (N € 268.000)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Vershil
- goederen	2.983.000	2.715.000	-268.000

Het nadeel bedraagt € 268.000. Tussen de post onderhoud derden en goederen bestaat een relatie doordat het onderhoud deels door eigen personeel wordt uitgevoerd en deels wordt uitbesteed. Bij uitbesteding worden de totale kosten verantwoord op onderhoud derden, inclusief de door de derde gebruikte materialen. Het nadeel ad € 268.000 wordt in de analyse van de post onderhoud door derden meegenomen (zie post 7).

4. Energiekosten (N € 442.000)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Vershil
- energie	4.650.000	4.208.000	-442.000

Het nadeel betreft:

- elektriciteit en gas 2022	-262.000
- elektriciteit en gas voorgaande jaren	2.000
- dieselolie	-182.000
	<u>-442.000</u>

Elektriciteit en gas 2022

De nazomer van 2022 werd gekenmerkt door extreme droogte. Dit heeft geleid tot een hoger energieverbruik voor de wateraanvoer ten opzichte van de inschatting bij de begroting. De elektriciteit kosten zijn hierdoor € 50.000 hoger uitgevallen dan begroot. Daarnaast zijn de kosten voor de aanschaf van Garanties van Oorsprong (GVO's) € 90.000 hoger uitgevallen dan begroot. Een Garantie van Oorsprong (GVO) is een digitaal certificaat waarmee bewezen wordt dat stroom op een groene (dus duurzame) manier is opgewekt. De kosten van GVO's fluctueren sterk. In 2022 is de prijs per GVO gestegen van € 3 per stuk naar € 8 per stuk. Dit komt met name doordat steeds meer bedrijven GVO's kopen en het aanbod hierbij achterblijft. Tot slot is de teruggave energiebelasting € 50.000 lager dan eerder ingeschat en zijn er diverse afwijkingen (bijvoorbeeld verhoging netwerkkosten Enexis) die geleid hebben tot een nadeel van € 72.000. Het totale nadeel energie-kosten bedraagt hiermee € 262.000 in 2022.

Dieselolie

Naast de verhoging van het budget in de voorjaarsrapportage met € 200.000 zijn de kosten, als gevolg van de grote prijsstijgingen, nog € 182.000 hoger.

5. Huren, pachten en lease (N € 6.000)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
- huren, pachten en lease	1.574.000	1.568.000	-6.000

Het nadeel betreft € 6.000.

6. Verzekeringen en belastingen (N € 11.000)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
- verzekeringen en belastingen	453.000	442.000	-11.000

Het nadeel betreft € 11.000.

7. Onderhoud door derden (V € 570.000)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
- onderhoud door derden	4.864.000	5.434.000	570.000

- Het voordeel bedraagt	570.000
- Nadeel op goederen (zie post 3 goederen)	-268.000

Voordeel 2022	<u>302.000</u>
---------------	----------------

Hieronder worden de afwijkingen gespecificeerd. De grotere c.q. bijzondere afwijkingen zijn toegelicht.

Diverse afwijkingen:

- onderhoud zuiveringstechnische werken	-42.000
- diverse kleinere afwijkingen; per saldo	-12.000

-54.000

De grotere c.q. bijzondere afwijkingen zijn:

- onderhoud waterlopen	254.000
- huisvesting	50.000
- bemonstering Covid-19	52.000

356.000

Totaal voordeel	<u>302.000</u>
-----------------	----------------

Onderhoud waterlopen

De werkzaamheden aan ons watersysteem verliepen grotendeels goed en zonder grote tegenvallers en daarom zijn veel werkzaamheden uitgevoerd door eigen medewerkers.

Huisvesting

De twee vergaderzalen A216 en A416 voldeden niet meer aan de standaard hygiënevoorschriften (onder meer geen ventilatiemogelijkheid). In de voorjaarsrapportage 2022 is voor de noodzakelijke aanpassingen een budget opgenomen van € 50.000.

In verband met leveringsproblemen van de airconditioners heeft de uitvoering niet meer in 2022 plaatsgevonden maar in het voorjaar van 2023. Voorgesteld wordt het budget 2022 van € 50.000 over te hevelen naar 2023. Dit bedrag is opgenomen in de voorjaarsrapportage 2023.

Bemonstering COVID-19

Het voordeel op onderhoud en materialen is € 52.000. Onder punt 8 diensten en bijdragen derden is een uitgebreide toelichting gegeven.

8. Diensten en bijdragen derden (V € 11.000)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Vershil
- overige diensten van derden	22.588.000	22.399.000	-189.000
- bijdragen aan derden	7.059.000	7.259.000	200.000
	29.647.000	29.658.000	11.000

Overige diensten van derden

- Het nadeel bedraagt	-189.000
- Volledig gedekt door subsidies 1)	443.000

Feitelijk voordeel 2022

254.000

1) Voor subsidieprojecten is € 443.000 aan diensten derden extra besteed. Deze kosten zijn volledig gedekt door subsidies. (post 17 bijdragen van derden).

Diverse afwijkingen:

- waterketen	45.000
- zuiveringstechnische onderzoeken	27.000
- afvalverwijdering	45.000
- transport slib	-54.000
- Wet Open Overheid (WOO); kosten en opbrengsten in 2023	40.000
- grondtransacties	42.000
- kosten beheer en onderhoud website	29.000
- reis- en verblijfkosten	33.000
- preventieve handhaving en opruimacties	45.000
- telefoonkosten	27.000
- buitenlandbeleid	33.000
- diverse kleinere afwijkingen; per saldo	7.000

319.000

De grotere c.q. bijzondere afwijkingen zijn:

- onderzoekskosten waterbeheerplan	90.000
- asbestsanering	33.000
- kosten hydrologie	66.000
- landmeten	70.000
- planologisch onderzoek	76.000
- wateraanvoer Drentse Primaire Aanvoercircuit	-263.000
- zuiveren afvalwater door Noorderzijlvest	-403.000
- bemonstering COVID-19	266.000

-65.000

Totaal voordeel

254.000

Onderzoekskosten Waterbeheerplan

Op het budget voor onderzoeken is een bedrag van € 90.000 overgebleven. Er zijn al wel onderzoeken gestart, maar nog niet altijd leidde dit tot uitgaven in 2022.

Asbestsanering

In de najaarsrapportage 2022 is een budget van in totaal € 88.000 opgenomen voor de sloop en asbestsanering van de werkplaats Borger (€ 50.000) en voor de asbestsanering van de locaties Siddeburen en Termunterzijl (€ 38.000). In 2022 hebben voor een bedrag van € 55.000 werkzaamheden plaatsgevonden. Het restantbudget in 2022 bedraagt derhalve € 33.000 (€ 88.000 - € 55.000). Op basis van de offerte uitvraag blijken de kosten uiteindelijk hoger uit te vallen en worden in 2023 nog € 85.000 aan kosten gemaakt. Voorgesteld wordt het restantbudget 2022 van € 33.000 over te hevelen naar 2023. Daarnaast is nog € 52.000 extra benodigd (€ 85.000 - € 33.000). Het voorgaande is meegenomen in de voorjaarsrapportage 2023.

Kosten hydrologie

In 2022 bestonden de werkzaamheden in het kader van de hydrologie met name uit activiteiten voor het project Data op Orde voor de hydrologische data. Daarbij komt veel operationele data binnen die verwerkt moet worden om deze data ook geschikt te maken voor overige doelen, zoals beleidsinformatie en het koppelen van de hydrologische data aan water. Onze capaciteit is hier in 2022 nadrukkelijk voor ingezet, waardoor een aantal andere ontwikkelingen later worden opgestart. Hierdoor is een deel van het budget niet besteed.

Landmeten

Het verzamelen van data door landmeten is in 2022 wat achter gebleven. Dit betekent dat het budget niet volledig is besteed.

Planologisch onderzoek

Het budget voor planologisch onderzoek is voor een groot deel onbenut gebleven doordat diverse toegezegde / verwachte bijdragen aan projecten, onderzoeken en pilots - zoals voor het uitvoeringsprogramma deltaplan ruimtelijke adaptie (DPRA), veenoxidatie en een berekening van de waterbergingsopgave (NBW-normering) - nog niet tot uitgaven hebben geleid in 2022.

Wateraanvoer Drentse Primaire Aanvoercircuit

In droge perioden wordt water aangevoerd via het Drentse Primaire Aanvoercircuit. Hiervoor betalen we een vergoeding aan de waterschappen Drents Overijsselse Delta en Vechtstromen.

Enkele jaren geleden is de kostenverdeling tussen de waterschappen veranderd. Waterschap Drents Overijsselse Delta stelt jaarlijks de afrekening voor de waterschappen op. In de praktijk blijken de kosten voor ons waterschap lastiger in te schatten dan voorheen. De uiteindelijke afrekening over 2021 is € 88.000 hoger dan eerder ingeschat. Op basis van de afrekening 2021 en rekening houdende met de extreem droge zomer zullen daarnaast de kosten over 2022 € 140.000 meer bedragen dan begroot.

Tot slot zijn een aantal extra overige kosten gemaakt voor de water aan- en afvoer van € 35.000. Het totale nadeel op de water aan- en afvoer bedraagt derhalve € 263.000.

Het structureel deel van de hogere bijdrage is meegenomen in de meerjarenraming 2024-2027.

Zuiveren afvalwater door Noorderzijlvest

Door de sterk stijgende kosten in 2022 van met name onderhoud en chemicaliën, is ons aandeel in de kosten € 403.000 hoger dan geraamd bij de najaarsrapportage.

Bemonstering COVID-19

De kosten voor de bemonstering COVID-19 zijn € 327.000 lager dan begroot. Dit betreft € 266.000 diensten derden, € 52.000 onderhoud en materialen (zie punt 7) en € 9.000 overige kosten.

Bij het opzetten van de begroting 2022 voor Covid stond budgetneutraliteit voorop. Omdat niet goed was in te schatten hoe hoog de kosten voor het uitvoeren van deze bemonstering zouden zijn is het verschil tussen de vergoeding en de geraamde kosten van € 158.000 als stelpost opgenomen. Achteraf bleek deze stelpost niet nodig. We zijn binnen de budgetten gebleven.

Fiscaal gezien verricht het waterschap een dienst voor het ministerie. Zo'n dienst is belast met 21% btw.

Doordat lang onduidelijk was of hier sprake van was is over 2021 geen btw afgedragen. Dit is gecorrigeerd in 2022. Het betekende wel dat wij alsnog de door ons betaalde btw over 2021 konden terugvragen van de belastingdienst. Deze restitutie bedraagt € 96.000 en is verantwoord in 2022.

Daarnaast is door een efficiënte uitvoering € 73.000 voordeel behaald.

Bijdragen aan derden

Het voordeel ten opzichte van de raming bedraagt € 200.000.

- lagere bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)	29.000
- lagere Rijksheffing VKA	67.000
- lagere bijdrage NBK	129.000
- diversen	-25.000
	<u>200.000</u>

Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

In de voorjaarsrapportage 2016 is besloten het jaarlijks verschil tussen de in de begroting opgenomen HWBP bijdrage en de werkelijke HWBP bijdrage te reserveren. Deze bestemmingsreserve willen we gebruiken om in de toekomst ons eigen aandeel in de kosten van nHWBP-projecten te financieren. Bij de najaarsrapportage werd uitgegaan van een verschil van € 900.000 en dit bedrag is ook geraamd als storting in de bestemmingsreserve. De uiteindelijke bijdrage is € 29.000 lager. Hierdoor is € 29.000 meer toegevoegd aan de bestemmingsreserve (zie ook post 11 "toevoeging aan reserves").

Rijksheffing VKA

In 2022 was de rijksheffing VKA € 67.000 lager dan geraamd. Dit betreft een lager voorschot over 2022 van € 34.000 en een lagere afrekening voorgaande jaren van € 33.000.

Bijdrage NBK

In de begroting is als bijdrage € 2.404.000 opgenomen conform de begroting van het NBK. Onze werkelijke bijdrage is € 2.275.000. Een voordeel derhalve van € 129.000.

De jaarrekening 2022 van het NBK geeft in totaal een positief bedrijfsresultaat van € 0,9 miljoen. Dit betreft onder meer lagere personeelskosten en een hogere opbrengst vervolgingskosten.

9. Onvoorzien (V € 112.000)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Vershil
- onvoorzien		112.000	112.000

In de begroting is € 112.000 opgenomen voor onvoorzien. In 2022 is geen beroep gedaan op de post onvoorzien.

10. Toevoeging aan voorzieningen (V € 920.000)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
- voorziening dubieuze belastingdebiteuren	451.000	584.000	133.000
- voorziening voormalig bestuur en personeel	138.000	125.000	-13.000
- voorziening baggeren	172.000	972.000	800.000
	761.000	1.681.000	920.000

Toevoeging voorziening dubieuze belastingdebiteuren

Jaarlijks wordt bij de jaarrekening een inschatting gemaakt van de invorderbaarheid van de belastingdebiteuren. Bij de jaarrekening 2022 is voor de hoogte van de voorziening dubieuze belastingdebiteuren (oninbaarheid) een inschatting gemaakt van € 1.400.000.

Dit bedrag is gebaseerd op de stand van de openstaande debiteuren afgezet tegen de ervaringscijfers uit het verleden. Daarnaast is rekening gehouden met de opgelopen invorderingsachterstand over de oudere jaren wegens de corona pandemie.

Door de huidige spanning in de wereld zijn de energieprijzen fors gestegen. Het CPB verwacht dat, ondanks de genomen maatregelen door het kabinet, de lagere inkomens hierdoor financieel in de problemen zullen raken. Gebaseerd op de verwachtingen van het CPB is de voorziening met € 200.000 verhoogd naar € 1.400.000. In 2022 is een bedrag van € 154.000 terugontvangen van het Forum Groningen.

De gemeente Groningen had de gemeentelijke belastingen van het Forum over de periode 2018 t/m 2021 oninbaar verklaard. Ten onrechte zijn, door het NBK, ook de waterschapsbelastingen, over die periode, oninbaar verklaard. Dit is in 2022 gecorrigeerd.

De opgenomen voorziening is 6,8% van de openstaande debiteuren (2021 5,6%). Hiervoor is een toevoeging aan de voorziening benodigd van € 451.000.

Toevoeging voorziening voormalig bestuur en personeel

Conform de regelgeving zijn de toekomstige lasten van voormalig bestuur en personeel opgenomen in een voorziening. De jaarlijkse kosten worden rechtstreeks ten laste van deze voorziening gebracht.

Jaarlijks wordt de benodigde hoogte van deze voorziening herberekend. Een eventueel tekort of overschot wordt ten laste of ten gunste van de exploitatie gebracht.

Toevoeging voorziening baggeren

Havenkanaal Assen

Op basis van recente metingen is gebleken dat de slibaangroei minder is dan verwacht. Dit wordt veroorzaakt door diverse factoren, zoals aanpassingen van installaties op de zuivering en het saneren van overstorten door de gemeente.

Doordat naar verwachting op termijn investeringen plaatsvinden waarmee de slibproductie verder sterk zal worden verminderd, zijn er behoorlijk wat onzekerheden omtrent de toekomstige slibaangroei. Het moment van opnieuw baggeren is onzeker en daardoor kan de beoogde voorziening komen te vervallen. De geraamde dotatie aan de voorziening baggeren in 2022 van € 800.000 is derhalve niet meer nodig.

Mussel Aa kanaal

Aan de voorziening is in verband met het verwijderen van baggerslib uit het Mussel Aa kanaal, conform de najaarsrapportage, € 172.000 toegevoegd.

11. Toevoeging aan reserves (N € 24.000)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Vershil
- toevoeging aan reserves	924.000	900.000	-24.000

Betreft de volgende toevoegingen aan de reserves:

	Werkelijk	Begroot	Vershil
- bestemmingsreserve HWBP	929.000	900.000	-29.000
- bestemmingsreserves Coalitieakkoord (per saldo)	-5.000		5.000
	924.000	900.000	-24.000

Bestemmingsreserve HWBP

De uiteindelijke HWBP bijdrage is € 29.000 lager. Hierdoor is € 29.000 meer toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar post 8 "bijdragen aan derden".

Bestemmingsreserve Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord 2019-2023 is jaarlijks € 1.000.000 opgenomen voor duurzaamheid en innovatie. Dit bedrag is onderverdeeld in € 300.000 in de jaarlijkse exploitatie en € 700.000 per jaar als investering. Het jaarlijks budget in de exploitatie van € 300.000 is o.a. bestemd voor inhuur van kennis voor onderzoek, duurzaamheid en innovatie. Deze onderzoeken leiden eventueel tot investeringen.

Aangezien het ene jaar meer of minder als het andere jaar een beroep zal worden gedaan op dit budget is bij de najaarsrapportage 2019 besloten het restant van het jaarlijks budget in een bestemmingsreserve te storten. De meer kosten in een ander jaar worden dan onttrokken aan deze bestemmingsreserve. Dit leidt dan niet tot financiële schommelingen in de jaren. Over 2022 is € 45.000 gestort in de bestemmingsreserve. Daarnaast is bij de najaarsrapportage 2020 besloten om ook voor de in het Coalitieakkoord opgenomen budgetten voor zichtbaarheid, biodiversiteit en cultuur historisch erfgoed het niet bestede deel van de budgetten in een bestemmingsreserve te storten. De meerkosten in een ander jaar worden dan onttrokken aan deze bestemmingsreserve. In 2022 is voor zichtbaarheid en cultuur historisch erfgoed in totaal € 50.000 aan de bestemmingsreserves onttrokken.

In hoofdstuk 1b "Voortgang coalitieakkoord" wordt een uitvoerige toelichting gegeven. De stand van de bestemmingsreserves is in de toelichting van de balans in hoofdstuk 4 opgenomen.

Toevoeging/onttrekking bestemmingsreserves Coalitieakkoord:	Werkelijk	Begroot	Vershil
- duurzaamheid/innovatie	45.000		-45.000
- zichtbaarheid	-34.000		34.000
- cultuur historisch erfgoed	-16.000		16.000
	-5.000		5.000

12. Rentebaten (V € 1.000)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
- rentebaten	577.000	576.000	1.000

De rentebaten zijn in samenhang met de rentelasten geanalyseerd (zie punt 1 ad A).

13. Dividend (€ 0)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
- dividend	1.767.000	1.767.000	

In 2022 heeft de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) een dividend uitkering over het boekjaar 2021 gedaan van € 1.767.000.

14. Baten in verband met salarissen en sociale lasten (V € 42.000)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
- baten i.v.m. salarissen en sociale lasten	163.000	121.000	42.000

De baten i.v.m. salarissen en sociale lasten zijn in samenhang met de personeelslasten geanalyseerd (zie punt 2).

15. Opbrengst goederen, werken en diensten voor derden en opbrengst uit eigendommen (V € 96.000)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
- Opbrengst goederen, werken en diensten voor derden en opbrengst uit eigendommen	5.010.000	4.914.000	96.000

Het voordeel betreft met name (€ 108.000) een hogere vergoeding van het Rijk voor de Covid-19 bemonstering. Bij het opstellen van de begroting voor Covid-19 in 2022 is uitgegaan van een vaste normvergoeding uitgaande van 5 bemonsteringen per week. Tegenover elke bemonstering staat een vergoeding vanuit het ministerie van € 100. Aanpassing naar 5,5 bemonsteringen is landelijk met het ministerie overeengekomen, omdat landelijk becijferd is – op basis van de ervaringen uit het eerste jaar 2021 – dat er gemiddeld 5,5 bemonsteringen per week nodig zijn om er zeker van te zijn dat we 4 goede monsters per week bij het RIVM aanleveren. Dit betekende een meeropbrengst.

16. Waterschapsbelastingen (V € 699.000)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Vershil
- gebouwd	24.925.000	24.357.000	568.000
- ongebouwd	10.070.000	10.024.000	46.000
- natuur	213.000	213.000	
- ingezetenen	14.453.000	14.396.000	57.000
- verontreinigingsheffing	838.000	594.000	244.000
- zuiveringsheffing	40.184.000	40.698.000	-514.000
- kwijtschelding	-2.152.000	-2.450.000	298.000
	88.531.000	87.832.000	699.000

<u>opbrengst verdeeld naar taken:</u>			
	werkelijk	begroot	verschil
- watersysteembeheer	50.499.000	49.584.000	915.000
af: kwijtschelding watersysteembeheer	-770.000	-857.000	87.000
- zuiveringsbeheer	40.184.000	40.698.000	-514.000
af: kwijtschelding zuiveringsheffing	-1.382.000	-1.593.000	211.000
	88.531.000	87.832.000	699.000

<u>afwijking t.o.v. de begroting verdeeld naar 2022 en voorgaande jaren:</u>			
	2022	2021 en voor- gaande jaren	totaal
- hogere opbrengst gebouwd	212.000	356.000	568.000
- hogere opbrengst ongebouwd	18.000	28.000	46.000
- opbrengst natuur			
- hogere opbrengst ingezetenen	27.000	30.000	57.000
- hogere opbrengst verontreinigingsheffing	19.000	225.000	244.000
- lagere opbrengst zuiveringsheffing	-246.000	-268.000	-514.000
- lagere kwijtschelding watersysteembeheer	87.000		87.000
- lagere kwijtschelding zuiveringsheffing	211.000		211.000
	328.000	371.000	699.000

Hogere opbrengst gebouwd (V € 568.000)

Bij de voorjaarsrapportage is de raming reeds verhoogd met € 304.000. Het totale voordeel ten opzichte van de oorspronkelijke begroting bedraagt € 872.000. De verklaring hiervoor van het NBK is dat de daadwerkelijke waardeinstijging over de afgelopen jaren hoger is geweest dan waar op grond van de informatie van de Waarderingskamer rekening mee is gehouden. Dat geldt zowel voor 2022 als voor voorgaande jaren.

Hogere opbrengst ongebouwd (V € 46.000)

De raming is bij de voorjaarsrapportage verhoogd met € 64.000. De verwachte afname van het aantal hectares voor de watersysteemheffing ongebouwd (door het toerekenen van hectares ongebouwd aan gebouwde objecten) blijkt lager uit te vallen dan eerder ingeschat.

Hogere opbrengst ingezetenen (V € 57.000)

De raming is bij de voorjaarsrapportage al verhoogd met € 121.000. Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting bedraagt het voordeel € 178.000. Het verwachte voordeel dat er door diverse interne controles bestandsverbeteringen hebben plaatsgevonden en daarvoor meer aanslagen ingezetenen kunnen worden opgelegd blijkt nog iets groter dan verwacht werd.

Hogere opbrengst verontreinigingsheffing; directe lozers (V € 244.000)

De raming is bij de voorjaarsrapportage verhoogd met € 67.000. Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting bedraagt het voordeel € 311.000. Dit voordeel heeft vooral betrekking op voorgaande jaren (€ 225.000). Er is bij twee bedrijven 3200 ve meer opgelegd dan voorzien. De verontreinigingsheffing voor bedrijven wordt via de daadwerkelijk geloosde kuubs (vervuild) water bepaald. Bedrijven doen daarvoor aangifte en geven de hoeveelheid geloosde kuubs water door. De vorig jaar gemaakte inschatting van dat aantal kuubs blijkt te laag. Dat geldt ook voor de inschatting voor 2022.

Lagere opbrengst zuiveringsheffing (N € 514.000)

De raming is bij de voorjaarsrapportage nog verhoogd met € 242.000. In de jaarrekening 2021 schreven we nog dat de Corona pandemie niet echt in de cijfers van de belastingopbrengsten terug te zien was. In de praktijk blijkt het effect van de pandemie op de vervuilingseenheden en daarmee de belastingopbrengsten toch nog zijn weerslag te krijgen op de belastingopbrengsten bij bedrijven

Achteraf gezien hebben we de balansposten voor de zuiveringsheffing 2021 te hoog vastgesteld. Het lastige was toen dat er nog geen zicht was op het actuele waterverbruik in 2021. We moeten nu constateren dat het waterverbruik en dus de heffing over 2021 meer geraakt is door Corona dan waar we eind 2021 rekening mee hielden. Op grond hiervan is ook de verwachting voor 2022 naar beneden bijgesteld en hebben we de bijgestelde raming niet gehaald.

Bij woningen zien we een toename van het aantal vervuilingseenheden en daarmee een hogere opbrengst. Deze ontwikkeling loopt samen op met de toename van het aantal ingezetenen.

Lagere kosten kwijtschelding watersysteembeheer (V € 87.000)

Lagere kosten kwijtschelding zuiveringsheffing (V € 211.000)

Bij de VJR en de NJR zijn de geraamde kosten voor kwijtschelding niet aangepast. In de begroting 2022 is nog rekening gehouden met enig effect van de Corona pandemie. Dit bleek niet nodig. Het aantal verzoeken voor kwijtschelding lag ongeveer 800 hoger dan in 2021 en 2020. Toch zijn er meer verzoeken afgewezen dan in de voorgaande jaren. Een duidelijke verklaring is hiervoor niet te geven. Een gevolg van de hoge inflatie en de energiecrisis is waarschijnlijk geen verklaring, omdat de meeste verzoeken voor kwijtschelding in de eerste helft van het jaar worden gedaan.

17. Bijdragen van derden (V € 420.000)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
- bijdragen van derden	2.239.000	1.819.000	420.000
	2.239.000	1.819.000	420.000

Het voordeel betreft met name hogere subsidies. Hier staan hogere kosten diensten derden (punt 8) tegenover.

18. Onttrekkingen aan voorzieningen (€ 0)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
- onttrekkingen aan voorzieningen			
	-	-	

In 2022 zijn er geen onttrekkingen aan de voorzieningen geweest.

19. Onttrekkingen aan reserves (€ 0)

	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
- algemene reserves	169.000	169.000	
- bestemmingsreserves	960.000	960.000	
	1.129.000	1.129.000	

Algemene reserves

Bij de primitieve begroting is een onttrekking aan de algemene reserve voor de taak watersysteembeheer geraamd van € 1.476.000. Deze onttrekking is, op basis van de uitkomst van de najaarsrapportage, naar beneden bijgesteld met € 1.307.000 naar € 169.000.

Bestemmingsreserves

Dit betreft de onttrekking aan de bestemmingsreserves.

Hoofdstuk 3 a. Ontwikkelingen in 2022

In deze paragraaf wordt ingegaan op de ontwikkelingen in 2022. De volgende ontwikkelingen kunnen hier genoemd worden.

De economie in Nederland

Waar het herstel na de coronacrisis in 2021 verassend goed was, kantelt dit in 2022. Hoewel de economie voor het tweede jaar op rij een sterke groei heeft doorgemaakt, steeg de inflatie tot een recordhoogte. Dit blijkt uit de cijfers van het Centraal Plan Bureau (CPB). Volgens het CPB is de economie in Nederland gegroeid met 4,5%, in 2021 was dat nog 4,9%. Na de afbouw van de laatste corona-maatregelen in maart 2022, werd de economie sterk negatief beïnvloed door de oorlog in Oekraïne. Hierdoor liep de inflatie snel op. Hoewel de inflatie enigszins verbreedde naar componenten zoals voedsel, bleef de inflatie vooral gedreven door de energieprijzen, in het bijzonder die van gas.

De arbeidsmarkt blijft krap: tegenover het matigende effect van de afkoelende economie staat een groeiende vraag naar arbeidskrachten. De werkloosheid daalde in 2022 naar 3,5%. Aan het einde van 2021 was de werkloosheid nog 4,2%. In ons beheergebied is het werkloosheid percentage van de provincie Drenthe in 2022 gedaald van 3,5% naar 2,9%. In de provincie Groningen is de werkloosheid stabiel gebleven op 3,8% in 2022.

De gemiddelde inflatie bedroeg in 2022 10,0%. In 2021 was de gemiddelde inflatie nog 2,7%. De hoge inflatie komt mede door de snelle stijging van energieprijzen in 2022. Daarnaast hebben knelpunten in de leveringsketens van veel goederen geleid tot hogere productiekosten, die deels worden doorberekend in de consumentenprijzen. Op de gevolgen hiervan voor het waterschap wordt later deze paragraaf ingegaan.

De groei van het bbp (bruto binnenlands product) in 2021 (4,9%) wordt in 2022 voortgezet met een groei van 4,5%. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (cbs) groeide de Nederlandse economie deze eeuw nog niet twee jaar achter elkaar zo hard. Ondertussen is dit echter aan het kantelen. Met name door de sterk toegenomen energiekosten komt de consumptiegroei tot stilstand. Er wordt voor 2023 een economische groei verwacht van 1,6%. Dit met name als gevolg van de koopkrachtmateregelen uit de miljoenennota.

Het CPB meldt dat het EMU-saldo in 2022 naar verwachting uit komt op -0,7% van het bbp. In 2021 was er een negatief saldo van -4,4%. Voor de decentrale overheden samen is voor 2022 de norm vastgesteld op -0,4%. Voor Hunze en Aa's is op basis hiervan een "referentiewaarde" te bepalen van ongeveer € 13 miljoen. Uit de berekening van ons EMU saldo blijkt een saldo van € 1,5 miljoen positief. Dit is uiteraard positiever dan onze referentiewaarde.

Inflatiegevolgen

Als gevolg van de sterk aantrekkende wereldeconomie in de eindfase van Covid-19 is de vraag naar goederen en grondstoffen in 2021 sterk gestegen. Deze vraag heeft zich in 2022 doorgezet. Daarnaast zijn de energielasten als gevolg van de oorlog in Oekraïne sterk toegenomen. Daardoor is, zoals hiervoor al aangegeven, sprake geweest van een hoge inflatie. In 2022 waren de effecten hiervan voor ons waterschap beperkt. De gevolgen voor ons waterschap waren met name zichtbaar in extra onderhoudskosten voor technische installaties en hogere dieselkosten.

De inflatie is begin 2023 nog steeds hoog, maar in vergelijking met 2022 wordt deze inflatie met name veroorzaakt door de prijsstijgingen van de consumentenproducten en diensten. In de

voorjaarsrapportage 2023 en meerjarenraming 2024-2027 is een inschatting gemaakt van de gevolgen van de inflatie voor ons waterschap.

Waterbeheerprogramma 2022 - 2027

Het waterbeheerprogramma 2022-2027 (WBP) is op 1 januari van kracht geworden. Dat betekent ook dat de maatregelen die in het WBP staan zijn opgepakt, conform de aangegeven planning. Sommige maatregelen zijn ook al in 2022 afgerond, andere lopen door in 2023. Omtrent de algemene voortgang bent u in hoofdstuk 1a programmaverantwoording geïnformeerd.

In 2022 zijn er verschillende Rijksbrieven en –programma's verschenen die van invloed zijn op ons werk en onze belangen. Specifiek noemen we hier het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en Water en Bodem Sturend (WBS). Deze programma's worden regionaal uitgewerkt, onder coördinatie van de provincies. Wij zijn daar nauw bij betrokken. De programma's bieden kansen om onze doelen en opgaven uit het WBP gerealiseerd te krijgen en te koppelen aan de doelen en opgaven van andere partijen. Zodra zich ontwikkelingen voordoen wordt u hierover geïnformeerd.

Duurzaamheid

In 2022 is nader invulling gegeven aan een deel van de beschikbare duurzaamheidsgelden. Er is onder andere verder gewerkt aan de pilot blowerinstallatie en regelkleppen. Ook heeft in 2022 besluitvorming plaatsgevonden met betrekking tot de visveiligheid van gemalen. Voor verdere informatie over duurzaamheid verwijzen wij u naar de in februari 2023 uitgebrachte evaluatie van het coalitieakkoord "Door water verbonden".

Aanpassing Belastingstelsel waterschappen

De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft het wetsvoorstel intussen naar de Raad van State gestuurd voor advies. Na het advies volgt de behandeling in respectievelijk de Tweede- en Eerste Kamer. Volgens de strakke planning is het nog steeds de bedoeling het nieuwe stelsel in te laten gaan vanaf het belastingjaar 2025.

In de loop van dit jaar zullen wij u verder informeren over de voortgang en ingaan op de door u als algemeen bestuur te maken keuzes.

Omgaan met de stikstofuitstoot

De vergunningsvrije tijdelijke uitstoot van stikstof voor uitvoeringsprojecten is eind vorig jaar vervallen. Hierdoor zijn we in de situatie beland zoals gold voor het van kracht worden van de stikstofwet. Dit betekent dat we bij elk project waarbij stikstof wordt uitgestoten, moeten beoordelen of deze uitstoot een effect heeft op Natura2000 gebieden. Dit berekenen we met het stikstofmodel Aerius. Wanneer onze uitstoot te hoog is, zijn er meerdere mogelijkheden om die teniet te doen: bijvoorbeeld inzet van schoner (eventueel elektrisch) materieel, het wegstrepen van de stikstof tegenover de vermindering van stikstof elders binnen het projectgebied (bijvoorbeeld gronden die niet meer bemest worden bij de inrichting van landbouw- naar natuurgebieden), enzovoort. Het betekent dat we per project naar maatwerkoplossingen moeten zoeken aan de hand van de stikstofberekeningen. Daarmee zijn we terug bij de situatie voor de stikstofwet. Tot nu toe lukt het om via dit maatwerk projecten toch uitgevoerd te krijgen, maar toekomstige ontwikkelingen blijven onzeker. Zo lopen er momenteel nog rechtszaken over bijvoorbeeld de stikstofvrijstelling voor beheer en onderhoud. Ook duren vergunningprocedures erg lang, omdat de provincies zijn overvraagd.

Voor aanpassing van rioolwaterzuiveringen en andere installaties die stikstof uitstoten geldt dat deze al vaak bestonden voor Natura2000 van kracht werd. Ook geldt vrijwel steeds dat de uitstoot door strengere milieuwetgeving bij dergelijk installaties kleiner is geworden, waardoor de tijdelijke uitstoot van stikstof bij kleine aanpassingen geen probleem is en wegvalt tegen de vermindering van de

uitstoot van stikstof die in de loop der jaren heeft plaatsgevonden bij modernisering van de installaties. Ook hier geldt dat we wel Aeriusberekeningen blijven maken om een vinger aan de pols te houden.

Rekenkamerfunctie en rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur

De Eerste Kamer en de Tweede Kamer hebben ingestemd met het wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers. Dit wetsvoorstel bevat twee wijzigingen voor de waterschappen, namelijk de wettelijke verplichting tot het instellen van een volledig onafhankelijke, extern samengestelde rekenkamer en de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur. Voor de waterschappen treedt de verplichting tot de instelling van een onafhankelijke rekenkamer vanaf 1 januari 2024 in werking. Vanaf boekjaar 2025 dient het dagelijks bestuur een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening op te nemen. De Unie van Waterschappen zal hierbij de waterschappen ondersteunen. Als waterschap zijn wij aangesloten bij de betreffende werkgroepen van de Unie van Waterschappen om dit bij ons waterschap vorm te geven.

Brede Groene Dijk (BGD)

In 2022 is begonnen met de proef van de versterking van 750 meter Brede Groene Dijk met gerijpte klei. Deze proefdijk zal drie jaren worden gemonitord. Met de uitkomsten optimaliseren we het ontwerp van de totale dijkversterking, die na 2025 gepland is.

Solidariteitsfinanciering muskusrattenbeheer

De solidariteitsfinanciering muskusrattenbeheer in Nederland start per 2023. Dat betekent dat alle waterschappen in eerste instantie hun financiële bijdrage leveren. En aan het eind van het jaar ontvangen de grenswaterschappen hun bijdrage op basis van hun inzet langs de grens. In 2022 heeft Hunze en Aa's ca. 50 muskusratten meer gevangen dan het voorgaande jaar. Dat is een tegenvaller, omdat we juist willen dat er minder muskusratten te vangen zijn. Deze tegenvaller is vooral te wijten aan meer vangsten in de natuurvriendelijke oevers langs het Drents diep en Afwateringskanaal Fiemel en in het natuurrijke Roegwold in Midden-Groningen. Extensief beheerde oevers en sloten zorgen voor het ideale habitat van muskusratten. Hierdoor kost het veel tijd en inzet om de locaties op te sporen en de populatie weg te vangen. Het resultaat van 2022 voldoet nog aan de lange termijnverwachtingen om in 2033 de populatie terug te dringen tot de grens(regio). Daarvoor moeten we de komende jaren wel blijvend dalen met onze vangsten. Voor het beverrattenbeheer hebben we al een aantal jaren een solidariteitsfinanciering beschikbaar en dat werkt naar tevredenheid. Het aantal gevangen beverratten is de laatste jaren stabiel te noemen. We leveren de inzet om deze dieren weg te vangen in de grensregio en dat resultaat wordt gehaald.

Hoofdstuk 3 b. Overzicht incidentele baten en lasten

Het overzicht incidentele baten en lasten betreft de baten en lasten die als éénmalig ten opzichte van voorgaande en komende jaren moeten worden beschouwd.
De volgende incidentele baten en lasten zijn in de exploitatierekening 2022 meegenomen.

Incidentele baten

In 2022 zijn er geen noemenswaardige incidentele baten geweest.

Incidentele lasten

- Sanering asbestdaken	55.000
- Vrijval voorziening voormalig bestuur en personeel	138.000

De niet geraamde incidentele baten en lasten worden toegelicht in hoofdstuk 2 onderdeel b: analyse van de belangrijkste afwijkingen tussen de jaarrekening en de najaarsrapportage.

Hoofdstuk 3 c. Onttrekkingen aan bestemmingsreserves en voorzieningen

In de paragraaf onttrekkingen aan bestemmingsreserves en voorzieningen wordt ingegaan op de bedragen die rechtstreeks uit de voorzieningen worden onttrokken, alsmede op het beroep dat op de bestemmingsreserves is gedaan.

Bestemmingsreserves

Naast de algemene reserves kent het waterschap een aantal bestemmingsreserves. Onder deze bestemmingsreserves worden verstaan: reserves waaraan het algemeen bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven. Bij de bestemmingsreserves afkoopsommen, coalitieakkoord en bodemdaling door zoutwinning is sprake van een onttrekking in 2022.

Bestemmingsreserve afkoopsommen

Bij de begroting 2015 is besloten de afkoopsommen in te zetten om minder te activeren. Vanaf 2015 worden de eigen uren besteed aan projecten, de bouwrente en beheersmatige ICT-investeringen (onder andere aanschaf PC's en software) niet langer geactiveerd. Dit betekent dat deze kosten van jaarlijks € 1,4 miljoen rechtstreeks ten laste van de exploitatie komen. De afkoopsommen betreffen volledig de taak watersysteembeheer. Voor zover deze extra kosten toegerekend worden aan de taak watersysteembeheer worden deze kosten gedekt door afkoopsommen.

Bestemmingsreserve	Onttrekking 2022
Afkoopsommen	888.000

Bestemmingsreserves coalitieakkoord

In het coalitieakkoord 2019-2023 zijn jaarlijks budgetten opgenomen voor duurzaamheid en innovatie, zichtbaarheid, biodiversiteit, aanleg akkerranden en cultuurhistorisch erfgoed. Aangezien het ene jaar meer of minder als het andere jaar een beroep zal worden gedaan op deze budgetten is besloten het restant van de jaarlijkse budgetten in bestemmingsreserves te storten. De meer kosten in een ander jaar worden dan onttrokken aan deze bestemmingsreserves. Dit leidt dan niet tot financiële schommelingen in de jaren. Over 2022 is € 34.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve zichtbaarheid, € 37.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve akkerranden en € 16.000 aan de bestemmingsreserve cultuur historisch erfgoed. In hoofdstuk 1b voortgang coalitieakkoord wordt een nadere toelichting gegeven op deze onttrekkingen.

Bestemmingsreserve	Onttrekking 2022
Zichtbaarheid	34.000
Akkerranden	37.000
Cultuurhistorisch erfgoed	16.000

Bestemmingsreserve bodemdaling door zoutwinning

In de jaarrekening 2021 is besloten om een bestemmingsreserve bodemdaling door zoutwinning te vormen. In 2021 is ons waterschap namelijk tot overeenstemming gekomen over de manier waarop de gevolgen van zoutwinning gecompenseerd zullen worden. Het waterschap ontvangt hiervoor compensatie van een zoutwinbedrijf. Deze compensatie wordt in de bestemmingsreserve bodemdaling gestort. De jaarlijkse kosten als gevolg van de bodemdaling worden onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve	Onttrekking 2022
Bodemdaling door zoutwinning	35.000

Voorzieningen

Voorzieningen zijn bedragen op de balans die worden gevormd om verplichtingen, verliezen en risico's op te kunnen vangen, waarvan de omvang per balansdatum onzeker is, maar wel redelijkerwijs in te schatten. Bij het waterschap heeft in 2022 de volgende onttrekking van een voorziening plaatsgevonden:

Voorziening voormalig bestuur en personeel

Conform de regelgeving zijn de toekomstige lasten van voormalig bestuur en personeel opgenomen in een voorziening. De jaarlijkse kosten worden rechtstreeks ten laste van deze voorziening gebracht. Jaarlijks wordt bij de jaarrekening de benodigde hoogte van deze voorziening herberekend. Een eventueel tekort of overschot wordt ten laste of ten gunste van de exploitatie gebracht.

Voorziening	Onttrekking 2022
Voormalig bestuur en personeel	231.195

Hoofdstuk 3 d. Lopende en afgesloten investeringen in 2022

Algemeen

Het totale restant volume aan beschikbaar gestelde kredieten bedraagt per 31 december 2022 € 70 miljoen (zie bijlage 1).

Het jaar 2022

In 2022 is een investeringsvolume van € 16,2 miljoen gerealiseerd tegen een verwachting van € 17 miljoen. Het lagere investeringsvolume heeft geen invloed op de kapitaallasten voor 2022. De gevolgen voor 2023 zijn aangegeven bij de voorjaarsrapportage 2023.

De bruto investering bedraagt € 24,1 miljoen en de subsidies en bijdragen € 7,9 miljoen. Hieronder wordt de stand van zaken per project weergegeven onderverdeeld in lopende projecten en afgesloten projecten in 2022.

In juni 2022 is door het bestuur een krediet van € 2,1 miljoen beschikbaar gesteld om exceptionele prijsstijgingen binnen projecten te kunnen opvangen. Diverse marktpartijen hebben in het afgelopen jaar een claim ingediend als gevolg van de sterke prijsstijgingen van onder meer brandstof, bouwmaterialen en energie.

In een aantal gevallen is overeenstemming bereikt met de aannemer. Het DB heeft op 6 september voor het project Steendam-Tjuchem € 330.000,- beschikbaar gesteld. Daarnaast is in het DB van 18 oktober voor het project P-verwijdering RWZI Gieten € 114.000,- beschikbaar gesteld en voor het project De Branden € 62.000,-.

Het restantkrediet is hiermee als volgt:

Beschikbaar gesteld verzamelkrediet	2.100.000
Claims	
Project Steendam-Tjuchem	- 330.000
Project P-verwijdering RWZI Gieten	- 114.000
Project De Branden	- 62.000
<i>Totaal claims</i>	<i>- 506.000</i>
Restantkrediet	1.594.000

Het restantkrediet bedraagt € 1.594.000,-. Over de verdere uitputting van het verzamelkrediet wordt via de voor- en najaarsrapportages aan het AB gerapporteerd.

Lopende projecten

Voor een totaaloverzicht van de lopende projecten wordt verwezen naar bijlage 1 "kredietoverzicht per 31 december 2022". Hieronder wordt per project een korte toelichting gegeven.

HIR Haren (028)

Krediet: € 7.145.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 6.404.000.

Restantkrediet: € 741.000.

De herinrichting Haren is een landinrichtingsplan waarin onder meer de waterbeheersing wordt verbeterd en op (toekomstige) functies wordt afgestemd. De grote investeringsmaatregelen, grondruilingen en -aankopen zijn inmiddels afgerond. Momenteel verkeert dit project zich daardoor in de nazorgfase. Deze fase loopt, naar verwachting, nog een aantal jaren door. Er zullen nog enkele

kleine, maar noodzakelijke aanpassingen in de waterhuishouding, waterveiligheid of grondposities plaatsvinden.

HIR Westerwolde grondaankopen (033)

Krediet: € 3.394.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 3.366.000.

Restantkrediet: € 28.000.

In de nazorgfase speelt momenteel nog één verwervingszaak voor het Westerwolde gebied. Naar verwachting kan deze in 2023 worden afgerond.

Herinrichting Midden Groningen (076)

Krediet: € 2.000.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 1.179.000.

Restantkrediet: € 821.000.

De herinrichting Midden-Groningen is nagenoeg gereed. In het totale plan zijn er nog een aantal werkzaamheden, bij onder andere het Dannemeer, die nog afgerond moeten worden. Naar verwachting zal dit in 2023 zijn afgerond.

Landinrichting Laaghalen (115)

Krediet: € 685.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 211.000.

Restantkrediet: € 474.000.

Dit betreft de inrichting van natuurgebied Geelbroek. Dit project wordt getrokken door Prolander (uitvoeringsdienst van de provincie Drenthe). De inrichting van de natuurvriendelijke oever langs de ruimsloot en twee vispassages zijn inmiddels gereed. De verdere inrichting van het natuurgebied, in combinatie met wateropgaven voor bovenstrooms water vasthouden (181.000 m³) en aanpak verdroging (360 ha), is vertraagd doordat de afstemming met de omgeving (mede onder invloed van Covid-19) meer tijd kost. De in 2022 gestarte vergunningsprocedures kosten ook extra tijd vanwege gestarte bezwaar- en beroepsprocedures. Naar verwachting zal de uitvoering in 2023 starten en uiterlijk in 2025 worden afgerond.

Landinrichting Odoorn (184)

Krediet: € 675.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 432.000.

Restantkrediet: € 243.000.

De werkzaamheden op het terrein zijn afgerond en dit project bevindt zich in de nazorgfase. Er zijn nog een aantal onderhoudspaden, waarvan de eigendomssituatie moet worden aangepast. De verwachting is dat dit project in 2024 zal worden afgerond.

Aanleg Meerstad (230)

Krediet: € 4.000.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022 € 46.000.

Restantkrediet: € 3.954.000.

Het Woldmeer bij Meerstad wordt beetje bij beetje uitgebreid, waarbij rekening wordt gehouden met de eisen en randvoorwaarden van het waterschap. De toegezegde bijdrage voor de te realiseren berging is nog niet betaald. Daarnaast moet er nog een inlaatvoorziening nabij de Slochtersluis gerealiseerd worden voor de noodbergingsvoorziening van het meer. Projectbureau Meerstad zoekt op dit moment uit op welke wijze en op welk moment dit het beste kan plaatsvinden.

Westerwoldse Aa (246)

Krediet: € 5.238.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 4.332.000.

Restantkrediet: € 906.000.

De uitvoering van het inrichtingsplan Benedenloop Westerwoldse Aa, Kuurbos, Hamdijk en Bovenlanden is in 2022 afgerond. Hiermee is in totaal 4,4 mln. m³ waterberging, ca 6 km natuurvriendelijke oevers, twee vispassages, 244 ha NNN (Natuurnetwerk Nederland) natuurgebied

en een aantal recreatieve voorzieningen (fietspad, aanlegsteiger, passantenhaven) gerealiseerd. Tevens zijn een aantal cultuurhistorische waarden in het landschap teruggelegd (4,2 km slaperdijk, 2 batterijen en een Koch-bunker).

Om het project geheel af te kunnen ronden zijn in 2020 tussen het waterschap, provincie, gemeenten en terreinbeheerders nadere afspraken gemaakt over beheer en onderhoud en overdracht van gronden. In opdracht van de provincie Groningen zorgt Prolander voor de procedurele afhandeling hiervan. Dit zal in 2023 worden afgerond.

EHS Westerwolde (306)

Krediet € 2.147.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 1.723.000.

Restantkrediet: € 424.000.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) Westerwolde is gerealiseerd. Er dient echter nog overdracht van gronden plaats te vinden in 2023. Door subsidies vanuit het waddenfonds zijn de kosten lager uitgevallen. Daarmee is een einde gekomen aan ca. 30 jaar aan voorbereiding en uitvoering van de verschillende deeltrajecten.

Realiseren overstromingsvlakte Hunze (413)

Krediet: € 2.034.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 1.627.000.

Restantkrediet: € 407.000.

Het project Beekherstel Hunze is onderdeel van het KRW-programma 'De Hunze, Natuurlijk!'. Het project verkeert in de nazorgfase. We zien dat de natuur hier soms ook verrassend reageert. In enkele situaties behoeven de uitgevoerde werken aanpassingen doordat er toch nog onverwachte en onvoorziene effecten optreden. In 2022 zijn hierdoor nog werkzaamheden uitgevoerd. In 2023 en naar verwachting ook daarna zullen eveneens nog enkele kleinschalige maatregelen worden uitgevoerd in de beekhersteltrajecten.

Verdrogingsbestrijding (417)

Krediet € 457.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 46.000.

Restantkrediet: € 411.000.

De gebieden Loonerdiep, Holmers Halkenbroek en Geelbroek zijn aangemerkt als gebieden om, binnen het stroomgebied van de Drentsche Aa, water vast te houden.

In december 2020 zijn in het projectplan 'Beekverhoging Taarlooschediep en regeling waterdoorlaat verdeelwerk Loon' nadere beheerregels vastgesteld door het AB voor het verdeelwerk Loon zodat in het beekdal van het Loonerdiep-Taarlooschediep water zo optimaal mogelijk kan worden vastgehouden.

Het project Holmers-Halkenbroek, waarmee water wordt vastgehouden in de bovenloop van de Drentsche Aa, is inmiddels gereed. Er staat echter nog een evaluatie gepland van eventuele nadelige grondwatereffecten in de omgeving. Mogelijk vloeien daar nog enkele compenserende maatregelen uit voort. Dit wordt waarschijnlijk meegenomen in het planproces voor de inrichting Amerdiep.

De uitvoering van de inrichting van Geelbroek (wordt getrokken door Prolander, uitvoeringsdienst van de provincie Drenthe) heeft vertraging opgelopen. De uitvoering staat nu gepland voor 2023 – 2025. Het waterschap draagt hier financieel aan bij. Door de herinrichting zal in het gebied meer water kunnen worden vastgehouden.

Groot onderhoud stuwen 2022 (467)

Krediet: € 200.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 196.000.

Restantkrediet: € 4.000.

Op basis van inspecties en risico's zijn civieltechnische werkzaamheden verricht aan de in- en uitstroom damwandconstructies van stuwen. Een vijftal stuwen zijn voorzien van een nieuwe houten damwandconstructie. Daarnaast zijn op basis van de technische status een tweetal stuwen volledig

werktuigkundig gereviseerd en is één verzakte stuw rechtgezet. Ook zijn een zestal stuwen voorzien van een nieuwe elektrische installatie en zijn noodzakelijk elektrotechnische aanpassingen uitgevoerd. De laatste werkzaamheden worden in het eerste kwartaal van 2023 afgerond.

Groot onderhoud sluizen 2022 (496)

Krediet: € 250.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 246.000.

Restantkrediet: € 4.000.

In het kader van dit project wordt groot onderhoud (op basis van inspecties) uitgevoerd aan o.a. deuren, taatsen, drempels, schuiven, stenen kades, hydrauliek en E-installaties van sluizen en remmingswerken, die een cyclus hebben van 20 tot 40 jaar.

In 2022 zijn o.a. de onderstaande werkzaamheden uitgevoerd:

- Sluis 1ste Verlaat Stadskanaal; Vervangen beneden en bovendeuken
Instandhoudingsonderhoud metselwerk;
- Middenverlaat: Herstel beneden deuren;
- Sluis 7de Verlaat; Vervanging remmingswerken.

De laatste werkzaamheden worden in het eerste kwartaal van 2023 afgerond.

Masterplan Kaden (500)

Krediet: € 61.649.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 51.517.000.

Restantkrediet: € 10.132.000.

In 2022 zijn diverse projecten uitgevoerd. Het Masterplan Kaden ligt op schema, zowel wat betreft het tijdspad als de kosten. Over de voortgang tot en met het jaar 2022 is een aparte rapportage als bijlage bij deze jaarrekening opgenomen.

Nieuwbouw laboratorium (612)

Krediet: € 5.000.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 4.824.000.

Restantkrediet: € 176.000.

Er zijn nog een aantal punten die de aannemer nog niet naar tevredenheid heeft opgelost, wat tot gevolg heeft dat we de laatste termijn nog niet uitbetalen. Deze stond gepland voor 1 jaar na oplevering als alle installaties goed functioneren. De problemen hebben onder andere betrekking op de luchtbehandeling en warmte- en koelsystemen.

Er zijn de afgelopen periode een aantal testen en metingen uitgevoerd en er is bepaald op welke manier dat opgelost moet worden. De aannemer heeft materialen besteld die nodig zijn om de oplossing uit te voeren. Vanwege lange levertijden is dat nog niet gereed. De verwachting is dat dit in de eerste helft van 2023 gereed is waarna het project kan worden afgerond.

WKK Scheemda (624)

Krediet: € 2.438.000; uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 1.994.000.

Restantkrediet: € 444.000.

Begin 2021 is de aanbesteding geweest van de vervanging van de WKK's op de RWZI's Assen en Scheemda. Op basis van de resultaten van de aanbesteding is in de AB-vergadering van 17 maart 2022 een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld voor het realiseren van de vervanging van de WKK's op de RWZI's Assen en Scheemda. Omdat de vervanging van de WKK op de RWZI in Assen eerst moet zijn afgerond voordat de WKK in Scheemda wordt uitgevoerd, zijn voor dit project in 2022 nog niet veel werkzaamheden verricht. Naar verwachting starten de engineeringswerkzaamheden voor de uitvoering in het 2e kwartaal van 2023.

Herprofileren boezemkaden (692)

Totaal krediet: € 550.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 229.000.

Restantkrediet: € 321.000.

Op diverse locaties zijn in 2022 boezemkades geherprofileerd. Eén nog uit te voeren traject ligt in een Natura-2000 gebied. Met betrekking tot de werkzaamheden is intensief contact geweest over de invulling van flora en fauna maatregelen. Vanwege de bereikbaarheid van het gebied is het wenselijk om eenmalig uitvoeringswerkzaamheden te verrichten. De werkzaamheden zullen in 2023 worden uitgevoerd.

Baggeren stedelijk gebied Groningen (700)

Totaal krediet: € 400.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 2.000.

Restantkrediet: € 398.000.

Het baggerwerk is in 2022 niet in uitvoering gekomen, omdat nog geen financiële overeenstemming bereikt is met de gemeente Groningen m.b.t een bijdrage in extra kosten vanwege aanwezige riool overstorten (zorgplicht). Inmiddels zijn er nieuwe ontwikkelingen in het gebied, de waterhuishouding in het te baggeren gebied wordt aangepast. Er wordt een nieuw gemaal gebouwd aan de zuidkant van Groningen die directe raakvlakken heeft met de te baggeren watergangen. Het is de bedoeling om dit nieuwe gemaal en het baggerwerk in één project uit te voeren. Het is de verwachting dat dit synergie oplevert, zowel in de realisatie als in de samenwerking met de gemeente Groningen. De voorbereiding staat gepland voor 2023 en de realisatie in 2024.

Duurswold Noord (707)

Krediet: € 4.714.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 4.053.000.

Restantkrediet: € 661.000.

In dit project zijn de volgende werken gerealiseerd:

1. Projectplan Verbetering Noordelijke kade Afwateringskanaal tussen Steendam en Tjuchem;
2. Projectplan Visvriendelijke oevers Farmsum;
3. Oostoever Afwateringskanaal Duurswold;
4. Projectplan Inrichting Oostoever Schildmeer;
5. Kade- en oeververbetering Duurswold Noord (trajecten a, b, c en d).

Voor een aantal dijktrajecten zijn nog onderhandelingen gaande over een toegangsweg naar een gemaal, grondruil of grondaankopen. De onderhandelingen verlopen moeizaam en hebben niet geleid tot een afronding in 2022.

KRW-maatregelen (708)

Krediet: € 450.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 396.000.

Restantkrediet: € 54.000.

Het Uitvoeringsprogramma Oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa (UPDA) is in 2022 afgerond. Er is nog een beperkte afrondende activiteit in het UPDA-deelproject erfemissie, waarvoor begin 2023 nog kosten worden gemaakt. Er is inmiddels een Eindrapport UPDA 2022 uitgebracht, waarin het resultaat van 6 jaar werken aan maatregelen om uit- en afspoeling van gewasbeschermingsmiddelen naar de Drentsche Aa is samengevat.

Baggeren Kieldiep (715)

Krediet: € 500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 500.000.

Uit recente metingen is gebleken dat de noodzaak van het baggeren in het Kieldiep niet acuut is. De waterdiepte is hier nog voldoende. Het baggeren van het Kieldiep met aanliggende vaarverbindingen Leinewijk en Westerdiepsterdallen zal niet voor 2025 plaatsvinden.

Tijdens de winter en het voorjaar ontstaat een sliblaag voor de sluizen. Deze 'drempel' verwijderen we jaarlijks voor de start van het vaarseizoen. Deze kosten komen ten laste van het exploitatiebudget.

Baggeren Ruiten Aa en Bourtanger kanaal (716)

Krediet: € 1.500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 1.484.000.

Restantkrediet: € 16.000.

Het weilanddepot moet vergunning technisch in 2023 zijn opgeruimd. Deze werkzaamheden vinden uiterlijk in het 2^e kwartaal van 2023 plaats.

Groot onderhoud zeeobjecten 2022 (718)

Krediet: € 250.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 240.000.

Restantkrediet: € 10.000.

Als gevolg van een inspectie van een externe partij en eigen inspecties zijn in 2022 o.a. de volgende werkzaamheden grotendeels uitgevoerd:

- Onderhoud aan twee van de vier schuiven van de Oude Zeesluis te Delfzijl. De schuiven zijn gerepareerd en voorzien van een nieuwe coating;
- Het voorbereiden van een noodplan voor gemaal Fiemel;
- Het conserveren van vier bovenste stalen damwanden bij de keersluis te Termunterzijl;
- Het conserveren van twee damwanden van de spuikokers te Nieuwe Statenzijl;
- Het schrijven van een nieuw functioneel ontwerp voor een nieuwe PLC voor de oude zeesluis;
- Het vervangen van de elektrische installatie van de coupure te Delfzijl.

De afrondende werkzaamheden zullen in 2023 plaatsvinden.

WKK Assen (724)

Krediet: € 3.052.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 2.538.000.

Restantkrediet: € 514.000.

Begin 2021 is de aanbesteding geweest van de vervanging van de WKK's op de RWZI's Assen en Scheemda. Op basis van de resultaten van de aanbesteding is in de AB-vergadering van 17 maart 2021 een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld voor het realiseren van de vervanging van de WKK's op RWZI's Assen en Scheemda. Na ondertekening van het contract met de aannemer is gestart met het uitwerken van de verbetervoorstellen en het uitvoeringsontwerp voor de RWZI Assen. Dit heeft langer geduurd dan voorzien was. In februari 2021 is gestart met fase 1 van de realisatie en momenteel is de ombouw in volle gang. Naar verwachting is de vervanging van de WKK op de RWZI van Assen in het 2^e kwartaal 2023 afgerond.

Inrichting Haansplassen (725)

Krediet: € 2.763.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 2.760.000.

Restantkrediet: € 3.000.

Het algemeen bestuur heeft op 13 mei 2015 het projectplan Inrichting Haansplassen vastgesteld. In dit projectplan zijn de natuurinrichting van de Haansplassen (opgave van Herinrichting Midden-Groningen) en de verbetering van 3 km kade en realisatie van 3,5 ha natuurvriendelijke oeverzone langs het naastgelegen Schildmeer (opgaven van het waterschap) in één gezamenlijk project geïntegreerd. De uitvoering van het project is in 2015 gestart en in 2019 afgerond. De laatste grondoverdracht kost echter meer tijd dan voorzien en zal in 2023 worden afgerond. De kosten van de grondoverdracht bedragen ongeveer € 30.000,-, waardoor het krediet zal worden overschreden. Dit komt doordat tijdens de uitvoering van het project de kosten iets hoger zijn uitgevallen dan begroot. Dit had te maken met de slechte weersomstandigheden tijdens de aanleg van het fietspad op de kade. Daarnaast was het realiseren van de natuurvriendelijke oever langs het Schildmeer technisch lastiger dan voorzien.

Stedelijk waterbeheer 2019 (732)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 80.000.

Restantkrediet: € 20.000.

Met de overdracht van het stedelijk water van gemeenten naar ons waterschap zijn ook investeringen gemoeid om de situatie te laten voldoen aan de eisen. Het betreft dan vooral het wegwerken van achterstallig onderhoud aan waterbodems en kunstwerken. In overleg met de gemeenten wordt beoordeeld welke investeringen noodzakelijk zijn en op basis hiervan zal een prioritering worden gemaakt. Momenteel wordt gewerkt aan diverse trajecten. In verband met o.a. Covid-19 zijn de werkzaamheden nog niet afgerond. De planning is de werkzaamheden in 2023 af te ronden.

Stedelijk waterbeheer 2020 (733)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 71.000.

Restantkrediet: € 29.000.

Een vooronderzoek (Waterbodem onderzoek) in de Middensloot in Wildervank is inmiddels uitgevoerd.

In verband met Covid-19 is besloten de voorbereiding en realisatie van een aantal trajecten van de Middensloot te Wildervank uit te stellen. Vooruitlopend op het schonen van de sloten wordt in 2023 een duiker aangelegd van de middensloot naar het Westerdiep. Hiervoor is een één op één gesprek gevoerd en is er geen informatie avond nodig. De werkzaamheden zullen in 2023 worden afgerond.

Beheerprogramma Natuurvriendelijke oevers (740)

Krediet: € 2.951.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 1.779.000.

Restantkrediet: € 1.172.000.

Het oorspronkelijke krediet van € 3.962.000 is verlaagd met in totaal € 1.011.000 naar € 2.951.000.

Van deze € 1.011.000 is € 236.000 ingezet voor het project afwateringskanaal Fiemel (655) en € 750.000 om projecten in de agrarische sector mogelijk te maken die bijdragen aan het verbeteren van de waterkwaliteit Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) (773). Daarnaast is er nog € 25.000 ten laste van dit krediet ingezet voor project Kadetraject Tjuchem (822). Deze verlaging is met name mogelijk doordat we POP3 subsidie hebben kunnen realiseren binnen het KRW-programma.

Tot en met 2021 zijn alle natuurvriendelijke oevers (NVO) gerealiseerd of in uitvoering gebracht voor het KRW waterlichaam, Kanalen Westerwolde. Voor de planperiode 2023-2027 is er geen KRW NVO opgave meer voor de Kanalen Westerwolde en wordt daarmee voldaan aan de KRW opgave. Voor de KRW waterlichamen, Kanalen Hunze-Veenkoloniën is 17 km aan NVO gerealiseerd of in uitvoering gebracht. Voor de Kanalen Hunze-Veenkoloniën ligt er in de nieuwe planperiode 2022-2027 nog een restopgave van 9 km aan NVO.

In het Noord-Willemskanaal is in 2021 bij de Taarlose Brug 550 m NVO opgeleverd (als meekoppelkans met damwandvervanging door provincie Drenthe). In 2022, is verdeeld over vier locaties, 1200 m NVO in gerealiseerd. De gemeente Assen is in 2022 gestart met de aanleg van een fietspad waarbij langs het Havenkanaal 800 m NVO wordt gerealiseerd. Dit zal in 2023 worden opgeleverd. Verder heeft het AB in 2022 een projectplan Waterwet vastgesteld voor kadeverbetering nabij de Wittemolen waarin ook de realisatie van 500 m NVO opgenomen. Dit wordt in 2023 uitgevoerd.

In Duurswold zijn over een lengte van 1.400 m bij reeds aanwezige NVO's optimalisaties uitgevoerd. Hierdoor is over een lengte van 0,2 km de inrichting definitief. Voor de overige lengte van 1,2 km vindt de optimalisatie plaats middels het aanbrengen van tijdelijk bakken die na één of twee groeiseizoenen verplaatst worden om de ontwikkeling van de begroeiing te stimuleren. Voor de planperiode 2022-2027 wordt hier nog een vervolg aan gegeven.

De opgaven voor watersystemen Oldambt en Fiemel zijn in voorgaande jaren al volledig ingevuld.

Maatregelen waterlichaam Drentsche Aa (742)

Krediet: € 2.010.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 1.014.000.

Restantkrediet: € 996.000.

Het oorspronkelijke krediet is met € 1.905.000 verlaagd, doordat het project Rolderdiep in de volgende programmaperiode (2022-2027) op basis van een nieuw krediet wordt uitgevoerd. In de planuitwerking zal ook het opheffen van barrières voor vismigratie in het Rolderdiep worden meegenomen.

In het kader van het project Beekverhoging zijn voor drie trajecten van de Drentsche Aa door het AB projectplannen vastgesteld. Dit betreft de trajecten Loonerdiep-Taarlooschediep, Anloërdiepje en Zeegserloopje. De beekverhogingen zijn in 2021 en 2022 uitgevoerd. Over een periode van vijf jaar worden de effecten van de beekverhoging gemonitord en geëvalueerd.

Met 5 km herstelde beekloop en een extra capaciteit om 40.000 m³ water tijdelijk vast te kunnen houden is de uitvoering van het project beekherstel Witterdiep in 2022 met succes afgerond.

De planvoorbereiding voor beekherstel Amerdiep is in 2022 gestart als integraal planproces, waarin ook de inrichting van het omliggende beekdal voor NNN wordt meegenomen. De kosten voor de planvorming worden 50/50 verdeeld tussen Waterschap en de Provincie Drenthe. In 2022 is door een adviesbureau een gebiedsverkenning uitgevoerd en zijn in het kader van het omgevingsproces een gebiedsbijeenkomst gehouden en keukentafelgesprekken gevoerd.

Maatregelen waterlichaam De Hunze (744)

Krediet: € 2.590.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 509.000.

Restantkrediet: € 2.081.000.

In 2022 is in het Hunzegebied het project De Branden grotendeels uitgevoerd en afgerond. Voor Project Noordma is het schetsplan gereed, dat zal in 2023 worden gedetailleerd naar het uitvoeringsplan. Vervolgens kan gestart worden met de daaraan gekoppelde vergunningprocedures. Start van de uitvoering is gepland voor de tweede helft van 2023.

Maatregel waterlichamen Zuidlaardermeer (745)

Krediet: € 4.192.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 1.486.000.

Restantkrediet: € 2.706.000.

Het maatregelplan Zuidlaardermeer is in 2019 door het algemeen bestuur behandeld. Samen met de belanghebbende partijen rondom het Zuidlaardermeer en de betrokken partners werken we nu en de komende jaren aan de uitwerking en uitvoering van verschillende maatregelen.

In het kader van het integraal maatregelplan Zuidlaardermeer zijn de onderdelen 'Inrichten oevers Zuidlaardermeer' en 'Creëren luwe zone Zuidlaardermeer' in voorbereiding. In 2022 hebben we de basis voor de Inrichting oevers Zuidlaardermeer / rietrevitalisatie in beeld gebracht. Dit zal in 2023 tot een concreet uit te voeren plan leiden.

IM 2019 (747)

Krediet: € 625.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 621.000.

Restantkrediet: € 4.000.

In het afgelopen jaar hebben we op een aantal buitenlocaties de sloten vervangen voor digitale sloten. Hiermee is er meer grip en inzicht op toegang tot onze objecten.

Er zijn eveneens netwerkcomponenten in 2022 geleverd om de locaties op een beter digitaal beveiligde manier aan te sluiten. Door leveringsproblemen resteert er nog een klein deel dat in 2023 zal worden uitgevoerd.

Renovatie RGM's 2022 (749)

Krediet: € 570.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 441.000.

Restantkrediet: € 129.000.

In 2022 zijn er verschillende werkzaamheden uitgevoerd voor de afronding van de elektrische installatie bij gemalen Zuidbroek en Finsterwolde. Er is gestart met de uitvoering van de renovatie van gemaal Wagenborgen en gemaal Oosterland. Beide gemalen zullen in 2023 worden afgerond. Voor 4 kleinere gemalen zijn voorbereidingswerkzaamheden uitgevoerd zodat zij in de tweede helft van 2023 gerenoveerd kunnen worden. Het betreft gemalen Westebroek, Drouwenerveen, Yde de Punt en Hooghalen.

Gemaal Gasselte stond voor renovatie op de planning, maar de gemeente wil eerst onderzoek doen naar haar rioleringssysteem. Dit heeft mogelijk gevolgen voor de capaciteit en de locatie van het gemaal. Dit kan naar verwachting in de tweede helft van 2023 opgepakt worden.

Vervanging onderhoudsbeheersysteem (751)

Krediet: € 275.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 252.000.

Restantkrediet: € 23.000.

Het verouderde onderhoudsbeheersysteem is in de eerste fase van dit project vervangen door een nieuw onderhoudsbeheersysteem. Het project bestaat in totaal uit 5 fasen.

Het verouderde onderhoudsbeheersysteem is in de eerste fase van dit project vervangen door een nieuw onderhoudsbeheersysteem. Het overzetten van data en het automatiseren van rapportages en werkvergunningen is inmiddels afgerond. Het overzetten van groot onderhoud naar het onderhoudsbeheersysteem is momenteel in uitvoering. De koppelingen met andere systemen zijn gepland voor 2024.

Vervangen online metingen (753)

Krediet: € 150.000. Uitgaven en verplichtingen tot en met 2022: € 108.000.

Restantkrediet: € 42.000.

Op de RWZI's te Bellingwolde en Tweede Exloërmond zijn de online metingen vervangen. De afronding heeft begin 2023 plaatsgevonden.

Dijkversterking Tusschenklappenpolder (757)

Krediet: € 4.500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 4.313.000.

Restantkrediet: € 187.000.

In 2020 is op basis van onderzoeken bepaald hoe de dijkversterking moet worden uitgevoerd. De ontwerpen zijn gemaakt en het omgevingsproces voor de ontwerpen is doorlopen. Aan het eind van 2020 is het Projectplan Waterwet opgeleverd.

Uitvoering van de werkzaamheden heeft plaatsgevonden in 2021 en 2022. Bij de leidingen moeten nog een aantal kleine werkzaamheden worden verricht.

Boezemkades oeverfixaties 2022 (758)

Krediet: € 500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 481.000

Restantkrediet: € 19.000.

Op diverse locaties zijn oeverwerkzaamheden in 2022 uitgevoerd. Door leveringsproblemen moet een deel van de werkzaamheden in 2023 worden uitgevoerd.

Stedelijk waterbeheer 2022 (762)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0

Restantkrediet: € 100.000.

In verband met Covid-19 is besloten de voorbereiding en realisatie van een aantal trajecten van de Middensloot te Wildervank uit te stellen naar 2023.

In 2023 wordt een inloopbijeenkomst voor de omwonenden die aan deze trajecten wonen georganiseerd. Vervolgens worden in 2023 de laatste trajecten van de Middensloot geschoond.

Vervangen daken (763)

Krediet: € 135.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0

Restantkrediet: € 135.000.

In 2022 zijn de bestekken opgesteld voor het vervangen van de daken i.v.m. asbest. Het betreft de locaties Borger (Kapschuur), Siddeburen (diverse daken) en Termunterzijl (Schotbalkloods). Het werk wordt in 2023 aanbesteed en uitgevoerd.

Onderhoudsmachines 2021 (764)

Krediet: € 1.200.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 1.160.000

Restantkrediet: € 40.000.

In 2022 zijn een aantal machines besteld. Door lange levertijden als gevolg van tekorten op de markt zal het grootste deel van de machines in 2023 geleverd worden.

DAW bijdrage regionale regelingen Groningen (773)

Krediet: € 750.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 464.000.

Restantkrediet: € 286.000.

Dit betreft het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), waarmee projecten van de agrarische sector in Groningen en Drenthe worden gefinancierd. De feitelijke subsidieverstreking loopt via de provincies. Het waterschap verstrekt bijdragen aan de provincies voor subsidieprojecten.

In tegenstelling tot de DAW projecten in Drenthe lopen de projecten in Groningen qua uitvoering nog door in 2022 en begin 2023. De laatste afrekeningen volgen in 2023.

Groot onderhoud RWZI's 2022 (774)

Krediet: € 820.000. Uitgaven en verplichtingen tot en met 2022: € 756.000.

Restantkrediet: € 64.000.

De geplande onderhoudswerkzaamheden op basis van het Groot onderhoud RWZI's (GOR) zijn grotendeels uitgevoerd. Per onderdeel is bekeken of een grote revisie of vervanging noodzakelijk was. Hierbij is gekeken naar gebruiksduur, de toestand en het belang van de apparatuur in relatie tot de uit te voeren werkzaamheden. Een deel van de werkzaamheden en bestellingen zijn al aanbesteed en deels uitgevoerd. De werkzaamheden zullen in 2023 worden afgerond.

IM 2021 (778)

Krediet: € 590.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 402.000.

Restantkrediet: € 188.000.

De werkzaamheden bestaan uit ondersteuning voor implementatie van de Omgevingswet, digitale overheid en aanschaf van software om te voldoen aan de baseline informatie veiligheid overheden. Tevens zijn er nieuwe laptops, tablets en modems voor de kantoorautomatisering aangeschaft. De werkzaamheden m.b.t. de moderne ICT-werkplek zullen in 2023 worden afgerond.

Stedelijk waterbeheer 2022 (781)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 46.000

Restantkrediet: € 54.000.

Er is een duiker in de vijvers van Stadskanaal aangelegd ter bevordering van de doorstroming en waterkwaliteit. In de gemeente Veendam wordt de beschoeiing vervangen langs een watergang die in eigendom van het waterschap is.

Onderhoudsmachines 2022 (782)

Krediet: € 1.200.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 1.150.000

Restantkrediet: € 50.000.

In 2022 zijn een aantal machines besteld. Door lange levertijden als gevolg van tekorten op de markt zal het grootste deel van de machines in 2023 geleverd worden.

IM 2022 (785)

Krediet: € 1.040.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 538.000.

Restantkrediet: € 502.000.

In 2022 is de opslagruimte voor de back-up omgeving verder uitgebreid. Tevens is er veel geïnvesteerd in standaardsoftware voor onze objecten in het veld. De komende jaren zal dit verder doorgevoerd worden zodat de beheerlast en verstoringen minder worden. Daarnaast is er geïnvesteerd om de beveiliging van de ICT-omgeving te verhogen.

Helaas zijn bepaalde modems moeilijk leverbaar. Als in 2023 blijkt dat de levering van de modems nog langer op zich laat wachten, zal onderzocht worden of er alternatieven zijn.

Basisregistratie Ondergrond (BRO) 2022 (794)

Krediet: € 30.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 30.000.

Met de wettelijk verplichte invoering van deze basisregistratie moeten er aanpassingen aan onze database gedaan worden om uitwisseling met deze basisregistratie mogelijk te maken. Bovendien zal er een Geo-Technisch Archief ingericht moeten worden om ervoor te zorgen dat door ons verzamelde data beschikbaar is en blijft voor de toetsing van onze keringen in het kader van het Wettelijk Beoordelings Instrumentarium (WBI). Er wordt een andere organisatie opgesteld om voor 2023 de verplichte gegevens te gaan verwerken.

Geo Info & Metadata/data op orde 2022 (795)

Krediet: € 30.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 30.000.

In verband met de wettelijke verplichtingen voortvloeiend uit Digitale overheid 2017, Archief 2020, Wet Open Overheid en Omgevingswet is het noodzakelijk de data op orde te krijgen en te voorzien van de voorgeschreven metadata. Buiten deze verplichting om is het ook voor onze eigen organisatie noodzakelijk om op een juiste manier met gevalideerde en complete informatie te kunnen werken. Aangezien de invoering van de Archiefwet is uitgesteld tot 2024 worden de wijzigingen in 2023 opgepakt.

Fosfaatverwijdering RWZI Gieten (799)

Krediet: uitvoering € 2.776.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 2.595.000.

Restantkrediet: € 181.000.

In de AB-vergadering van 17 februari 2021 is een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld van € 2.662.000,- voor de realisatie van een fosfaat verwijderingsinstallatie op de RWZI Gieten, waarna eind maart het contract met de aannemer voor ontwerp, bouw en onderhoud van de installatie is ondertekend. Het grootste gedeelte van 2021 is besteed aan het uitwerken van het ontwerp, het aanvragen van de benodigde vergunningen en de voorbereidingen voor de realisatie. Conform planning zijn de werkzaamheden op de RWZI Gieten in december 2021 van start gegaan. De bouw van de installatie is eind 2022 afgerond en in gebruik genomen. In 2023 en 2024 wordt de installatie ingeregeld door de aannemer zodat deze optimaal functioneert.

Vervangen telemetrie onderstations kwantiteit (801)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 87.000

Restantkrediet: € 13.000.

Door de verouderde onderstations te vervangen zal de betrouwbaarheid van de lokale besturing worden vergroot. In het kader van standaardisatie binnen procesautomatisering zal ook een slag worden geslagen. Door standaardisatie kan het beheer en onderhoud efficiënter worden uitgevoerd, waardoor het waterschap haar taak als waterbeheerder goed kan blijven uitvoeren. Een aantal aangegane verplichtingen zullen in 2023 worden uitgevoerd.

Vervangen telemetrie onderstations kwaliteit (802)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 100.000

Restantkrediet: € 0.

Jaarlijks worden er verouderde onderstations vervangen en hierdoor zal de betrouwbaarheid van de lokale besturing worden vergroot. Door standaardisatie kan het beheer en onderhoud efficiënter worden uitgevoerd. Een aantal aangegane verplichtingen zullen in 2023 worden uitgevoerd.

Zonnecarports parkeerterrein (810)

Krediet: € 555.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 69.000.

Restantkrediet: € 486.000.

Na de positieve besluitvorming in februari 2022 is gestart met de meervoudige aanbesteding. Het ontwerp en de uitvoering voor de zonnepanelen op het parkeerterrein wordt in bouwteamverband gedaan.

Op 12 december 2022 is een principeverzoek bij de gemeente Veendam ingediend waarin we toestemming vragen, om in afwijking van het bestemmingsplan, de zonnecarports te mogen realiseren. Het college van B&W is op 14 februari 2023 akkoord gegaan met ons principeverzoek. Het definitieve ontwerp kan nu gemaakt en ingediend worden bij het bevoegd gezag (gemeente Veendam). Na goedkeuring van het definitief ontwerp en de bijbehorende constructieberekeningen wordt overgegaan tot de daadwerkelijk uitvoering. De verwachting is dat dit halverwege 2023 plaatsvindt. Uitvoering kan dan in het najaar plaats vinden en duurt ongeveer vier maanden. In februari 2023 is het krediet van € 555.000 verhoogd met € 200.000 om de gestegen kosten op te vangen en extra zonnepanelen te plaatsen.

Watersysteem Hunze BHP 2022-2027 (812)

Krediet: € 16.625.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 42.000.

Restantkrediet: € 16.583.000.

Dit betreft verschillende beekherstelprojecten die in samenhang met vismigratie knelpunten opheffen en de inrichting van NNN (Natuurnetwerk Nederland) zijn gedefinieerd. Afhankelijk van de voortgang bij het vrijmaken van gronden voor inrichting zal de definitieve afbakening van het deelproject worden bepaald.

De voorbereiding van deelproject Boonspolder / Spijkerboor is in 2021 gestart en verder uitgewerkt tot een plan waarmee de vergunningen kunnen worden aangevraagd. Verder is ook de voorbereiding van Bronnegermaden gestart en wordt in het Achterste diep tezamen met de het pilotproject ontwikkeling van natuur inclusieve landbouw de verkenning naar een duurzame toekomstbestendige inrichting van het gebied opgepakt. Ook voor het gebied nabij de Boermastreek- voorheen Zoersche landen genoemd - is een plan uitgewerkt. Dit plan sluit ook aan bij de pilot Veenoxidatie Valthermond.

NVO's BHP 2022-2027 (816)

Krediet: € 3.200.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 3.200.000.

In de komende planperiode zal er 5,5 km NVO's worden aangelegd in het Noord-Willemskanaal en 9 km in de kanalen Hunze/Veenkoloniën. Tevens vindt optimalisatie van bestaande NVO's plaats in de rest van de KRW waterlichamen op verschillende trajecten. De voorbereidingen zijn gestart in 2022, maar er zijn nog geen nieuwe NVO's gerealiseerd in 2022.

Visveiligheid maatregel bij gemaal Duurswold (819)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 32.000.

Restantkrediet: € 68.000.

Het visveilig maken van de pompen van gemaal Duurswold komt voort uit de in juli 2018 vastgestelde visie vismigratie "Van Wad tot Aa" voor de periode 2018-2027. In de periode 2020-2022 zijn een aantal technische vooronderzoeken uitgevoerd m.b.t. het visveilig maken van gemaal Duurswold. Gezien de complexiteit en schaalgrootte van het gemaal heeft dit meer tijd gevraagd dan vooraf ingeschat. De voorstudies zijn nu afgerond en de uitkomsten hiervan zijn samen met een advies in het voorjaar van 2023 voorgelegd aan het Algemeen Bestuur.

Kadetract Tjuchem (822)

Krediet: € 125.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 125.000.

Het kadetract in Tjuchem maakt onderdeel uit van het kadetract Steendam-Tjuchem en wordt op deze locatie gecombineerd met de aanleg van een natuurvriendelijke oever en een stapsteen voor de ecologische verbindingszone tussen Midden-Groningen en Blauwe Stad. Voor dit tract is een Europese subsidie en subsidie bij de provincie Groningen aangevraagd. De Europese subsidie is echter niet toegekend. Momenteel wordt nog gezocht naar alternatieve financiering. Op basis van de uitkomsten van deze alternatieve financiering wordt een vervolg gegeven aan dit project.

Waterschapsverkiezingen (828)

Krediet: € 377.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 8.000.

Restantkrediet: € 369.000.

Ten laste van dit krediet komt met name de bijdrage die de waterschappen aan de gemeenten (die de verkiezingen organiseren) betalen. De kosten zullen naar rato over de waterschappen worden verdeeld en worden in 2023 betaald.

In 2022 zijn met name op communicatiegebied een aantal zaken in gang gezet. Zoals de verkiezingskrant, spotjes op RTV Noord en RTV Drenthe, maar ook giveaways en inzet van Tiktok Tammo.

Daarnaast is aangesloten op de landelijke verkiezingscampagne van de waterschappen. We hebben een goede samenwerking met de omliggende waterschappen en de beide provincies.

Baggeren kanalen stedelijk gebied (831)

Krediet: € 500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 486.000.

Restantkrediet: € 14.000.

Het baggerwerk is afgerond. De ingedroogde bagger is inmiddels over de percelen verwerkt. Er moeten in 2023 nog herstelwerkzaamheden plaatsvinden. Naar verwachting zullen deze in het 2^e kwartaal van 2023 worden afgerond.

Energiezuinige maatregelen Veele (832)

Krediet: € 1.569.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 131.000.

Restantkrediet: € 1.438.000.

In 2022 heeft een haalbaarheidsstudie plaatsgevonden van de voorgenomen investeringen m.b.t. het verduurzamen van de locatie Veele. Dit naar aanleiding van de veranderingen in de markt. De uitkomsten zullen aan het bestuur worden voorgelegd.

Financieel systeem en projectenadministratie (833)

Krediet: € 750.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 555.000.

Restantkrediet: € 195.000.

Dit betreft de vervanging van het financieel systeem en de projectenadministratie.

Het huidige financieel systeem is vanaf 2000 in gebruik. Enkele jaren later is hier de projectenadministratie als maatwerk aan toegevoegd. Inmiddels is het systeem zodanig technisch verouderd dat een goede werking op termijn niet meer kan worden gegarandeerd.

Tevens wordt het steeds moeilijker gewenste aanpassingen als gevolg van gewijzigde informatiebehoefte aan te brengen. Daar komt bij dat de leverancier heeft aangegeven dat het systeem binnen een termijn van drie jaar wordt uit gefaseerd.

In 2022 heeft de aanbesteding en selectie van het nieuwe systeem plaatsgevonden. Voor 2023 staat de implementatie gepland, waarna vervolgens vanaf 2024 gebruik wordt gemaakt van het nieuwe systeem.

Beheer BGT 2022 (839)

Krediet: € 70.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 70.000.

Voor het bijhouden van wijzigingen/mutaties van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) in het kader van uniformering van deze BGT worden nu op projectbasis verbeteringen uitgevoerd.

Watersysteem Drentsche Aa BHP 2023-2027 (847)

Krediet: € 5.000.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 5.000.000.

In 2022 is de planvoorbereiding gestart voor de hermeandering van 2,5 km Amerdiep en zijn gesprekken gevoerd over grondaankoop voor de realisatie van hermeandering van 2,5 km Rolderdiep.

Droogte maatregelen (852)

Krediet: € 792.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 650.000.

Restantkrediet: € 142.000.

Naar aanleiding van de evaluatie van de droge zomers van 2018 en 2019 is een maatregelen pakket opgesteld. De afgelopen jaren zijn diverse maatregelen uitgevoerd waarover vorig jaar is gerapporteerd.

Het automatiseren van de peilregeling bij het 2e en 5e Verlaat heeft vertraging opgelopen vanwege leveringsproblemen bij de aannemer. De werkzaamheden zijn begin 2023 afgerond.

Droogtmaatregelen in het Rhederveld gaan niet door vanwege het weigeren van medewerking van aanliggende landbouwers over aankoop van gronden die nodig zijn voor verbreding van watergangen.

Veiligheid sluizen Termunterzijl (853)

Krediet: € 350.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 22.000.

Restantkrediet: € 328.000.

In 2022 is een start gemaakt met de voorbereiding die in 2023 een vervolg zal hebben, waarna in 2024 de uitvoering zal plaatsvinden.

Baggeren Termunterzijldiep (860)

Krediet: € 500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 494.000.

Restantkrediet: € 6.000.

Het baggerwerk is inmiddels fysiek afgerond. Er moet nog overeenstemming (opname) met betreffende perceeleigenaren worden bereikt over de daadwerkelijke vergoeding (gewasschade en huur) waar zij recht op hebben. Naar verwachting zal dit in het 2^e kwartaal van 2023 worden afgerond.

Baggeren Mussel Aa kanaal (861)

Krediet: € 1.450.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 1.324.000.

Restantkrediet: € 126.000.

De voorbereiding heeft enige vertraging opgeleverd vanwege de Covid-19 pandemie. Door personele capaciteitsproblemen is het waterbodemonderzoek later opgeleverd. Het baggerwerk is inmiddels in uitvoering en wordt in het 2^e kwartaal 2023 fysiek afgerond.

Versterken boezemkaden nav toets stabiliteit (863)

Krediet: € 25.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 25.000.

Dit is een voorbereidingskrediet om de voorbereiding van een aantal kadeversterkingstrajecten op te kunnen starten.

Bijdrage gemalen Hoogeveensche Vaart (864)

Krediet: € 390.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 390.000.

De aanvoergemalen in de Hoogeveensche Vaart worden onderhouden door de waterschappen Drents Overijsselse Delta en Vechtstromen. Deze gemalen zijn belangrijk voor de wateraanvoer naar het zuidelijk deel van ons waterschap. Conform artikel 6 uit het Waterakkoord Drenthe 2018 dragen wij bij aan de investeringskosten.

Voor de uitvoering zijn we afhankelijk van de voortgang bij de waterschappen Drents Overijsselse Delta en Vechtstromen. Beide waterschappen hebben gemeld op basis van eigen inspecties beter inzicht te krijgen in de urgentie en prioritering. Als gevolg van het opnemen van de aanvoergemalen in hun organisatie kost dit enige tijd. Verwacht wordt dat de werkzaamheden in 2023 worden uitgevoerd.

Bijdrage gemalen Drentsche Hoofdvaart (865)

Krediet: € 220.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 35.000.

Restantkrediet: € 185.000.

De aanvoergemalen in de Drentse Hoofdvaart worden onderhouden door het waterschap Drents Overijsselse Delta. Deze gemalen zijn belangrijk voor de wateraanvoer naar het Drents deel van ons waterschap. Conform artikel 6 uit het Waterakkoord Drenthe 2018 dragen wij bij aan de investeringskosten.

Voor de uitvoering zijn we afhankelijk van de voortgang bij het waterschap Drents Overijsselse Delta. Het waterschap heeft gemeld op basis van eigen inspecties beter inzicht te krijgen in de kosten, urgentie en prioritering. Als gevolg van het opnemen van de aanvoergemalen in hun organisatie kost dit enige tijd. Verwacht wordt dat de werkzaamheden vanaf 2023 worden uitgevoerd. Op basis van het inzicht in kosten en aanpak zijn de waterschappen bezig met voorbereidende werkzaamheden.

Bijdrage Stieltjeskanaalsluis (866)

Krediet: € 50.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 50.000.

De Stieltjeskanaalsluis maakt onderdeel uit van het Drentse primaire wateraanvoersysteem. Deze sluis voert water aan vanuit uit het zuiden (de Vecht) en is van belang om het meest oostelijke pand

van de Verlengde Hoogeveensche Vaart op peil te houden. Conform artikel 6 uit het Waterakkoord Drenthe 2018 dragen wij bij aan de investeringskosten.

Voor de uitvoering zijn we afhankelijk van de voortgang bij het waterschap Vechtstromen. Dit waterschap heeft gemeld de uitvoering van dit project voortvarend te willen oppakken als gevolg van problemen tijdens de zomer van 2022. Verwacht wordt dat de werkzaamheden vanaf 2023 worden voorbereid.

Oldambtmeer BHP 2023-2027 (874)

Krediet: € 500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 500.000.

In 2022 is de planvoorbereiding gestart voor het realiseren van verbeterde oever- en moeraszones in het Oldambtmeer.

Kadeversterking Lappenvoort-Oosterland (880)

Krediet: € 460.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 360.000.

Restantkrediet: € 100.000.

In 2022 is de planvorming van de kadeversterking Lappenvoort-Oosterland verder uitgevoerd met behulp van een adviesbureau. Er is naar een definitief projectplan met ontwerp toegewerkt. Alle benodigde aanvullende onderzoeken zijn afgerond en de voorbereiding van de projectplanprocedure en vergunningenprocedures is eind 2022 in gang gezet. De planvorming is in het voorjaar van 2023 afgerond.

Modificaties RWZI Veendam (903)

Krediet: € 75.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 58.000.

Restantkrediet: € 17.000.

Dit betreft een voorbereidingskrediet waarmee een ontwerp en raming wordt opgesteld door een adviesbureau. Dit wordt in de loop van 2023 afgerond.

Tecjets gemaal Rozema (907)

Totaal krediet: € 280.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen 2022: € 269.000.

Restantkrediet: € 11.000

Gasmotor 2 is in 2022 succesvol voorzien van de nieuwe brandstofregeling (Tecjet) en is daarna weer in bedrijf gesteld. Door leveringsproblemen heeft het project vertraging opgelopen. Op basis van de huidige inzichten worden de onderdelen in 2023 geleverd en zal worden gestart met de ombouw van de 3 gasmotoren.

Asfalt zeekering (914)

Krediet: € 250.000. Uitgaven tot en met 2022: € 188.000.

Restantkrediet: € 62.000.

In de begroting 2022 is een krediet van € 250.000,- beschikbaar gesteld voor asfalteringswerkzaamheden bij de zeesluizen bij Farmsum en bij gemaal Rozema. Bij de zeesluizen bij Farmsum zijn in 2022 asfalteringswerkzaamheden uitgevoerd. In 2023 zal herstel van het beschadigde asfalt van de dijkbekleding voor het gemaal Rozema plaatsvinden. De asfaltbekleding vertoont gaten en is dringend aan herstel toe om verdere beschadiging op de dijkbekleding te voorkomen. Op basis van een offerte blijkt dat vanwege gestegen grondstofprijzen het beschikbare (restant) krediet van € 62.000,- onvoldoende is. Met een extra krediet van € 23.000,- verwachten wij een volledig herstel van de schades in 2023 uit te kunnen voeren. Omdat dit het aangaan van een nieuwe overeenkomst betreft valt dit niet onder de 'regeling prijsstijgingen', maar wordt hier afzonderlijk krediet voor aangevraagd. De 'regeling prijsstijgingen' ziet enkel toe op reeds afgesloten overeenkomsten. Het krediet van € 23.000,- wordt in de voorjaarsrapportage 2023 aangevraagd.

Versterking Borgsloot (917)

Krediet: € 1.040.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 828.000.

Restantkrediet: € 212.000.

De planvoorbereiding loopt. Het is de verwachting dat dit, inclusief de procedures, in 2023 wordt afgerond. De uitvoering is gepland in 2024/2025.

DAW Drenthe 2022 (918)

Krediet: € 400.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 400.000.

Voor de periode totdat het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) van kracht is (2023) heeft het algemeen bestuur € 400.000,- beschikbaar gesteld voor onze bijdrage aan regionale DAW projecten in Drenthe. Begin 2023 zal het eerste DAW project een beschikking ontvangen.

DAW Groningen 2022 (919)

Krediet: € 900.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 900.000.

Voor de periode totdat het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) van kracht is (2023) heeft het algemeen bestuur ingestemd met het opzetten van een vervolg op de DAW projecten voor de jaren 2022 en 2023. Hiervoor heeft het algemeen bestuur € 900.000,- beschikbaar gesteld als bijdrage aan regionale DAW projecten in Groningen. Begin 2023 zal het eerste DAW project een beschikking ontvangen.

Krediet prijsstijgingen projecten (928)

Krediet: € 2.100.000. Kredietwijziging: - € 506.000.

Restantkrediet: € 1.594.000.

In juni 2022 is door het bestuur een krediet van € 2,1 miljoen beschikbaar gesteld om exceptionele prijsstijgingen binnen projecten te kunnen opvangen. Diverse marktpartijen hebben in het afgelopen jaar een claim ingediend als gevolg van de sterke prijsstijgingen van onder meer brandstof, bouwmaterialen en energie. Dit heeft geleid tot kredietwijzigingen op de volgende projecten:

- MK Kadetrajact Steendam Tjuchem (€ 330.000);
- De Branden (€ 62.000);
- P verwijdering RWZI Gieten (€ 114.000).

Vervanging LIMS 2022 (929)

Krediet: € 80.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 22.000.

Restantkrediet: € 58.000.

In 2022 is gestart met de voorbereiding voor de aanschaf van een nieuw LIMS (Laboratorium Informatie en Management Systeem). De voorbereiding zal in de zomer van 2023 worden afgerond met het contracteren van een leverancier. In de 2^e helft van 2023 kan met de implementatie worden gestart, dit zal naar verwachting in zijn totaliteit 3 jaar in beslag nemen.

DPRA Stedelijke Wateropgave (930)

Krediet: € 2.016.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 2.016.000.

In het WBP 2022-2027 is de aangegeven dat de verdere uitwerking van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) in 2022 zal plaatsvinden via onder andere de zogenaamde "stresstests" en het daaruit voortvloeiende Uitvoeringsprogramma van het DP-RA. Het uitvoeringsprogramma is nog niet gereed en zal in 2023 worden afgerond.

Visveiligheid gemalen (935)

Krediet: € 4.107.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 4.107.000

In 2023 zal worden gestart met de benodigde onderzoeken, waarna eind 2023 de gunning zal plaatsvinden.

Afgesloten projecten in 2022

In 2022 zijn projecten met in totaal een krediet van € 7,2 miljoen afgesloten. Van de in 2022 afgesloten projecten is € 1,0 miljoen van het krediet niet besteed. Deels is dit het gevolg van lagere kosten, onder andere door aanbestedingsvoordelen, en deels door het (gedeeltelijk) vervallen van voorgenomen projecten. De afgesloten projecten staan genoemd in bijlage 2 "Overzicht afgesloten projecten 2022". Deze projecten zijn grotendeels binnen het beschikbare krediet uitgevoerd. Bij de projecten die niet binnen het beschikbare krediet zijn uitgevoerd, wordt een toelichting op de overschrijding gegeven.

De in 2022 afgesloten projecten worden hieronder toegelicht.

Uitvoering waterplannen (208)

Krediet: € 22.000. Uitgaven tot en met 2022 € 22.000.

Restantkrediet: € 0.

In het project Uitvoering waterplannen zijn al onze toezeggingen opgenomen, vanuit de gemeentelijke waterplannen, richting de gemeenten. Vanwege de hoge prioriteit van de KRW en WB21 is het project Uitvoering waterplannen naar achteren geschoven. De verdere uitwerking heeft in 2022 plaatsgevonden via onder andere de zogenaamde "stresstests" en het daaruit voortvloeiende Uitvoeringsprogramma van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie. In 2022 is het restantkrediet overgeboekt naar projectnummer 930 DP-RA Stedelijke wateropgave, conform afspraken opgenomen in het WBP 2022-2027.

Baggeren Stedelijk gebied 2021 (426)

Krediet € 191.000. Uitgaven tot en met 2022: € 80.000.

Restantkrediet: € 111.000.

Het waterschap is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de hoofdwatgangen in het stedelijk gebied. In 2021 en 2022 zijn een aantal baggerprojecten in Assen en Groningen uitgevoerd. In 2022 is daarnaast een verplichting aangegaan voor het baggeren van vijvers Waterhuizen. Aangezien dit werk in 2023 wordt uitgevoerd, zal een deel van het restantkrediet (het bedrag van de verplichting van € 34.000) hiervoor worden ingezet. Met dit bedrag zal het krediet baggeren stedelijk gebied van 2023 worden verhoogd.

Groot onderhoud sluizen 2021 (496)

Krediet: € 250.000. Uitgaven tot en met 2022: € 234.000.

Restantkrediet: € 16.000.

In het kader van dit project wordt groot onderhoud (op basis van inspecties) uitgevoerd aan o.a. deuren, taatsen, drempels, schuiven, stenen kades, hydrauliek en E-installaties van sluizen en remmingswerken, die een cyclus hebben van 20 tot 40 jaar.

In 2021 zijn o.a. de onderstaande werkzaamheden grotendeels uitgevoerd:

- Sluis Eexterveenscheverlaat, sluis Haansvaart, sluis Verlengde Oosterdiep, actieve kolk 4de verlaat Stadskanaal en 2 sluizen Scholtekanaal Klazienaveen:
Instandhoudingsonderhoud metselwerk
- Scheemderverlaat: Herstel beneden- en bovendeuken
- 4de Verlaat Pekelderhoofddeep; Herstel beneden- en bovendeuken, taatsen en aanslag
- 5de Verlaat actieve kolk Stadskanaal: Lierrevisies en schilderwerk
- Sluis Blauwe passage: Aanpassing peilbeheerrinkel
- Zuiderveldersluis: Aanpassen talud en beschouwing

De laatste werkzaamheden zijn in het eerste kwartaal van 2022 afgerond

Vervanging hekwerk zeedijk 2022 (602)

Krediet: € 55.000. Uitgaven tot en met 2022: € 87.000,-.

Restantkrediet: - € 32.000,-

In 2022 heeft herstel en vervanging van de afrastering en (vee-) overgangen langs zeedijk plaatsgevonden. De overschrijding heeft betrekking op de aanschaf van materiaal voor € 32.000,-, wat begin 2023 wordt verwerkt. Het krediet van 2023 zal met het bedrag van € 32.000 worden verlaagd.

Schouwbare sloten (647)

Krediet: € 30.000. Uitgaven tot en met 2022: € 10.000.

Restantkrediet: € 20.000.

Dit betreft het eenmalig in schouwbare staat te brengen van nieuwe schouwsloten. Daarna moeten de aanliggende eigenaren de sloot jaarlijks schonen. In 2022 zijn er weinig nieuwe sloten onder schouw gezet. Hierdoor zijn ook weinig sloten eenmalig in schouwbare staat gebracht.

Hermeandering Deurzerdiep - Anreeperdiep (677)

Krediet: € 1.309.000. Uitgaven tot en met 2022: € 882.000.

Restantkrediet: € 427.000.

De werkzaamheden zijn grotendeels in 2015 uitgevoerd. De planning was dat in 2016 zowel de uitvoering als de financiën zouden worden afgewikkeld. De afwikkeling van grondoverdracht met de provincie Drenthe heeft echter meer tijd in beslag genomen en is begin 2022 afgerond.

Cultuurhistorisch erfgoed (688)

Totaal krediet: € 200.000. Uitgaven tot en met 2022: € 144.000.

Restantkrediet: € 56.000.

In het kader van dit project wordt groot onderhoud (op basis van inspecties) uitgevoerd aan cultuurhistorische elementen aan onze beeldkenmerkende en/of monumentale objecten.

In 2022 zijn o.a. de onderstaande werkzaamheden uitgevoerd:

- Herstel oude spuisluisornament dijkdoorgang bij gemaal Fiemel
- Museumgemaal Cremer: vervanging van 2 houten terugslagkleppen
- Sluis Haansvaart: herstel van schoorbalk van de kolkmuurfundatie.

Verbindingskanaal Oosterhorn (701)

Krediet: € 100.000. Uitgaven tot en met 2022: € 91.000.

Restantkrediet: € 9.000.

Er heeft gedurende meerdere jaren monitoring en onderzoek plaatsgevonden om een goed inzicht te krijgen in de faalmechanismen die bij de kaden op kunnen treden. De resultaten van deze onderzoeken vormden de basis voor verdere aanpassingen (ophoging, verbreding) van de kaden. In 2021 is de laatste stap gezet om dit project af te ronden door het verhogen en verbreden van de kaden op een aantal locaties en het aanbrengen van een steunberm op één locatie waar de stabiliteit van een kade onvoldoende bleek. In 2022 is er gras ingezaaid en zijn de as-built documenten afgerond. Deze werkzaamheden zijn voor 100% declarabel bij de Commissie Bodemdaling, zoals in 2014 vastgelegd met de Commissie. De andere werkzaamheden die nodig waren om het kanaal op orde te brengen zijn uitgevoerd en bij de Commissie Bodemdaling geclaimd. Hierdoor hebben we het grootste gedeelte van de door ons gemaakte kosten vergoed gekregen.

Beheerprogramma Vispassages (741)

Krediet: € 609.000. Uitgaven tot en met 2022: € 603.000.

Restantkrediet: € 6.000.

In 2020 is besloten om in combinatie met pomprenovatie het visvriendelijk maken van de pompen in gemaal Oostermoer uit te voeren. Er is in 2020 een POP3 subsidie voor deze vispassage toegekend

als onderdeel van een gecombineerde subsidie voor enkele andere deelprojecten in dezelfde omgeving. In 2020 is gestart met de technische voorbereiding en de uitvoering was voorzien in 2021. Door leveringsproblemen in 2021 zijn de werkzaamheden in 2022 afgerond.

IM 2020 (748)

Krediet: € 1.025.000. Uitgaven tot en met 2022: € 1.023.000.

Restantkrediet: € 2.000.

In 2022 zijn werkzaamheden uitgevoerd m.b.t. de invoering van het concept van de digitale overheid en heeft er een uitbreiding van de back up plaatsgevonden.

Groot onderhoud RWZI's 2021 (750)

Krediet: € 750.000. Uitgaven tot en met 2022: € 748.000.

Restantkrediet: € 2.000.

De geplande onderhoudswerkzaamheden op basis van het Groot onderhoud RWZI's (GOR) zijn in 2021 grotendeels uitgevoerd. Per onderdeel is bekeken of een grote revisie of vervanging noodzakelijk was. Hierbij is gekeken naar gebruiksduur, de toestand en het belang van de apparatuur in relatie tot de uit te voeren werkzaamheden. De werkzaamheden zijn in 2022 afgerond.

Aanschaf laboratoriumapparatuur 2022 (754)

Krediet: € 200.000. Uitgaven tot en met 2022: € 89.000.

Restantkrediet: € 111.000.

In 2022 is apparatuur aangeschaft voor de meting van TOC en TNb. Deze parameters gaan de huidige heffingsparameters CZV en KjN naar verwachting in 2025 vervangen. In 2023 zal validatie, implementatie en accreditatie worden afgerond. In 2023 zal in overleg met opdrachtgevers onderzoek worden opgestart om de verhouding tussen TOC en CZV in afvalwater vast te stellen voor specifieke afvalwaterlozingen in de beheersgebieden van Hunze en Aa's en Noorderzijlvest.

Daarnaast is apparatuur aangeschaft waarmee doormiddel van DNA onderzoek in oppervlaktewatermonsters kan worden vastgesteld welke organismen in ons beheergebied voorkomen. Deze PCR techniek kan in de toekomst onder andere een belangrijke bijdrage leveren bij de opsporing van muskusratten, beverratten en bevers. In 2023 vindt implementatie en validatie plaats van deze analysetechniek en methode. Het betreft een analysetechniek die nieuw is voor ons laboratorium.

In 2022 is niet het volledige krediet gebruikt. De kosten voor aanschaf van deze apparatuur was lager dan begroot. Daarnaast kost de implementatie van twee nieuwe analysetechnieken op het laboratorium veel capaciteit en was het niet mogelijk nog een andere investering te implementeren.

Boezemkades oeverfixaties 2021 (758)

Krediet: € 500.000. Uitgaven tot en met 2022: € 506.000

Restantkrediet: - € 6.000

Op diverse locaties zijn de meeste oeverwerkzaamheden in 2021 uitgevoerd. Door leveringsproblemen in 2021 is een deel van de werkzaamheden doorgeschoven naar 2022. Inmiddels zijn deze werkzaamheden afgerond, maar is door de gestegen prijzen een overschrijding ontstaan.

Vervangen bellenbeluchting RWZI Vriescheloo (775)

Krediet: € 184.000. Uitgaven tot en met 2022: € 73.000.

Restantkrediet: € 111.000.

Op de RWZI te Vriescheloo was de plaatbeluchting afgeschreven en deze is vervangen. De aanbesteding hiervan is beduidend lager uitgevallen.

Vervangen div beschoeiingen 2022 (779)

Krediet: € 500.000. Uitgaven tot en met 2022: € 500.000

Restantkrediet: € 0

Op diverse locaties o.a. bij de zeedijk, nabij Mussel, Sellingen en Beerta zijn in 2022 oeverwerkzaamheden uitgevoerd en afgerond.

Oplossen knelpunten landelijk gebied 2022 (780)

Krediet: € 250.000. Uitgaven tot en met 2022: € 239.000

Restantkrediet: € 11.000.

In 2022 zijn verspreid over het beheersgebied knelpunten in de wateraanvoer en afvoer opgelost. Het betreft o.a. het verruimen van een watergang, het lager leggen en het vervangen van duikers en het aanpassen van inlaten. Een aantal aanvoer knelpunten die zijn opgelost kwamen aan het licht tijdens de voorgaande droge zomers.

Digitale handtekening (788)

Krediet: € 50.000. Uitgaven tot en met 2022: € 17.000.

Restantkrediet: € 33.000.

Het invoeren van de digitale handtekening heeft door de invoering van het IBP wat vertraging opgelopen in de uitrol. In 2022 is het project opnieuw opgepakt en is dit inmiddels afgerond. De benodigde investering is lager uitgevallen dan was begroot. Verder beheer wordt vanuit de exploitatie uitgevoerd.

Open Informatieportaal (793)

Krediet: € 60.000. Uitgaven tot en met 2022: € 54.000.

Restantkrediet: € 6.000

Voor het openbaar beschikbaar stellen van waterschap informatie wordt onder andere gebruik gemaakt van externe ondersteuning voor het op een uniforme manier vertalen naar gebruiksklare informatie. Deze informatie is nu via een web service opengesteld via onze eigen website en het Gegevens Knooppunt Groningen (GKG). In 2022 is project afgerond.

Basisregistratie Ondergrond (BRO) 2021 (794)

Krediet: € 40.000. Uitgaven tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 40.000.

Met de wettelijk verplichte invoering van deze basisregistratie moeten er aanpassingen aan onze database gedaan worden om uitwisseling met deze basisregistratie mogelijk te maken. Bovendien zal er een Geo-Technisch Archief ingericht moeten worden om ervoor te zorgen dat door ons verzamelde data beschikbaar is en blijft voor de toetsing van onze keringen in het kader van het Wettelijk Beoordelings Instrumentarium (WBI). In 2018 en 2019 is hiermee een aanvang gemaakt. Door de invoering van het IBP en vertraging door corona zijn hiervoor in 2022 geen werkzaamheden uitgevoerd.

Geo Info & Metadata (795)

Krediet: € 60.000. Uitgaven tot en met 2022: € 23.000.

Restantkrediet: € 37.000.

In verband met de wettelijke verplichtingen voortvloeiend uit Digitale overheid 2017, Archief 2020, Wet Open Overheid en Omgevingswet is het noodzakelijk de data op orde te krijgen en te voorzien van de voorgeschreven metadata. Buiten deze verplichting om is het ook voor onze eigen organisatie noodzakelijk om op een juiste manier met gevalideerde en complete informatie te kunnen werken. Voorbereidende werkzaamheden hiervoor zijn in 2022 uitgevoerd.

Aanpassing RGM Hoogezand (821)

Krediet: € 303.000. Uitgaven tot en met 2022: € 306.000.

Restantkrediet: € - 3.000.

De derde pomp is geplaatst met alle componenten en veiligheidsmaatregelen. De elektrische besturingskast is vervangen en de verlichting is vervangen door ledlampen. Ook zijn een aantal kleinere tekortkomingen in de E-installatie opgelost. Dit heeft de geringe overschrijding veroorzaakt. Het project is in december 2022 afgerond.

Beheer BGT 2021 (839)

Krediet: € 70.000. Uitgaven tot en met 2022: € 63.000.

Restantkrediet: € 7.000.

Voor het bijhouden van wijzigingen/mutaties van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) in het kader van uniformering van deze BGT laten we in samenwerking met inliggende gemeenten en provincies dit gezamenlijk uitvoeren.

Op norm brengen civiel deel zuiveringen (870)

Krediet: € 300.000. Uitgaven tot en met 2022: € 297.000.

Restantkrediet: € 3.000.

Als gevolg van een inspecties en inventarisaties zijn in 2022 o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Op verschillende RWZI's zijn dakbedekkingen vernieuwd.
- In 4 rioolgemalen zijn nieuwe wateraansluitingen gerealiseerd.
- Op de RWZI Gieten zijn enkele loopranden gerepareerd.
- Op de RWZI Assen is een onderzoek uitgevoerd naar betonschade aan de gistingstanks, is de voorbezinktank vloeistof dicht gemaakt en is een omlooprand hersteld.
- Op de RWZI Scheemda is een slibbuffer vervangen.

Preventieve maatregelen graafschade bevers (915)

Krediet € 100.000. Uitgaven tot en met 2022: € 98.000.

Restantkrediet: € 2.000.

De provincies Groningen en Drenthe hebben een beverbeheerplan voor de beheergebieden van Hunze en Aa's en Noorderzijlvest vastgesteld. Met dit beverbeheerplan kan het waterschap effectief ingrijpen in conflicterende situaties met bevers (bijvoorbeeld graafschade in waterkeringen en dammen in hoofdwatergangen). Bij herhaaldelijke graafschade in waterkeringen is het voor de waterveiligheid beter de kering of oever graafwerend te maken door gaas in te graven of andere maatregelen te nemen. Langs de waterkering van het Drents Diep te Haren is over een lengte van 350 meter beverwerend gaas geplaatst.

Voor 2023 worden nieuwe locaties in beeld gebracht om bevergaas aan te brengen.

Watersysteem modellering (916)

Krediet: € 70.000. Uitgaven tot en met 2022: € 0.

Restantkrediet: € 70.000.

Watersysteemmodellering voeren we uit met SOBEK. Dit relatief oude software-pakket wordt uitgefaseerd en er wordt nieuwe software ontwikkeld met andere waterschappen en bureaus. Oorspronkelijk zou dit plaats vinden met een aantal partijen. Inmiddels is dit opgepakt vanuit een project bij Het Waterschapshuis. De kosten hiervan worden via de jaarlijkse factuur van HWH in rekening gebracht.

Hoofdstuk 3 e. Waterschapsbelastingen

Het belastingstelsel bestaat uit drie heffingen: de watersysteemheffing, de zuiveringsheffing (heffing op indirecte lozingen) en de verontreinigingsheffing "nieuwe stijl" (heffing op directe lozingen). De watersysteemheffing heeft betrekking op de zorg voor de waterkering, de waterkwantiteit en de (passieve) waterkwaliteit waarbij de kosten worden toegedeeld op basis van waardeverhouding (methode Delfland).

Binnen de watersysteemheffing zijn vier belastingcategorieën: Ingezetenen, Gebouwd, Ongebouwd (niet zijnde natuur) en Natuur. Voor buitendijks gelegen gebouwde en ongebouwde objecten (niet zijnde natuur) wordt de maximale tariefdifferentiatie (tariefverlaging van 75%) toegepast. Voor alle verharde openbare wegen (basis en buitendijks) wordt vanaf 2013 een tariefdifferentiatie (tariefverhoging) van + 100% toegepast.

Tarieven 2022

De tarieven en opbrengsten over 2022 zijn als volgt:

Tarievenoverzicht

Categorie	Tarief 2022 (Begroting)	Belasting opbrengst 2022
Ingezetenen	€ 76,91	€ 14.453.000
Gebouwd (basis)	0,04377%	€ 24.918.000
Gebouwd (buitendijks)	0,01246%	€ 7.000
Ongebouwd (basis)	€ 70,35	€ 9.505.000
Ongebouwd (buitendijks)	€ 18,25	0
Ongebouwd (wegen)	€ 139,80	€ 565.000
Natuur	€ 6,32	€ 213.000
Verontreinigingsheffing	€ 74,00	€ 838.000
Zuiveringsheffing	€ 74,00	€ 40.184.000
Kwijtschelding		-€ 2.152.000
Totaal belastingopbrengst		€ 88.531.000

De totale belastingopbrengst over 2022 is € 700.000,- hoger dan geraamd. In hoofdstuk 2 onderdeel b wordt een gedetailleerde toelichting gegeven op de afwijkingen tussen de jaarrekening en de najaarsrapportage.

Het kwijtscheldingsbeleid

Op grond van de Invorderingswet kan aan belastingplichtigen die niet in staat zijn anders dan met buitengewoon bezwaar hun belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. Net als de meeste waterschappen past ook het algemeen bestuur van ons waterschap kwijtschelding toe. Hiervoor is de verordening kwijtschelding waterschap Hunze en Aa's 2012 van kracht. Hierbij is de norm op 100% gesteld. Een norm van 100% houdt in dat in de regel kwijtschelding wordt verleend aan belastingplichtigen met een inkomen op of onder bijstandsniveau.

Kwijtschelding wordt vanaf 2018 verleend door het Noordelijk Belastingkantoor (NBK).

Door het NBK wordt bij het afhandelen van de kwijtscheldingsverzoeken in een aantal gevallen samengewerkt met gemeenten, dit is voor de burger eenvoudiger en duidelijker en drukt de kosten. Kwijtschelding beperkt zich tot de verontreinigingsheffing en de zuiveringsheffing voor particulieren en de watersysteemheffing ingezetenen. Voor de watersysteemheffing gebouwd, ongebouwd en natuurterreinen is geen kwijtschelding mogelijk omdat de eigendom van woningen, gebouwen, ongebouwd terreinen en natuurterreinen vermogen veronderstelt.

Kwijtschelding aantallen

	2022	2021	2020	2019
Aantal aanvragen	15.369	15.754	15.820	16.697
<i>Toegewezen:</i>				
Via automatische kwijtschelding	6.554	7.694	7.738	6.635
Handmatig toegewezen	4.143	3.847	3.803	5.342
Totaal toegewezen	10.697	11.541	11.541	11.977
Procentueel toegewezen	69,60%	73,26%	72,95%	71,73%

De cijfers vertonen in 2022 ten opzichte van de vorige jaren een daling. Het is onduidelijk wat hiervoor de verklaring is. Het effect van de energiecrisis (prijzen) en de hoge inflatie is in ieder geval nog niet terug te zien in de cijfers van 2022. Er doen zich daarnaast kleine verschuivingen van handmatige aanvragen naar automatische kwijtschelding voor. Dat is ook wel logisch, als je een keer handmatig hebt aangevraagd en je voldoet aan alle voorwaarden dan krijg je het jaar erop automatische kwijtschelding.

Afspraken uitkering kwijtschelding waterschapsbelastingen in het kader van de toeslagenaffaire

Dit jaar speelde de hersteloperatie kinderopvangtoeslag ook voor de waterschapsbelastingen. Voor de administratieve afhandeling is een afzonderlijke regeling in de Staatscourant gepubliceerd.

Afgesproken is dat gemeenten en waterschappen de belastingsschuld van gedupeerden van de toeslagenaffaire voor gemeentelijke- en waterschapsbelastingen zouden kwijtschelden. De hierdoor gederfde inkomsten en gemaakte kosten (vervolgingskosten en vergoeding voor administratieve werkzaamheden) worden door het Rijk vergoed. De gederfde inkomsten, de gemaakte vervolgingskosten en de vergoeding voor administratieve werkzaamheden wordt door het waterschap aangevraagd.

Voor 2022 was het beeld voor ons waterschap als volgt:

Aantal gedupeerden	Vergoeding	Kwijtgescholden bedrag	Vervolgingskosten
83	€ 8.300,-	€ 13.014,-	€ 1.816,-

Hoofdstuk 3 f. Weerstandsvermogen

De algemene reserves worden vooral gebruikt als algemeen weerstandsvermogen. Het hebben van voldoende eigen vermogen stelt ons in staat financiële tegenvallers zoals bijvoorbeeld beschreven in de risicoparagraaf op te kunnen vangen zodra ze zich voordoen.

In ons Financieel Statuut is opgenomen dat onze algemene reserves een minimum- en een maximumomvang kennen. De minimale omvang is gelijk aan de op geld gewaardeerde risico's van de risicoparagraaf. De maximale omvang is 10% van de omvang per taak. Dit maximum is vastgesteld om te voorkomen dat reserves (maar) blijven groeien.

Als de omvang van de algemene reserves hoger is dan het maximum dan wordt dat "overschot" in vier gelijke delen teruggegeven aan de belastingbetalers door het verlagen van de tarieven.

Ingaande 2011 wordt de algemene reserve van de taak watersysteembeheer ingezet voor egalisatie van de tariefstijgingen. De algemene reserve wordt hiervoor ingezet tot de minimumomvang. Inzet van de algemene reserve betekent dat een deel van de netto last niet wordt gedekt door belastingopbrengsten maar door een onttrekking aan de reserve. Aanleiding hiervoor waren een aantal grote kostenstijgingen waar wij als waterschap geen invloed op hadden. Voorbeelden hiervan zijn de overdracht van het muskusrattenbeheer en de jaarlijkse bijdrage Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP).

Omvang risico's

Op basis van de actualisatie, bij de jaarrekening 2022, van de risico-inventarisatie is de minimale omvang van de reservepositie vastgesteld op afgerond € 2,5 miljoen.

Uitkomst jaarrekening 2022

De uitkomst van de jaarrekening 2022 heeft de volgende gevolgen voor de algemene reserves.

Taak	Watersysteem-beheer	Zuiverings-beheer	Totaal
Stand 1 januari 2022 (incl. resultaat 2021)	10.694.000	4.096.000	14.790.000
Aanwending algemene reserve	169.000	0	169.000
Stand 31 december 2022	10.525.000	4.096.000	14.621.000
Mutaties resultaat 2022	1.559.000	298.000	1.857.000
Stand 31 december 2022 incl. resultaat 2022	12.084.000	4.394.000	16.478.000

Deze stand afgezet tegen de vastgestelde bandbreedtes voor de minimum omvang is als volgt.

Taak	Stand per 31 december 2022	Minimum omvang	Tekort (-) t.o.v. minimum Overschot (+)
Watersysteembeheer	12.084.000	1.842.000	+ 10.242.000
Zuiveringsbeheer	4.394.000	691.000	+ 3.703.000
Totalen	16.478.000	2.533.000	+ 13.945.000

Bij de meerjarenraming 2024 t/m 2027 is een voorstel opgenomen over de inzet van de algemene reserves.

Continuïteit

In de risicoparagraaf wordt een uiteenzetting gegeven van de uitkomsten van de geïnventariseerde risico's en het hiervoor benodigde weerstandsvermogen. Zoals eerder in deze paragraaf aangegeven voldoen de algemene reserves momenteel ruimschoots aan het benodigde weerstandsvermogen. Gelet op het voorgaande en met de vaststelling van de begroting en een sluitende meerjarenraming, met daarbij altijd de mogelijkheid om in geval van een ontoereikend weerstandsvermogen de belastingtarieven te verhogen, is de continuïteit van het waterschap gewaarborgd.

Hoofdstuk 3 g. Financiering (treasury paragraaf)

Inleiding

Naast het treasurystatuut is de treasuryparagraaf een belangrijk instrument voor het sturen en beheersen van, verantwoordend over, en toezicht houden op de treasury. Het treasurystatuut geeft de infrastructuur voor de treasury. De uitvoering van het treasurybeleid vindt zijn weerslag in de treasuryparagrafen in de begroting en de jaarrekening. In de begroting komen de concrete beleidsplannen aan de orde. In de jaarrekening gaat het om de realisatie van de plannen en om een verschil tussen de plannen en uitkomsten.

Treasurybeheer

Financieringsbehoefte 2022

De financieringsbehoefte voor 2022 was als volgt:
(bedragen x € 1 miljoen)

-	Investerings	16,2	
-	Aflossing geldleningen	<u>16,0</u>	
	Totaal		32,2

Dekking van de financieringsbehoefte:
(bedragen x € 1 miljoen)

-	Afschrijvingen (als onderdeel van de exploitatie)	16,1	
-	Opgenomen langlopende geldleningen	0	
-	Per saldo stijging van het eigen vermogen en voorzieningen	<u>1,6</u>	
			<u>17,7</u>
	Mutatie financieringstekort		14,5

Hieronder wordt nader ingegaan op de diverse dekkingsmiddelen.

Afschrijvingen

Investerings worden in een aantal jaren afgeschreven met verschillende termijnen voor de diverse soorten investeringen. Deze afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van de exploitatiebegroting en vormen dus een onderdeel van de belastingheffing. De uitgaven van de gepleegde investeringen worden dus in feite in jaarlijkse termijnen terugontvangen.

Mutatie financieringstekort

Het financieringstekort per 31 december 2022 is ten opzichte van 1 januari 2022 toegenomen met € 14,5 miljoen. Dit betreft enerzijds een daling van de kortlopende vorderingen van € 6,9 miljoen en anderzijds een toename van de kortlopende schulden van € 7,6 miljoen.

Financiering voor de korte termijn

Volgens de Wet Fido (Financiering decentrale overheden) mag 23% van het totaal van de jaarbegroting met kort geld worden gefinancierd. Dit wordt de kasgeldlimiet genoemd. De kasgeldlimiet voor 2022 bedraagt € 22 miljoen. Daarnaast mag de kasgeldlimiet twee achtereenvolgende kwartalen worden overschreden. Hiervan is in 2022 geen gebruik gemaakt. Per ultimo 2022 bedraagt de schuld bij de Nederlandse Waterschapsbank € 8 miljoen.

De vordering op kortlopend geld bedroeg per 1 januari 2022 € 7 miljoen en per 31 december 2022 was er een schuld van € 8 miljoen. De gemiddelde kortlopende schuld per kwartaal is als volgt:

1 ^e kwartaal	€ 2 miljoen
2 ^e kwartaal	€ 3 miljoen
3 ^e kwartaal	€ 5 miljoen
4 ^e kwartaal	€ 4 miljoen

Toetsing renterisico's

In de Wet Fido zijn de renterisico's gesplitst in normering voor de financiering van de vlottende schuld en de vaste schuld. Het renterisico van de vlottende schuld wordt genormeerd door de zogenaamde kasgeldlimiet. Het renterisico van de vaste schuld door de renterisiconorm. De renterisico's worden door de toezichthouder (de provincie) bewaakt. Zoals reeds eerder genoemd is de doelstelling de kasgeldlimiet niet te overschrijden. Met de renterisiconorm wordt bedoeld het bedrag aan vreemd vermogen waarover in de toekomst een hogere dan wel lagere rente moet worden betaald dan nu bestuurlijk wenselijk wordt geacht. Als norm hiervoor wordt een percentage van het begrotingstotaal (totale lasten) per 1 januari van het begrotingsjaar aangehouden. Voor waterschappen bedraagt dit percentage 30%. Met een percentage van 17% in 2022 blijft het waterschap binnen de renterisiconorm. Bij een gelijkmatige opbouw van de leningportefeuille, waarbij niet in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd behoeft te worden, wordt het renterisico op de vaste schuld gespreid over de jaren.

Hoofdstuk 3 h. Risicoparagraaf

De risicoparagraaf geeft een inventarisatie van de risico's waarvoor slechts gedeeltelijk maatregelen zijn en kunnen worden getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het waterschap. De risico-inschatting is gebaseerd op subjectieve aannames, waarbij het inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Aangezien deze onzekerheden niet vooraf te kwantificeren zijn, kan er geen voorziening worden gevormd.

Het weerstandsvermogen geeft aan hoeveel financiële ruimte er is om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast en/of doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd. De omvang van het weerstandsvermogen wordt bepaald door:

- De risico's;
- De weerstandscapaciteit (de algemene reserve).

De risico's relevant voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van de risico's in het onderdeel weerstandsvermogen. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Bij investeringsprojecten zijn de reguliere risico's onderdeel van de kostenraming die de basis vormt voor het aan te vragen investeringskrediet.

Wij hanteren voor het identificeren en kwantificeren van bedrijfsvoeringsrisico's een systematiek die het risico uitdrukt in de kans op optreden vermenigvuldigd met het gevolg, waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar strategische, compliance (voldoen aan wet en regelgeving) of operationele gevolgen. Daarbij wegen we, indien mogelijk en van toepassing, ook het financiële aspect mee.

Met deze risicosimulatie hebben we bepaald dat het weerstandsvermogen circa € 2,5 miljoen moet zijn. De algemene reserve bedraagt per 31 december 2022 ca. € 16,5 miljoen (inclusief resultaat 2022) en is derhalve ruimschoots toereikend voor de gesignaleerde risico's.

Als een crisis bijvoorbeeld als gevolg van een natuurramp of een terroristische aanslag zich voordoet, is het de vraag of Hunze en Aa's aansprakelijk kan worden gesteld voor de financiële gevolgen. Het waterschap zal in dergelijke gevallen hoogstwaarschijnlijk over onvoldoende weerstandsvermogen beschikken om de financiële gevolgen te kunnen dragen. De verwachting is dat het Rijk bij een grote crisis zal bijdragen. Dit is bijvoorbeeld geregeld in de Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen (Wts). Deze wet geeft regels over de tegemoetkoming in schade en kosten in geval van overstromingen door zoet water, aardbevingen en andere rampen en zware ongevallen.

Waterschap Hunze en Aa's houdt geen rekening met disproportionele risico's bij het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit. Indien het weerstandsvermogen ontoereikend zou zijn voor de gevolgen van risico's kan de onbenutte belastingcapaciteit ter dekking worden ingezet, dit leidt tot tariefverhoging.

De laatste actualisatie vond plaats bij de begroting 2023 (zie AB 16 november 2022). Ten opzichte van de begroting 2023 zijn in de paragraaf slechts kleine aanpassingen gedaan.

De belangrijkste **risico's** zoals die momenteel worden gezien betreffen, ingedeeld naar strategisch, compliance en operationeel:

Strategisch

Omgevingsgerichtheid en imago

Onze omgeving stelt steeds hogere eisen aan de uitvoering van onze taken, terwijl wij in essentie een op inhoud gerichte organisatie zijn en onze kerntaken vaak een lastig te meten of ervaren langetermijneffect hebben. Hierdoor lopen wij de kans om onvoldoende te voldoen aan de eisen en verwachtingen die onze omgeving stelt. Er zal adequaat moeten worden ingespeeld op maatschappelijke ontwikkelingen en het voldoende bewust zijn van de omgeving om bijvoorbeeld projecten te kunnen realiseren. Het heeft onze blijvende aandacht om dit verder te verbeteren.

Beschikbaarheid van ICT / informatievoorziening en de verwerking van persoonsgegevens

De ontwikkelingen in dit vakgebied gaan heel snel en grijpen diep in op de processen. De afhankelijkheid van ICT en van passende informatievoorziening maken de organisatie kwetsbaar. Adequate informatiebeveiliging, digitalisering en basisgegevens zijn noodzakelijk voor zekerheid in de bedrijfsvoering en het voorkomen van datalekken. Ook de rechtmatige verwerking van persoonsgegevens heeft onze aandacht. Hiervoor zijn al maatregelen in uitvoering; ook de komende jaren zullen op dit gebied resultaten worden geboekt. Het uitvoeren van maatregelen "achteraf" sluiten we echter niet uit.

Beschikbaarheid van technologie

Het op de juiste wijze uitvoeren van onze kerntaken is sterk afhankelijk van technische oplossingen, van de mogelijkheid om ontwikkelingen hierin te volgen en om uitval en storingen op te vangen. Voor de komende jaren ligt er daarnaast een grote opgave voor zowel de primaire als de regionale kringen. Hiervoor is kennis, kunde en capaciteit nodig die mogelijk niet voldoende in de organisatie aanwezig is. Technisch personeel kan in deze behoefte voorzien, maar het arbeidsaanbod is diffuus waardoor het lastig wordt te voldoen aan de toenemende technische vraagstukken. Deze afhankelijkheid van technologie en de geringe beschikbaarheid van technisch personeel geven een extra risico. Het waterschap geeft in de komende periode dan ook vorm en inhoud aan een bijgestelde personeelsplanning (periode 2023-2026), met de bedoeling om goed en voldoende personeel te krijgen en te houden. We gaan hierbij overigens uit van een stabiele formatie.

Samenwerking

We zoeken de samenwerking met andere waterschappen en met de gemeentes in ons gebied om onze doelen te realiseren. Hierdoor ontstaat een grotere bestuurlijke complexiteit én afstand tot het concrete proces. Een voorbeeld hiervan is de beoogde samenwerking in de waterketen. De samenwerking in de waterketen levert besparingen op zoals afgesproken in het Bestuursakkoord Water. De samenwerking vergt continue aandacht. Zorgpunt hierbij is het besef van urgentie, maar ook de mogelijke wettelijke belemmeringen (zoals de btw en de vennootschapsbelasting).

Fonds Oude leidingen

Het Fonds Oude Leidingen maakt onderdeel uit van de Gemeenschappelijke Regeling met waterschap Noorderzijlvest en is bedoeld voor het opruimen van oude en buiten gebruik gestelde persleidingen. Het fonds wordt gevoed via het rendement op het fonds. Het fonds wordt beheerd door Noorderzijlvest. Als de omvang van het fonds ontoereikend is dragen beide waterschappen naar evenredigheid bij in de kosten.

Aanspraken op externe garantstelling door derden

Voor de garantstelling voor een lening van verbonden partijen bestaat het risico dat het waterschap wordt aangesproken. Op dit moment hebben we enkel een garantstelling verstrekt op een lening bij de NWB ten behoeve van de huisvesting van de Unie.

Belastingsamenwerking: Noordelijk Belastingkantoor

Het waterschap staat naar rato garant voor eventuele tekorten van het Noordelijk Belastingkantoor voor zover dit de begrotingspositie overschrijdt. Het Noordelijk Belastingkantoor kent geen eigen vermogen.

ICT-samenwerking: Het Waterschapshuis

Het waterschap staat naar rato garant voor eventuele tekorten van het Waterschapshuis voor zover dit de begrotingspositie overschrijdt. Het Waterschapshuis kent geen eigen vermogen.

Aardbevingen

Ten gevolge van de aardbevingen kan schade ontstaan aan de bestaande infrastructuur. Hiervoor hebben we een procedure afgesproken met de Veiligheidsregio waarbij wij onze objecten inspecteren na een aardbeving. Voor de nieuw aan te leggen infrastructuur is het inmiddels duidelijk welke maatregelen genomen moeten worden voor het aardbevingsbestendig bouwen. Naast het bestaande technische risico, is er ook een financieel risico aan verbonden.

Veenkoloniale afvalwaterleiding (VKA)

Voor het transport van zout bedrijfsafvalwater uit de Veenkoloniën is in het verleden een afvalwaterleiding (VKA) naar de Waddenzee aangelegd. Het waterschap beschouwt deze VKA niet als een overheidstaak en hierover heeft enige tijd onenigheid bestaan tussen het waterschap en de betrokken bedrijven. Om dit geschil te beslechten is bij de rechter een oordeel gevraagd over deze kwestie. De rechtbank heeft vastgesteld dat het beheer en onderhoud van de VKA geen publieke taak van het waterschap is. Daarnaast heeft de rechtbank aangegeven dat het waterschap een redelijke termijn in acht moet nemen voor de overdracht van de VKA, zodat bedrijven hierop kunnen anticiperen. Momenteel vinden constructieve gesprekken plaats met de bedrijven met de intentie om tot een oplossing te komen. Hierbij worden afspraken gemaakt over het eigendom, beheer en onderhoud van de VKA. Het streven is om deze afspraken in 2023 af te ronden.

Compliance

Juridische procedures en schadeclaims

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2022 lopen een aantal juridische procedures en schadeclaims die ertoe kunnen leiden dat het waterschap aansprakelijk wordt gesteld en tot betaling van deze financiële claims over moet gaan. De verschillende zaken bevinden zich in diverse stadia van de procedure (claims ter beoordeling bij de verzekeraar en bezwaren). De procedures hebben betrekking op verschillende schadeclaims.

Ontwikkelingen rondom de stikstofuitstoot

De vergunningsvrije tijdelijke uitstoot van stikstof voor uitvoeringsprojecten is eind vorig jaar vervallen. Hierdoor zijn we in de situatie beland zoals gold voor het van kracht worden van de stikstofwet. Dit betekent dat we bij elk project waarbij stikstof wordt uitgestoten, moeten beoordelen of deze uitstoot een effect heeft op Natura2000 gebieden. Dit berekenen we met het stikstofmodel Aerius. Wanneer onze uitstoot te hoog is, zijn er meerdere mogelijkheden om die teniet te doen: bijvoorbeeld inzet van schoner (eventueel elektrisch) materieel, het wegstrepen

van de stikstof tegenover de vermindering van stikstof elders binnen het projectgebied (bijvoorbeeld gronden die niet meer bemest worden bij de inrichting van landbouw- naar natuurgebieden), enzovoort. Het betekent dat we per project naar maatwerkoplossingen moeten zoeken aan de hand van de stikstofberekeningen. Daarmee zijn we terug bij de situatie voor de stikstofwet. Tot nu toe lukt het om via dit maatwerk projecten toch uitgevoerd te krijgen, maar toekomstige ontwikkelingen blijven onzeker. Zo lopen er momenteel nog rechtszaken over bijvoorbeeld de stikstofvrijstelling voor beheer en onderhoud. Ook duren vergunningprocedures erg lang, omdat de provincies zijn overvraagd.

Operationeel

Schade door inzet (nood)bergingsgebieden

Ondanks het feit dat ons watersysteem robuust is kan het in uitzonderlijke gevallen van extreme neerslagsituaties noodzakelijk zijn om (nood)bergingsgebieden in te zetten. In dit geval vindt er door het waterschap moedwillig een beheerste inundatie plaats van deze vooraf ingerichte gebieden. Op basis van afspraken die hierover zijn gemaakt in een schaderegeling zal de daarbij veroorzaakte schade door het waterschap vergoed moeten worden. Hiervoor is in 2010 door het dagelijks bestuur de "Beleidsregel schadevergoeding bergingsgebieden 2010" vastgesteld op grond van de door het algemeen bestuur vastgestelde "Procedureverordening schadevergoeding 2010". De keuze voor (nood)bergingsgebieden is historisch ingegeven door een kosten-batenanalyse. Geconcludeerd is destijds dat inrichting en inzet van bergingsgebieden een bedrijfseconomisch voordeliger variant is dan het bouwen van (overgedimensioneerde) gemalen. De eventueel te maken kosten voor schade is derhalve een direct gevolg van de gemaakte keuze. Hoewel het hier feitelijk om kosten van beheermaatregelen voor een adequaat waterbeheer gaat, is gezien het (onvoorspelbare) karakter van deze post ervoor gekozen deze niet jaarlijks in de begroting (en daarmee in het tarief) op te nemen, maar onderdeel te laten zijn van de risicoparagraaf en de claim op het weerstandsvermogen.

Naast inzet van reguliere (nood)bergingsgebieden met een eigen vastgesteld vergoedingsregime kan het in uitzonderingssituaties noodzakelijk zijn, als de gehele capaciteit is benut, een ander gebiedsdeel aanvullend te inunderen (in opdracht van de Commissaris van de Koning). Gezien het feit dat dit niet is ingericht en gereguleerd met infrastructurele maatregelen, zal de schade naar verwachting hoger zijn dan bij inzet van reguliere (nood)bergingsgebieden, de kans op noodzaak tot inzet is echter vele malen kleiner.

Toetsing primaire waterkering op aardbevingsbelasting

De technische beoordelingen met het doel om 2050 de waterveiligheid te garanderen in het achterliggend gebied zijn afgerond in 2022. De grondkering van de primaire waterkering is volledig afgekeurd op grond van hoogte, stabiliteit en dijkbekleding. De kunstwerken zijn in deze toetsronde wel goedgekeurd, met een aantal aandachtspunten. Met behulp van het Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP) moeten de primaire waterkeringen in Nederland uiterlijk 2050 in goede toestand worden gebracht.

Toetsing primaire waterkering en regionale keringen

De provincie Groningen heeft in 2014 de uitgangspunten voor het toetsen van de regionale keringen vastgesteld. In 2022 is de Beoordeling Regionale Waterkeringen afgerond en de resultaten zijn gerapporteerd aan de provincies. Deze beoordeling heeft geleid tot een aantal afkeuringen van regionale waterkeringen op grond van de faalmechanismen macro- en microstabiliteit en piping. De afgekeurde trajecten langs de Borgsloot, het Winschoterdiep (Eekerpolder), bergingsgebied Lappenvoort, Afwateringskanaal Duurswold (ten zuiden van

Schildmeer) en het Hondshalstermaar worden binnen enkele jaren verbeterd conform bestuurlijke afspraken in het waterbeheerprogramma.

De afgelopen jaren zijn voor de regionale waterkeringen bij het Winschoterdiep (en Rensel), de Pekel Aa, het Drents Diep en Tusschenklappen verbetermaatregelen afgerond.

Slibaangroei Havenkanaal Assen

De rwzi Assen loost het gezuiverde water (effluent) op het Havenkanaal. De rwzi loost dit gezuiverde water binnen de daarvoor geldende normen. Bij elke rwzi is er echter sprake van een kleine restlozing. Bij stilstaand water bezinkt deze restlozing gedeeltelijk bij het lozingspunt. In 2018 is het slib en bagger in het Havenkanaal daarom verwijderd. Ook is de installatie aangepast en zijn door de gemeente overstorten gesaneerd. Vanwege het feit dat het Havenkanaal geen stromend water is, is de verwachting dat er nieuwe aangroei van de sliblaag door de restlozing zal optreden. Jaarlijks meten we de aangroei van het slib, juist om een beter toekomstbeeld te kunnen voorspelen op basis van meetdata. Op basis van deze meetreeks van 4 meetjaren (2018-2021) punten kunnen we de toekomst niet zuiver voorspellen. Het slibvolume lijkt af te vlakken. Op basis van extrapolatie is de indicatie dat er in 2045 weer gebaggerd zou moeten worden. Het kan noodzakelijk zijn om eerder te gaan baggeren vanwege hoeveelheid en ernst van de klachten van drijvend slib in relatie tot woningbouw en/of beperkte vaardiepte voor vrachtschepen en/of recreatievaart.

Op basis van de verwachte herziening van de EU-richtlijn stedelijk afvalwater zal er in de nabije toekomst overgegaan moeten worden tot nieuwe investeringen op de rwzi. Door toepassing van nieuwe technieken zal dan naast microverontreiniging/medicijnrestenverwijdering ook extra slib en fosfaat uit het effluent verwijderd kunnen worden en de restlozing tot nihil worden gereduceerd. De slibhoeveelheden in het Havenkanaal worden sterk beïnvloed door o.a. regenweer (slibuitspoeling rwzi), windrichting (slibdeken kan meebewegen), schutten boten bij de sluis, overstort bij rioolgemaal Hoboken, stromingsrichting (waterinlaat) en het al dan niet mineraliseren van het slib.

We blijven de slibaangroei actief monitoren en tot het moment dat de hiervoor genoemde investeringen uitgevoerd worden en afhankelijk van de hiervoor geschetste invloeden, is een eventuele sanering van (een deel van het) Havenkanaal een potentieel risico.

Belastingopbrengsten

Door de economische situatie (denk aan faillissementen) kunnen de belastingopbrengsten en kwijtscheldingen zich anders ontwikkelen dan we in de begroting en meerjarenraming meenemen.

Inflatiegevolgen

Als gevolg van de sterk aantrekkende wereldeconomie in de eindfase van Covid-19 is de vraag naar goederen en grondstoffen in 2022 sterk gestegen. Daardoor is sprake geweest van een oplopende inflatie. De inflatie is begin 2022 als gevolg van de oorlog in Oekraïne echter verder opgelopen. Met name op de grondstoffen, energie- en oliemarkt zijn de prijzen sterk gestegen. De economische situatie in de wereld raakt het waterschap op veel verschillende manieren. Er zijn een aantal factoren dominant maar ook onzeker. Te denken valt onder meer aan de ontwikkeling van (de inbaarheid van) onze belastinginkomsten, de stijgende prijzen op goederen en diensten en het vinden van voldoende personeel.

Daarnaast kunnen de operationele risico's bestuurlijke impact hebben. Voorbeelden hiervan zijn het niet voldoen aan wet- en regelgeving (NBW of KRW), het niet op orde hebben van het watersysteem of niet nakomen van bestuurlijke afspraken (bijv. verwachtingen die gewekt zijn in het Waterbeheerprogramma of in de studie Droge Voeten 2050).

Hoofdstuk 3 i. Verbonden partijen

Het waterschap is uit beleidsoverwegingen samenwerkingsverbanden aangegaan met een aantal partijen.

Definitie verbonden partij: een privaatrechtelijk of publiekrechtelijke organisatie die een bijdrage levert aan onze doelstellingen en waarin het waterschap een bestuurlijk en financieel belang heeft.

De belangrijkste worden hieronder genoemd.

Gemeenschappelijke regeling met Noorderzijlvest

In de reglementen van de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest is bepaald dat het waterschap samenwerkt met een of meer andere waterschappen ten behoeve van een doelmatige uitoefening van grootschalige taakonderdelen en dat daartoe een regeling wordt aangegaan.

In de vorm van een gemeenschappelijke regeling wordt voor de volgende onderwerpen samengewerkt met waterschap Noorderzijlvest:

- Het beheer van zuiveringstechnische werken met grensoverschrijdend afvalwater.
- De verwerking van primair zuiveringsslib.
- Het ontwateren van zuiveringsslib.
- De eindverwerking van zuiveringsslib.
- Het beheer van het fonds buiten gebruik gestelde leidingen.
- Het beheer en bediening van coupures te Delfzijl.
- Het laboratorium.

Ontwikkelingen in 2022

NZV

In 2019 is een begin gemaakt met de vervanging van vijf kamerfilterpersen op RWZI Garmerwolde, met als doel een betere ontwatering van zuiveringsslib. De vijf kamerfilterpersen maken plaats voor drie membraanfilterpersen. Inmiddels draaien alle drie membraanfilterpersen maar voldoen deze (nog) niet aan de gestelde eisen met betrekking tot de ontwatering. Er is een plan van aanpak door de opdrachtnemer opgesteld om dit wel te realiseren. Op dit moment is nog onduidelijk wanneer het project kan worden afgerond. Als back-up voorziening worden (tijdelijk) twee oude kamerfilterpersen langer in bedrijf gehouden om toch de gewenste hoeveelheid slib te kunnen verwerken.

Sinds 2021 is er een nieuwe contractpartij voor de eindverwerking van ontwaterd zuiveringsslib. Dit is de SNON (Slibverwerking Noord Oost Nederland). Het nieuwe contract is ingegaan op 1-1-2021 en kent een looptijd van minimaal 20 jaar. Fosfaatterugwinning uit de as van het slib en nuttig hergebruik van de energie-inhoud van het slib maken onderdeel uit van het contract.

Laboratorium

- Het continue implementeren en uitbreiden van analysemethoden voor medicijnresten, gewasbeschermingsmiddelen en nieuwe stoffen;
- Investering in apparatuur t.b.v. de analyse van Total Organic Carbon (TOC) t.b.v. toekomstige analyse heffingsparameters.
- Onderzoek naar noodzaak, impact en risico's vervanging LIMS (Laboratorium Informatie Management Systeem)
- Uitvoeren monsternamen COVID-19 en mogelijke andere gezondheidsparameters in opdracht van VWS en RIVM in het kader van afgesloten Bestuursovereenkomst Nationale afvalwater surveillance.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan NZV	€ 9.428.000,-
Geraamde bijdrage van NZV (lab.)	€ 1.575.000,-

Werkelijke bijdrage aan NZV:	€ 9.831.000
Werkelijke bijdrage van NZV (Lab.)	€ 1.575.000

Gerealiseerd in 2022:

NZV

Project membraanfilterpersen: Binnen het project membraanfilterpersen is er uiteindelijk voor gekozen om niet drie maar vier membraanfilterpersen te installeren. In 2022 is hier aanvullend krediet voor beschikbaar gesteld. De uitvoering zal eind 2023 gereed zijn.

Slibeindverwerking SNON: De omgevingsvergunning voor de nieuw te bouwen vierde lijn is verleend en de nieuwbouw is inmiddels gestart. Binnen twee jaar zal de fabriek operationeel moeten zijn.

Laboratorium

- Het continue implementeren en uitbreiden van analysemethoden voor medicijnresten, gewasbeschermingsmiddelen en nieuwe stoffen is ook in 2022 gebeurd.
- Er is een validatie en implementatie uitgevoerd voor de analyse van Total Organic Carbon (TOC) en TNb (totaal gebonden Stikstof) t.b.v. toekomstige analyse heffingsparameters. De accreditatie van de methodes is gepland in 2023.
- Een onderzoek naar noodzaak, impact en risico's vervanging LIMS (Laboratorium Informatie Management Systeem) is uitgevoerd. De voorbereiding tot aanschaf is gestart. Een voorbereidingskrediet is hiervoor door het algemeen bestuur in december 2022 vrijgegeven. De aanvraag voor een krediet voor de aanschaf en implementatie is in voorbereiding.
- Het uitvoeren van monsternamen COVID en mogelijke andere gezondheidsparameters in opdracht van VWS en RIVM in het kader van afgesloten Bestuursovereenkomst Nationale afvalwater surveillance is conform planning uitgevoerd.
- Er is apparatuur aangeschaft ten behoeve van de analyse van eDNA. Onder andere te gebruiken bij de opsporing van muskusratten en beverratten. De implementatie en validatie volgt in 2023.

Gemeenschappelijke regeling Noordelijk belastingkantoor

De waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's, Wetterskip Fryslân en de gemeente Groningen hebben uit overwegingen van kwaliteit, continuïteit en efficiency besloten tot samenwerking bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en de heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen in het Noordelijk Belastingkantoor (NBK). Het NBK is een bedrijfsvoeringsorganisatie, als bedoeld in artikel 8, derde lid, in samenhang met artikel 62 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Het Noordelijk Belastingkantoor heeft tot taak het uitvoeren van:

- a. heffing en invordering van alle belastingen op grond van artikel 113 Waterschapswet die door de deelnemende waterschappen aan het samenwerkingsverband zijn overgedragen;
- b. heffing en invordering van alle belastingen op grond van artikel 219 Gemeentewet die door deelnemende gemeenten (naast Groningen zijn dat Delfzijl, Appingedam en Loppersum) aan het samenwerkingsverband zijn overgedragen;
- c. de Wet waardering onroerende zaken.

Onder de taken worden mede begrepen de daartoe behorende ondersteunende processen.
Het NBK verzorgt ook de afhandeling van kwijtscheldingsaanvragen voor een groot aantal gemeenten in Noord-Nederland.

Ontwikkelingen in 2022

Het jaar 2022 zal in het teken staan van een verdere ontwikkeling en professionalisering van de organisatie. De werkzaamheden die een structureel karakter kennen worden zoveel mogelijk in de vaste formatie opgenomen. De verwachting is dat hierdoor een verdere kwaliteitsimpuls kan worden gerealiseerd. De vaste formatie is t.o.v. 2021 met 12 fte gestegen. Door gelijktijdige vermindering van de budgetten voor tijdelijke inhuur is deze uitbreiding budgetneutraal is de begroting van het NBK verwerkt.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan NBK: € 2.404.000,-.

Werkelijke bijdrage aan NBK: € 2.275.000,-

Gerealiseerd in 2022

Om minder afhankelijk te worden van externe bureaus en tijdelijke krachten is de vaste formatie budgetneutraal uitgebreid met 12 fte. De hierdoor ontstane vacatures zijn in 2022 grotendeel ingevuld. Als gevolg van de maatregelen en beperkingen door corona en het arbeidsintensieve karakter van de werkzaamheden, is de bijgestelde doelstelling om de achterstanden bij de dwanginvordering voor het einde van 2022 weg te werken niet gerealiseerd. Zoals het nu lijkt zullen de achterstanden begin 2023 zijn weggewerkt.

In het kader van het uitbreiden van de dienstverlening aan gemeenten is het NBK in april 2022 begonnen met het ondersteunen van de gemeente Noordenveld bij het uitvoeren van de belastingtaken. Ook zijn de voorbereidingen voor 2023 uitgevoerd en heeft begin september 2022 een succesvolle migratie van de bestanden plaatsgevonden. Vanaf 1 oktober 2022 worden, eerst voorlopig voor een half jaar, ook de invorderingstaken voor de gemeente Noordenveld overgenomen.

Gemeenschappelijke Regeling Het Waterschapshuis (HWH)

Als deelnemer in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Het Waterschapshuis (HWH) nemen we deel aan diverse programma's.

Als waterschap dragen we bij aan de instandhoudingskosten van HWH en nemen we een aantal producten die HWH levert af. De kosten van de instandhouding worden door alle deelnemers gezamenlijk gedragen. De kosten van de projecten worden op basis van deelnameovereenkomsten doorbelast aan de diverse deelnemers/afnemers. Op grond van een afweging op basis van kosteneffectiviteit nemen we producten van Het Waterschapshuis af. Ook nemen we producten af als er sprake is van een gezamenlijk in Unieverband afgesproken activiteit of product.

Ontwikkelingen in 2022

Geen bijzonderheden. Het HWH blijft ons faciliteren en ondersteunen op de door ons gewenste thema's.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan HWH: € 797.000,-

Werkelijke bijdrage aan HWH: € 833.000,-

Gerealiseerd in 2022:

HWH heeft ons in 2022 op meerdere vlakken ondersteunt. Onder andere op het gebied van Informatiebeveiliging (BIO) en Privacy (AVG) doordat de resultaten van de externe audit waar mogelijk centraal wordt opgepakt.

Unie van Waterschappen

De Unie van Waterschappen behartigt op nationaal en internationaal niveau de belangen van de waterschappen en stimuleert kennisuitwisseling en samenwerking. Het dagelijks bestuur van de Unie bestaat uit een aantal bestuurders (dijkgraven of leden van het dagelijks bestuur van een waterschap) van waterschappen. Besluiten worden genomen in de ledenvergadering waarin alle dijkgraven zitting hebben.

De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd. Het is aan de waterschappen zelf te bepalen hoe daar mee om te gaan. Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. Het belang van Hunze en Aa's is circa 4%.

Ontwikkelingen in 2022:

Vanaf het najaar 2022 zal de Unie van Waterschappen zich, via een gezamenlijke publieksaanpak met alle waterschappen, inzetten voor meer draagvlak voor het werk van de waterschappen en een goede opbouw naar de waterschapsverkiezingen in maart 2023.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan UvW: € 391.000,-

Werkelijke bijdrage aan UvW: € 420.000,-

Gerealiseerd in 2022:

De Unie van Waterschappen ondersteunt de waterschappen met een draaiboek verkiezingen en registratie van partijen. Daarnaast met een Kieskompas, een vragenlijst met antwoorden (Q&A) en zorgt de Unie voor het ontwikkelen van diverse modelbrieven en sjablonen enz. Ook is een toolkit voor communicatie beschikbaar gesteld.

Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA)

De STOWA is het kenniscentrum van regionale waterbeheerders in Nederland. De kennis kan liggen op toegepast technisch, natuurwetenschappelijk, bestuurlijk-juridisch en sociaalwetenschappelijk gebied. De STOWA draagt bij aan kennisvergroting van het waterschap over het waterbeheer. Daarnaast ondersteunt STOWA in een aantal gevallen intern onderzoek door ons waterschap. Onze dijkgraaf is bestuurslid in het bestuur van de stichting.

In de uitgebrachte strategienota Energie in synergie van de STOWA is aangegeven dat de STOWA haar onderzoek in de periode 2019-2023 clustert in vijf maatschappelijke opgaven: klimaatadaptatie, waterveiligheid, waterkwaliteit, energietransitie en circulaire economie.

De vijf benoemde opgaven omvatten belangrijke vragen voor de waterbeheerders.

Hoe zij die effectief en efficiënt kunnen beantwoorden, is niet op voorhand te zeggen. Daar is kennis en innovatie voor nodig. STOWA gaat hier samen met de waterbeheerders, kennisleveranciers en haar omgeving voor zorgen. Naast kennisontwikkeling en innovatie zijn de overdracht van kennis en het gebruik ervan in de praktijk onmisbare stappen bij het succesvol aanpakken van de uit de opgaven voortvloeiende watervraagstukken. Ook deze laatste stappen zijn een belangrijk aandachtspunt voor STOWA.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan de STOWA: € 265.000,-

Werkelijke bijdrage aan de STOWA: € 261.000,-

Nederlandse Waterschapsbank (NWB)

De NWB financiert overheden, instellingen voor de volkshuisvesting, de gezondheidszorg en het onderwijs. Alle aandelen van de NWB zijn in handen van overheden. Waterschap Hunze en Aa's beschikt over 1915 aandelen A en 175 aandelen B met een nominale waarde van € 240.350,-.

De leningenportefeuille van Waterschap Hunze en Aa's bestaat grotendeels uit leningen die bij de NWB zijn afgesloten.

De NWB Bank streeft geen winstmaximalisatie na maar het maken van een passende winst is wel noodzakelijk om de ambities van de bank te kunnen realiseren en om een passend dividend uit te kunnen keren.

De directie van de NWB streeft naar een bestendig dividendbeleid door de uitkering van een jaarlijks gelijk bedrag, met als drie belangrijkste uitgangspunten:

- De toekomstbestendigheid van de bank;
- Het streven naar een pay-out ratio tussen 40-60% van de nettowinst;
- Periodieke evaluatie van het dividendbeleid.

Naar verwachting zal de NWB ook in 2022 dividend uitkeren. In de begroting 2022 gaan wij uit van een dividenduitkering over 2021 van € 1,4 miljoen.

Gerealiseerd in 2022:

In de begroting 2022 is uitgegaan van een dividenduitkering van de NWB over het jaar 2021 van € 40 miljoen. In het persbericht van 18 maart 2022 over de jaarcijfers geeft de NWB aan voornemens te zijn een dividend uit te keren van € 50 miljoen. Voor ons waterschap betekende dat een uitkering van € 1.767.000,-. Het dividend is in 2022 overeenkomstig uitgekeerd.

Overig

Daarnaast zijn er nog een aantal lichte samenwerkingsverbanden met de waterschappen Drents Overijsselse Delta (Financieel belang: € 463.000,- per saldo ontvangen) en Vechtstromen (Financieel belang: € 1.311.000,- betaald) inzake het zuiveren over de grens.

Hoofdstuk 3 j. Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering wordt op hoofdlijnen bepaald door de samenhang tussen het beheerprogramma, het coalitieakkoord en de begroting. Het bestuur bepaalt het “wat” en de directeur bepaalt het “hoe” qua beleidsvoorbereiding en bedrijfsvoering. In deze paragraaf wordt aangegeven hoe wij de realisatie van onze doelen willen vormgeven.

De paragraaf bedrijfsvoering gaat in op de volgende onderwerpen:

1. Informatie naar maatschappij en veiligheid
2. Personeel
3. Lastenontwikkeling - kostenbewust
4. Communicatie
5. Juridisch / inkoop
6. Zorgplicht primaire keringen
7. Frauderisico-analyse

1. Informatie naar maatschappij en veiligheid

Zorgen voor schoon, veilig en voldoende water is de kern van het waterschapswerk.

De uitvoering van ons waterschapswerk is datagedreven, doordat we intensief gebruik maken van informatie en digitale technologie voor planning, besturing en monitoring. Het werkveld informatie en digitalisering is volop in beweging, ook bij het waterschap.

We hebben te maken met wet- en regelgeving waar we aan moeten voldoen Een paar voorbeelden hiervan zijn:

- Aansluiten op het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO);
- Bescherming van privacygevoelige informatie conform de AVG;
- Informatiebeveiliging volgens de BIO;
- Dienstverlening conform de Dienstenwet;

Daarnaast worden de opgaven waar het waterschap voor staat steeds complexer. Om goed voorbereid te zijn op de huidige en toekomstige gevolgen van de klimaatverandering is onderzoek nodig, zodat we ons watersysteem en ons beheer daar adequaat op in kunnen richten. Voldoende, actuele, en betrouwbare data wordt steeds belangrijker om een goede vertaalslag te kunnen maken naar informatie waarop bestuurders keuzes kunnen maken. Datagedreven werken vraagt inzet van nieuwe technieken zoals kunstmatige intelligentie en het ontwikkelen van applicaties.

Al deze ontwikkelingen zorgen dat we bij de uitvoering van ons waterschapswerk steeds afhankelijker worden van betrouwbare informatie en systemen waar deze informatie is opgeslagen. Het is dan ook zaak om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie en systemen te borgen. Dit betekent dat we onze data op orde moeten hebben en dat we onze informatie en systemen beveiligen tegen bedreigingen van buitenaf.

Acties 2022:

Om bovenstaande ontwikkelingen op een goede wijze uit te voeren is het IBP (Informatie BedrijfsvoeringsPlan) opgesteld. Dit plan is de leidraad voor de uitvoering van diverse projecten op het gebied van:

1 Informatiearchitectuur en systeemarchitectuur, 2 Informatieveiligheid en privacy, 3 Basis op orde, 4 Digitale Dienstverlening, 5 Open Overheid, 6 Digitale Stelsel Omgevingswet, 7 ICT-trends en ontwikkelingen en 8 Bedrijfsvoering. Het IBP wordt jaarlijks geactualiseerd op nieuwe ontwikkelingen. Langs deze 8 thema's voeren we ook in 2022 de nodige acties uit.

Gerealiseerd in 2022:

In 2022 is net als in 2021 inzet geleverd voor de Omgevingswet, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Daarnaast zijn er voorbereidende werkzaamheden getroffen voor nieuwe wetgeving rondom informatievoorziening.

Rondom de Omgevingswet is in 2022 de Waterschapsverordening 1.0 vastgesteld. Alle toepasbare regels (vragenbomen voor in de vergunning checker van het DSO) zijn klaar en de benodigde geografische data is ook nagenoeg gereed. Het geheel is gepubliceerd naar de oefenomgeving van het DSO en in het laatste half jaar van 2022 hebben we uitgebreid getest. Zowel intern in de ambtelijke organisatie als met andere overheden.

Het afgelopen jaar heeft informatiebeveiliging en privacy, naast de reguliere taken, in het teken gestaan van het oppakken van de bevindingen uit de audit vanuit het Waterschapshuis op de BIO en de AVG. Zo is er diverse documentatie opgesteld, zijn er activiteiten uitgevoerd om bewustwording bij medewerkers te verhogen, zijn diverse maatregelen vanuit de norm geïmplementeerd en is het bestuur bijgepraat over informatiebeveiliging en privacy. Verder heeft het waterschap in 2022 een CISO kunnen aanstellen die het waterschap ondersteunt met het bereiken van het gewenste volwassenheidsniveau.

Tenslotte zijn er in 2022 voorbereidingen gestart om te voldoen aan verschillende wetgeving op het vlak van informatievoorziening, waaronder de Wet Open Overheid (Woo). Deze zullen in 2023 en in 2024 in projectvorm uitgevoerd worden. Vanaf deze jaarrekening is een afzonderlijke paragraaf opgenomen over de uitvoering van de Woo: de Openbaarheidsparagraaf (paragraaf L).

2. Personeel

Een goede taakinfilling kan alleen met een goede kwalitatieve en kwantitatieve personeelsbezetting. Ervaren goed opgeleide medewerkers die specifieke kennis en ervaring hebben zijn onmisbaar voor een goede kwaliteit van ons werk. Willen wij onze positie als waterautoriteit waar blijven maken dan betekent dit dat wij blijvend moeten investeren in onze medewerkers. Daarnaast zijn wij op een aantal plekken kwetsbaar waar het om kennis gaat. Dit betekent dat er blijvend wordt ingezet op zowel kennisverdieping als kennisdeling.

Acties 2022:

Het continue ontwikkelen van de benodigde personele kennis en competenties om de ontwikkelingen op te vangen en vorm te geven. Dit wordt gerealiseerd middels een kwaliteitsplan per afdeling.

Gerealiseerd in 2022:

De strategische personeelsplanning is uitgevoerd conform plan waarvan de ontwikkeling van kennis en kunde deel uitmaakt. Continue kwaliteitsontwikkeling in kennis en kunde is ondersteund middels interne en externe (online) opleidingsprogramma's. De extra ter beschikking gestelde formatie is gebruikt om de doelstellingen en normering op het terrein van informatieveiligheid realiseerbaar te krijgen.

3. Lastenontwikkeling - kostenbewust

Uitgangspunt hierbij is de laagste kosten voor waterschap Hunze en Aa's met prima kwaliteit en met oog voor de totale maatschappelijke kosten. We realiseren onze beheerplanopgaven in ieder geval binnen maximaal 3% verhoging van de kosten, conform ons huidige coalitieakkoord 2019-2023. Deze opgave wordt zeker uitdagender door alle veranderingen (zowel maatschappelijk als fysiek) die op ons afkomen en waar we tijdig op zullen moeten anticiperen.

Met een gemiddelde lastenontwikkeling (stijging) van +0,4% in 2022 voldoen wij ruimschoots aan dit aan ons zelf opgelegde uitgangspunt.

De economische ontwikkelingen in 2022 maakten het niet mogelijk om voor het opstellen van de begroting 2023 eveneens binnen de 3% lastenstijging te blijven.

4. Communicatie

In 2021 is een nieuw beleidsplan Communicatie bestuurlijk vastgesteld. Vanuit dit beleidsplan krijgt in 2022 onze communicatie invulling. In de kern willen we met de wijze waarop we als waterschap Hunze en Aa's communiceren, bijdragen aan de realisatie van het waterbeheerprogramma en het coalitieakkoord. De doelstellingen van ons communicatiebeleid zijn:

- Bijdragen aan contact, verbinding en samenwerking met onze omgeving;
- Stimuleren zichtbaarheid van waterschap Hunze en Aa's in de richting van onze omgeving;
- Waterschap Hunze en Aa's presenteren:
 - Als functionele overheid die belast is met de zorg voor schoon water, voldoende water en waterveiligheid;
 - In lijn met de houdingen uit het waterbeheerprogramma;
 - Als nuchter, eerlijk, toegankelijk, transparant en participatief;
- Bijdragen aan maatschappelijk draagvlak voor ons werk en begrip voor de keuzes die we maken;
- Bijdragen aan legitimiteit richting onze belastingbetalers;
- Stimuleren watervriendelijk gedrag.

De koers van de afgelopen jaren zetten we door. Maar met een nieuw waterbeheerprogramma, het coalitieakkoord 'Door water verbonden' en ontwikkelingen in onze omgeving, hebben we in het nieuwe beleidsplan Communicatie op onderdelen aangepaste keuzes gemaakt. Met aandacht voor:

- Versterken digitale communicatie;
- Projectcommunicatie;
- Zichtbaarheid 'in het veld';
- Stimuleren watervriendelijk gedrag;
- Versterken communicatief vermogen en ambassadeurschap;
- Educatie en voorlichting;
- Brede publiekscommunicatie;
- Actieve omgang met de pers;
- Issuemanagement;
- Democratische legitimiteit.

Acties 2022:

In 2022 zullen we acties ontwikkelen op basis van een op te stellen jaarplan dat eind 2021 gereed is. Via de voorjaars- en najaarsrapportage zullen we rapporteren over de voortgang. In ieder geval zullen we:

- Inzetten op onze zichtbaarheid in het veld met de uitvoering van het bebordingsproject (onder meer op hotspots zoals Nieuwe Statenzijl);
- Participeren in de landelijke publiekscampagne Waterbazen;
- Communiceren over nieuwswaardige bestuurlijke besluitvorming;
- Een nieuwe animatie vervaardigen (vergelijkbaar met de droogteanimatie die in 2021 tot stand is gekomen);
- Van start gaan met de voorbereiding van verkiezingscommunicatie.

Gerealiseerd:

- In 2022 hebben we flinke stappen gezet in het bebordingsproject. Onze locaties en andere assets zijn voorzien van bebording in een eenduidige en herkenbare stijl. Met de omgeving is

gesproken over de inrichting van hotspot Nieuwe Statenzijl. Voor de uitwerking van de plannen is een project opgestart. Uitvoering is voorzien in 2023.

- We participeren in de Waterbazencampagne met name door via onze social mediakanalen aan te sluiten op landelijk afgesproken campagnepieken. In 2022 zijn de eerste stappen gezet om de publiekscommunicatie landelijk door te ontwikkelen, met een actieve inbreng vanuit het communicatieteam.
- Ook besteden we met nieuwsberichten en via social media meer aandacht aan bestuurlijke besluitvorming.
- De vervaardiging van een animatie is nog niet ter hand genomen. Deze actie is verschoven naar 2023.
- Verder hebben we een aanpak voor de verkiezingscommunicatie bepaald en is gestart met de voorbereidingen. Dit in een goede samenwerking met de noordelijke waterschappen en de beide provincies en gemeenten in ons werkgebied.

Met het wegvallen in 2022 van coronabeperkingen, kunnen we weer meer in contact treden met onze omgeving. Aanwezigheid bij publieksevenementen, waterlessen, schoolopdrachten waarbij we fungeren als opdrachtgever, rondleidingen op rwzi's, lezingen, projectexcursies en inloopbijeenkomsten, deelname aan landbouwbeurzen, het is allemaal weer mogelijk. Met ook een zeer geslaagde medewerkersbijeenkomst in de omgeving van onze zeedijk. Ons intranet is voortaan ook te benaderen via mobiele telefoon en tablet. Dit is voor medewerkers (zeker voor degene die werkzaam zijn in onze buitendienst) een welkome aanvulling.

Het communicatiebeleid krijgt uiteraard ook invulling via onze reguliere communicatie-inspanningen en -kanalen (zoals bijvoorbeeld onze maandelijkse huis-aan-huisadvertentie en nieuwsbrieven).

Verder is als onderdeel van de voorbereidingen op de komst van de Omgevingswet participatiebeleid opgesteld en bestuurlijk vastgesteld.

5. Juridisch / inkoop

Inkoop

Wij beseffen ons dat het inkoopvolume een aanzienlijke deel uitmaakt van de totale uitgaven en dat daardoor het totale inkoopproces een belangrijke invloed uitoefent op het realiseren van de organisatiedoelstellingen. Dit betekent enerzijds dat het inkoop-en aanbestedingsproces op een verantwoorde, effectieve en efficiënte wijze ingericht dient te zijn. Anderzijds impliceert dit een optimale verhouding tussen prijs en kwaliteit.

De afgelopen jaren zijn er stappen gezet op het gebied van het tactische inkoopproces (focus op doelmatigheid en rechtmatigheid).

Acties 2022:

In 2022 ligt de focus naast het tactische inkoopproces op het verder professionaliseren van het operationele en strategische deel van het inkoopproces. Hierbij moet u denken aan de volgende zaken:

- Uitrol nieuw inkoopbeleid, waarbij er extra aandacht is voor eigenaarschap, een pro actievere rol van de inkoopafdeling binnen het inkoopproces en worden er meer bewuste afwegingen gemaakt op het gebied van duurzaamheid (o.a. DGWW & lokaal en regionaal inkopen);
- Verder uitrollen digitalisering van het bestelproces;
- Optimaliseren van contractbeheer.

Gerealiseerd in 2022:

In 2022 is het inkoop- en aanbestedingsbeleid opgesteld, intern afgestemd en op 15 november aangenomen door het dagelijks bestuur. Met het vaststellen van het beleid heeft het Waterschap voor de komende jaren duidelijke (doelmatige) kaders waarbij er ook een duidelijk ontwikkelrichting is voor het inkoopproces (o.a. gericht op: contractmanagement, duurzaamheid en informatieveiligheid/AVG).

Naast het vaststellen van het inkoopbeleid zijn er merkbare stappen gezet ter optimalisatie op het operationele inkoopproces.

Juridisch

De invoering van de Omgevingswet zal ook in 2022 nog veel inzet vragen van de organisatie. De verwachting is dat de Omgevingswet per 1 juli 2022 in werking treedt.

Gerealiseerd in 2022:

Rondom de Omgevingswet is in 2022 de Waterschapsverordening 1.0 vastgesteld. Alle toepasbare regels (vragenbomen voor in de vergunning checker van het DSO) zijn klaar en de benodigde geografische data is ook nagenoeg gereed. Het geheel is gepubliceerd naar de oefenomgeving van het DSO en in het laatste half jaar van 2022 hebben we uitgebreid getest. Zowel intern in de ambtelijke organisatie als met andere overheden. In 2022 is door het kabinet het besluit genomen de invoering van de Omgevingswet uit te stellen tot 1 juli 2023. Begin 2023 is de invoeringsdatum verschoven naar 1 januari 2024.

In 2022 is een incidentele bijdrage van € 82.955,- ontvangen van het Rijk. Deze bijdrage hebben we gekregen om, als gevolg van het uitstellen van de invoeringsdatum van de Omgevingswet van 1 januari 2022 naar 1 juli 2022, extra kosten (langer doorlopen van dit implementatietraject) te kunnen bekostigen. De bijdrage kan worden uitgegeven tot en met 30 juni 2023. In 2022 is € 60.674,- uitgegeven. In 2023 worden nog uitgaven gedaan van ongeveer € 20.000,- voor de implementatie. Dit betreft voornamelijk kosten die in regionaal verband worden gemaakt in Groningen en Drenthe met onze ketenpartners. Hiervoor zijn platforms opgericht. De kosten daarvan worden uit de resterende bijdrage in 2023 betaald.

6. Zorgplicht primaire waterkeringen

Beheerders van Primaire Waterkeringen hebben de wettelijke taak om deze kering aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen. Daarvoor moeten de keringen regelmatig door de beheerder worden geïnspecteerd en beoordeeld of de fysieke toestand van de kering nog in overeenstemming is met de ontwerpuitgangspunten. In het kader van de Zorgplicht Primaire Waterkeringen moeten beheerders van primaire waterkeringen aan kunnen tonen dat de inrichting van de zorgplicht voor de primaire waterkeringen geborgd is in de organisatie. Op basis van het Kader Zorgplicht, worden drie activiteiten onderscheiden: de zorgplicht als geheel, ondersteunende activiteiten en uitvoerende activiteiten. De nadruk ligt met name op het procesmatig borgen van de uitvoerende activiteiten en de borging van de zorgplicht als geheel. De audit door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) heeft het waterschap met goed resultaat doorstaan, waarbij er geen tekortkomingen zijn.

Activiteiten 2022

Inspecties

Er zijn twee inspecties van de primaire kering uitgevoerd conform plan. De resultaten zijn besproken met de portefeuillehouder en de directie. Daarnaast zijn er met en na hoogwater in februari 2022 inspecties uitgevoerd bij de stormwacht. In 2023 gaat de dijkinspectie app vernieuwd worden.

Vergunningen

Wat betreft vergunningverlening springt er één zaak uit aangaande een bezwaarprocedure omtrent vergunning met daarin de voorwaarde dat te bouwen objecten binnen de zonering van de dijk verwijderd moet worden op kosten van vergunninghouder zodra wij de zeedijk moeten versterken en we die ruimte nodig hebben. Deze zaak loopt nog, maar gaat richting Raad van State.

Bediening kunstwerken

Bij de bediening van kunstwerken is de software (PLC's) vervangen. Er is onderhoud aan de kunstwerken uitgevoerd. Proefsluitingen van kunstwerken zijn uitgevoerd en vastgelegd in ons onderhoudsbeheersysteem conform plan. Noodsluiting protocol Nieuwe Statenzijl is bijgewerkt en getest en in de planning opgenomen.

Beheer en onderhoud

Alternatieve beheermethodes van de grasmat van de zeedijk worden getest in proefvakken. Dit gaat om maaien en afvoeren, geen beweiding, kruidenmengsels vanuit HWBP-proeven. Distels nemen toe, dit is problematisch.

Samenwerking

"Deichschau" van de aangrenzende zeedijk uitgevoerd op uitnodiging van onze Duitse collega's. Daarnaast is er goede samenwerking met RWS en NZV bij sluiten inzet kleine Zeesluis voor extra spuis capaciteit en sluiten van onze coupures in Delfzijl.

Crisisbeheersing

Wat betreft crisisbeheersing hebben we in februari hoogwater op zee gehad tot NAP +3,8 m. Stormwacht is uitgevoerd. Er zijn geen onveilige situatie geweest voor ingelanden door verhoogde waterstand.

Wetgeving

Er komt nieuwe wetgeving aan omtrent fysieke beveiliging van kritische infrastructuur, denk aan gemalen en sluizen bij zee (NIS2). Dit houden we in de gaten en eventuele effecten hiervan nemen we mee in de zorgplicht.

Organisatie Zorgplicht

De organisatie van de zorgplicht gaat conform plan. Nieuw is een bondige waterveiligheidsrapportage over 2022 welke aan ILT wordt verstrekt omtrent onze acties van het afgelopen jaar. Om de zorgplicht scherp te houden, hebben de drie noordelijke waterschappen (WHA, WF, NZV) en Rijkswaterstaat-Noord Nederland afgesproken jaarlijks een "peer review" te organiseren. Dit jaar was Noorderzijlvest de gastheer. Komend jaar Wetterskip Fryslân met als thema calamiteitenbeheersing.

7. Frauderisico-analyse

In het kader van het opstellen van het beleid ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik van waterschapsregelingen en voorzieningen, zoals door het algemeen bestuur in oktober 2018 is

vastgesteld, heeft een beoordeling van kritische/risicovolle bedrijfsprocessen en de mate van fraudegevoeligheid en een beschrijving van de getroffen maatregelen plaatsgevonden.

Deze maatregelen zijn enerzijds gebaseerd op administratief organisatorische maatregelen, denk aan functiescheiding en vier-ogen principe, en anderzijds door blijvende aandacht voor houding en gedrag. Dit wordt gerealiseerd door middel van aandacht voor integriteitsregelingen en de verplichte eed/belofte afname door de secretaris-directeur bij indiensttreding.

Naar de huidige inzichten is er geen sprake van een andere risico-inschatting ten aanzien van de processen dan in 2018 is vastgesteld en worden de getroffen maatregelen toereikend en proportioneel geacht.

Door de toenemende digitalisering van onze werkprocessen en digitale interactie met onze omgeving ontstaan nieuwe risicogebieden. Vanuit de herijking van ons strategisch kader informatieveiligheid, eind 2021, wordt invulling gegeven aan de beheersorganisatie en beheersmaatregelen.

Daarnaast zou er sprake kunnen zijn van het risico op doorbreking van de interne beheersingsmaatregelen in de organisatie door het management en/of dagelijks bestuur. Dit inherente risico raakt de totstandkoming van de (schattings)posten en toelichtingen in de jaarrekening als geheel. Indien het potentieel ingrijpen door management en/of dagelijks bestuur leidt tot onjuistheden van materieel belang in de jaarrekening zal de accountant hier door gegevensgerichte controle zekerheid over moeten krijgen, als verondersteld wordt dat de interne controlemaatregelen niet hebben gefunctioneerd. Binnen het waterschap is er voor management en bestuur geen sprake van een resultaatafhankelijke beloningsstructuur. Bij ons waterschap is geen sprake van bemoeienis van het management of het dagelijks bestuur inzake eventuele beïnvloeding van (schattings)posten en toelichtingen in de jaarrekening als geheel.

Hoofdstuk 3 k. EMU-saldo

Nederland moet zich als deelnemer aan de Economische en Monetaire Unie houden aan een aantal spelregels. Eén van de spelregels is dat het nationale overheidstekort in een jaar niet meer dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen. Als meer dan 3% tekort ontstaat, dreigen normaal gesproken sancties vanuit Brussel. De overheidsfinanciën in Nederland hangen momenteel door de steunmaatregelen flink uit het lood.

Het overheidstekort wordt niet alleen bepaald door de nationale overheid, ook decentrale overheden dragen bij in het bepalen van het tekort. Van de decentrale overheden spelen de waterschappen hierin een bescheiden rol. Doordat voor het bepalen van het EMU tekort een andere boekhoudmethode wordt toegepast, is het goed mogelijk dat bij een sluitende begroting wel een overheidstekort kan bestaan.

In de Wet HOF zijn de spelregels opgenomen hoe Nederland een EMU-saldo van 0% kan bereiken en welke bijdrage van de decentrale overheden wordt verwacht. Voor de jaren 2019 tot en met 2022 is een afspraak gemaakt over de ruimte in het EMU-saldo voor de decentrale overheden: er komt een gezamenlijke ruimte van 0,4% (0,27% voor gemeenten, 0,08% voor provincies en 0,05% voor waterschappen) van het BBP.

Voor alle waterschappen samen gaan we uit van een toegestaan tekort van ongeveer € 420 miljoen, dat is -0,05%. Voor Hunze en Aa's is een "referentiewaarde" te bepalen van ongeveer € 13 miljoen.

Uit de berekening van ons EMU saldo blijkt een saldo van € 1,5 miljoen positief. Dit is ruim onder onze referentiewaarde van ongeveer € 13 miljoen negatief.

BEREKENING EMU saldo 2022 (bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2022	begroting 2022
1. EMU exploitatiesaldo	1.652	-2.364
2. Invloed investeringen		
-/- bruto investeringsuitgaven	24.133	17.000
+ investeringssubsidies	7.902	
+ verkoop materiële en immateriële activa		
+ afschrijvingen	16.102	16.305
3. Invloed voorzieningen		
+ toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	761	584
-/- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie		
-/- betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	831	884
+ externe vermeerderingen van voorzieningen		
4. Invloed reserves		
-/- betalingen rechtstreeks uit reserves		
+ eventuele externe vermeerderingen van reserves	50	
5. Deelnemingen en aandelen:		
-/- boekwinst		
+ boekverlies		
EMU SALDO	1.503	-3.359

Hoofdstuk 3 I. Openbaarheidsparaagraaf

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden en verplicht een bestuursorgaan onder andere tot actieve openbaarmaking van informatie. Uitgangspunt van de wet is dat overheidsinformatie openbaar is, tenzij een uitzondering van toepassing is. Het doel van de wet is om overheidsinformatie sneller toegankelijk te maken. De Woo verplicht ons bepaalde informatie actief openbaar te maken. In de Woo zijn 11 categorieën informatie - bijvoorbeeld wetten, convenanten, bestuursstukken en onderzoeksrapporten – opgenomen die verplicht actief openbaar gemaakt moeten worden. Dit mag gefaseerd gebeuren. De wet stelt een fasering van deze categorieën voor tot 2027.

De actieve openbaarmaking van al deze categorieën informatie is een omvangrijke operatie en zal daarom stap voor stap worden ingevoerd. Dit vergt namelijk de nodige aanpassingen in onze informatiehuishouding. Wij volgen de landelijk voorgestelde fasering van invoering. De invoering van de Woo is opgenomen in ons IBP-project.

Op grond van artikel 3.5 van de (Woo) zijn wij ook verplicht om jaarlijks in de begroting en de jaarrekening aandacht te besteden aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo.

In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen een kwalitatieve beschrijving gegeven van de eerste activiteiten die we in 2022 hebben uitgevoerd op de thema's actieve en passieve openbaarmaking en verbetering van de informatiehuishouding. Voor het uitvoeren van deze wet zijn door het rijk financiële middelen (incidenteel en structureel) beschikbaar gesteld. Het rijk heeft hierbij als voorwaarde gesteld dat we verantwoording afleggen over de besteding van deze middelen. Hiervoor is aansluiting gezocht bij de belangrijkste onderdelen van de wet.

Evenals in de begroting 2023 is dit een eerste versie van de "openbaarheidsparaagraaf". Voor deze eerste openbaarheidsparaagraaf voor de jaarrekening vallen we grotendeels nog terug op de paragraaf van de begroting 2023. Uiteindelijk zal de definitieve voorgeschreven vorm landen in de BBWW: het Besluit Begroting en Verantwoording Waterschappen. Hierin staan alle voorschriften voor de begroting en de jaarrekening.

1) Actieve openbaarmaking voor de 11 verplichte categorieën documenten (artikel 3.3 Woo)

Onder actieve openbaarmaking verstaan we de activiteiten die vanuit het waterschap worden ondernomen om informatie op eigen initiatief openbaar te maken voor de samenleving. Om te stimuleren dat het waterschap (feitelijk alle bestuursorganen) uit eigen beweging meer informatie openbaar toegankelijk gaan maken bepaalt de Woo dat in ieder geval 11 categorieën van documenten verplicht binnen de voorgeschreven termijn (fasering) openbaar gemaakt moeten worden.

In 2023 worden hiervoor de volgende categorieën gegevens gepubliceerd conform de voorgestelde fasering:

- Eigen wet en regelgeving (bijvoorbeeld verordeningen),
- Organisatiegegevens en bereikbaarheidsgegevens van het waterschap op de website,
- Vergaderstukken van ons algemeen bestuur,
- Jaarplannen en verslagen.

Feitelijk zijn dit gegevens die wij grotendeels sowieso al publiceerden via het officiële publicatiekanaal (officiële bekendmakingen of het waterschapsblad) en onze website.

Het grote verschil is dat straks openbaarmaking zal moeten plaatsvinden via het landelijke Platform Open Overheids Informatie (PLOOI), een door het ministerie van BZK ontwikkeld platform voor actieve openbaarmaking van overheidsinformatie.

Ten aanzien van de aansluiting op PLOOI (in verband met het grote aantal deelnemende organisaties) volgen we de lijn van de Unie van Waterschappen. Eind 2022 werd duidelijk dat de gekozen opzet niet realiseerbaar en niet haalbaar was. De ontwikkeling is begin 2023 stopgezet. Via PLOOI zal in 2023 een simpelere wijze het openbaar maken van stukken worden ontwikkeld.

Conform de voorgestelde fasering hoeven we in 2023 nog geen invulling te geven aan actieve publicatie van Woo-verzoeken en de beslissingen hierop (wettelijk verplicht vanaf 2025). We gaan hiertoe over zodra de inrichting hiervan gereed is. Met deze inrichting beginnen we wel in 2023.

2) De inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de 11 verplichte categorieën (artikel 3.1 Woo)

Op grond van artikel 3.1 Woo moeten bestuursorganen informatie over de uitvoering van beleid actief openbaar maken. Dit is een algemene inspanningsverplichting. Hier kunnen we voorlopig nog geen invulling aan geven, omdat het voldoen aan de actieve informatieverplichting voor de 11 verplicht voorgeschreven categorieën al het nodige aan inspanning vergt. Qua documenten moeten we met name denken aan beleidsstukken (inclusief voorbereiding, uitvoering, naleving, handhaving en evaluatie van dat beleid). Voorbeelden: beleidsnota's op het gebied van duurzaamheid, inkoop, onderhoud etc. Zodra we hiertoe de mogelijkheid zien zullen we zeker overgaan tot openbaarmaking.

3) Passieve openbaarmaking (openbaarmaking op verzoek; hoofdstuk 4 Woo)

Onder passieve openbaarmaking verstaan we het openbaar maken van (publieke) informatie naar aanleiding van een verzoek uit de samenleving. Dit wordt een Woo verzoek genoemd. We houden daarmee rekening met het anonimiseren van persoonsgegevens en wettelijke uitzonderingsgronden.

In 2022 zijn 5 Woo verzoeken binnengekomen. Deze zijn allemaal binnen de daarvoor toegestane termijn afgehandeld.

4) De informatiehuishouding (Hoofdstuk 6 Woo)

Voor de verbetering van de informatiehuishouding worden in 2023 de volgende activiteiten gestart en zo mogelijk gerealiseerd:

- Ons DMS systeem JOIN zal worden heringericht en daarmee tevens voldoen aan de Woo.
- Er wordt een pilot voor het anonimiseren van documenten gestart (ook van Geo-informatie).
- We starten met een pilot om metadata toe te passen.
- We werken aan het verder optimaliseren van systemen en procedures. Beleid en werkafspraken op het gebied van de informatiehuishouding en informatievoorziening worden geactualiseerd.

Met deze activiteiten is in 2022 een begin gemaakt. Het betrof vooral voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd door onze eigen medewerkers.

Vanuit het Rijk is voor de invoering van de Woo incidenteel en structureel geld beschikbaar gesteld. In 2022 incidenteel € 40.000,-. Omdat in 2022 alleen voorbereidende werkzaamheden zijn uitgevoerd waren deze middelen nog niet nodig. Het budget zal in 2023 worden besteed aan de inhuur van een externe projectleider en het uitvoeren van een pilot rondom het geautomatiseerd anonimiseren.

5) Aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon (artikel 4.7 Woo)

De Woo schrijft voor dat ieder bestuursorgaan één of meer contactpersonen heeft om vragen van burgers te beantwoorden over de beschikbaarheid van publieke informatie. Ons waterschap heeft de rol Woo-contactpersoon toegewezen aan een aantal functionarissen. Hiermee is de beschikbaarheid van een Woo-contactpersoon gewaarborgd.

6) Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren

Naast de hierboven genoemde inzet zijn er geen extra activiteiten voorzien. In de begroting 2023 is 1 FTE extra beschikbaar gesteld om onder meer bij te dragen aan het uitvoeren van de implementatie van de Woo.

Hoofdstuk 4. Balans met toelichting

	Balans per	
Activa	2022	2021
<u>Vaste activa</u>		
- Immateriële vaste activa	6.733.713	7.295.232
- Materiële vaste activa	203.322.662	202.632.588
- Financiële vaste activa	240.350	240.350
	210.296.725	210.168.170
<u>Vlottende activa</u>		
- Liquide middelen	6.657	6.659.667
- Kortlopende vorderingen	22.343.744	21.746.015
- Overlopende activa	14.039.835	14.890.571
	36.390.235	43.296.252
 Totaal	 246.686.960	 253.464.422

31 december (in €)

Passiva	2022	2021
<u>Vaste passiva</u>		
<i>Eigen vermogen</i>		
- Algemene reserves	14.620.620	10.249.827
- Bestemmingsreserves	19.054.787	13.990.787
- Exploitatieresultaat	1.857.237	9.589.636
	<u>35.532.645</u>	<u>33.830.250</u>
<i>Voorzieningen</i>		
- Voorzieningen	1.118.595	1.188.299
	<u>1.118.595</u>	<u>1.188.299</u>
<i>Langlopende schulden</i>		
- Langlopende leningen	170.773.939	184.194.898
	<u>170.773.939</u>	<u>184.194.898</u>
<u>Vlottende passiva</u>		
Netto - vlottende schulden		
- Schulden aan leveranciers	5.285.253	4.797.684
- Afdracht belastingen en premies	2.104.044	2.264.659
- Rekening-courant derden / kasgeldleningen	8.034.351	
- Aflossingsverplichting 2023 opgenomen geldleningen	13.420.959	16.011.716
- Overige kortlopende schulden	3.760.494	1.880.604
Overlopende passiva	6.656.681	9.296.312
	<u>39.261.783</u>	<u>34.250.976</u>
Totaal	<u>246.686.960</u>	<u>253.464.422</u>

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De balans en exploitatierekening zijn samengesteld conform de verslaggevingsvoorschriften die zijn vastgelegd in het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW), de Waterschapswet en het Waterschapsbesluit.

Vaste activa

Onder de post immateriële vaste activa zijn opgenomen die activa die niet stoffelijk van aard zijn en niet onder de financiële vaste activa zijn opgenomen. Het betreft met name uitgaven in verband met onderzoek en ontwikkeling, aan derden betaalde aankoopsommen, software en licenties en bijdragen aan derden.

Onder de materiële vaste activa zijn investeringen opgenomen in verbeteringswerken ten behoeve van de primaire taken van het waterschap (keringen, watergangen, kunstwerken) en investeringen ten behoeve van de ondersteunende taken (bedrijfsgebouwen, tractie, automatisering).

Onder de post financiële vaste activa zijn de aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank opgenomen.

De waardering van de vaste activa heeft plaatsgevonden op basis van de historische kostprijs / aanschafwaarde c.q. de verkrijgingsprijs, verminderd met subsidies / bijdragen van derden, bijdragen vanuit de bestemmingsreserves en met de gecumuleerde afschrijvingen. De investeringen worden afgeschreven volgens de lineaire afschrijvingsmethode op basis van de verwachte levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het activum. De afschrijvingstermijnen zijn vastgelegd in het door het algemeen bestuur vastgestelde financieel statuut.

Wettelijk gezien bedraagt de afschrijvingstermijn voor immateriële vaste activa maximaal vijf jaar. Echter in een aantal gevallen kan hiervan gemotiveerd worden afgeweken. Dit komt met name voor bij aankoopsommen en bijdragen in ruilverkavelingen.

Dit zijn over het algemeen bijdragen in activa van derden (bijvoorbeeld onderhoud waterlopen, rioleringen en randvoorzieningen gemeenten. Waar er een directe relatie is tussen de bijdrage en de investering wordt de afschrijvingstermijn van de bijdrage gelijkgesteld aan die van de investering, wanneer deze in eigen beheer zou worden uitgevoerd.

Vorderingen, transitoria en liquide middelen

Deze activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, onder aftrek van een - eventuele - voorziening voor oninbaarheid.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit een algemene reserve en bestemmingsreserves en wordt gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Onder voorzieningen is de voorziening voor voormalig bestuur en personeel opgenomen. Deze voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde.

Langlopende en kortlopende schulden

De schulden zijn tegen nominale waarde gewaardeerd.

Grondslagen ter bepaling van het resultaat

De lasten en baten zijn tegen nominale waarde opgenomen voor zover deze bedragen zijn toe te rekenen aan het verslagjaar. Eventuele afwikkelingsverschillen over voorgaande jaren worden verantwoord in het jaar waarin deze verschillen blijken.

Niet uit de balans blijkende rechten

Compensatie bodemdaling door zoutwinning

Het waterschap heeft op grond van een eind 2021 afgesloten overeenkomst recht op compensatie van toekomstige kosten samenhangende met nog te verwachten bodemdaling als gevolg van zoutwinning. Zodra de bodemdaling als gevolg van zoutwinning de in de overeenkomst opgenomen grenswaarden overschrijdt, is betreffende compensatie van toekomstige kosten verschuldigd.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Operational lease

Voor een deel van de bedrijfswagens is een mantelovereenkomst voor full operational lease afgesloten. Per 1 januari 2017 is een nieuwe overeenkomst afgesloten voor de bedrijfswagens. De kosten bedragen ca. € 1.500.000 per jaar. De overeenkomst heeft een looptijd van acht jaar.

Verplichtingen lopende investeringen

Voor de, na 2022, nog lopende investeringen zijn verplichtingen aangegaan van in totaal € 11,1 miljoen. In bijlage 1 "kredietoverzicht per 31 december 2022" zijn alle lopende investeringen gespecificeerd, inclusief de aangegane verplichtingen.

Meerjarige contracten

Op het moment van de jaarafsluiting is voor meerjarige contracten met een spend vanaf € 1 miljoen in 2022 nog een verplichting aanwezig van € 30,2 miljoen.

Garantstellingen

Noordelijk Belastingkantoor

Het waterschap staat naar rato garant voor eventuele tekorten van het Noordelijk Belastingkantoor voor zover dit de begrotingspositie overschrijdt. Het Noordelijk Belastingkantoor kent geen eigen vermogen.

Het Waterschapshuis

Het waterschap staat naar rato garant voor eventuele tekorten van het Waterschapshuis voor zover dit de begrotingspositie overschrijdt. Het Waterschapshuis kent geen eigen vermogen.

NWB

Voor de garantstelling voor een lening van verbonden partijen bestaat het risico dat het waterschap wordt aangesproken. Op dit moment hebben we enkel, gezamenlijk met andere waterschappen, een garantstelling verstrekt op een lening ten bedrage van € 6.013.268 bij de NWB ten behoeve van de huisvesting van de Unie. De schuldrest van deze lening bedraagt per 31 december 2022 € 4.570.083. De lening loopt van 2 mei 2017 tot 2 mei 2042 en heeft een rentepercentage van 2,75%.

(Economische) situatie in de wereld

Als gevolg van de sterk aantrekkende wereldeconomie in de eindfase van Covid-19 is de vraag naar goederen en grondstoffen in 2021 sterk gestegen. Daardoor is sprake geweest van een oplopende inflatie. De inflatie is in 2022 als gevolg van de oorlog in Oekraïne verder opgelopen. Met name op de energie- en oliemarkt zijn de prijzen sterk gestegen. Het is onzeker hoe dit zich verder gaat ontwikkelen.

De financiële gevolgen voor het boekjaar 2022 voor zowel de belastingopbrengsten en de bedrijfsvoering zijn verwerkt in deze jaarrekening.

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa € 6.733.713

Boekwaarde per 1 januari 2022	7.295.232
- Vermeerderingen en verminderingen; per saldo	249.845
- Afschrijving	-811.363
Boekwaarde per 31 december 2022	<u>6.733.713</u>

De immateriële activa kunnen worden gesplitst in:

- werken in exploitatie	6.649.347
- onderhanden werken	84.366
Boekwaarde per 31 december 2022	<u>6.733.713</u>

De vermeerderingen/verminderingen betreffen:

- Onderzoek en ontwikkeling	37.880
- Software	169.494
- Bijdragen aan openbare lichamen	34.740
- Verkiezingen	7.731
	<u>249.845</u>

De immateriële vaste activa worden als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde ultimo 2022	Boekwaarde Ultimo 2021
- Onderzoek en ontwikkeling	107.168	147.214
- Bijdragen aan activa in eigendom van:		
- Openbare lichamen	6.030.192	6.482.774
- Rijk	55.329	57.966
- Overigen	<u>6.085.521</u>	<u>6.540.740</u>
- Geactiveerde bijdragen aan openbare lichamen	34.774	34
- Overige immateriële vaste activa		
- Software	484.342	508.006
- Verkiezingen	21.908	99.238
	<u>506.250</u>	<u>607.244</u>
Totaal	<u>6.733.713</u>	<u>7.295.232</u>

Onderzoek en ontwikkeling

Hieronder zijn opgenomen de kosten van diverse KRW onderzoeken.

Bijdrage aan activa in eigendom van openbare lichamen

Betreft de bijdrage aan de gemeenten in de kosten van de aanleg van de randvoorzieningen rioolstelsels en aanleg in landelijke gebieden.

Bijdrage aan activa in eigendom van het Rijk

Hieronder zijn opgenomen de bijdragen in het kader van verdrogingsbestrijding.

Bijdrage aan activa in eigendom van overigen

Betreft de bijdrage in de kosten van diverse ruilverkavelingen.

Geactiveerde bijdragen aan openbare lichamen

Dit betreft aan derden betaalde afkoopsommen inzake onderhoudsverplichtingen etc.

Software

Dit betreft de aankoop van software.

Verkiezingen

Betreft de waterschapsverkiezingen in 2019.

Voor immateriële vaste activa worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

- Onderzoek en ontwikkeling	5 jaar
- Verkiezingen	4 jaar
- Software	4 jaar
- Bijdragen aan derden	10 jaar
- Bijdrage in werken van derden	30 jaar

Materiële vaste activa € 203.322.662

Boekwaarde per 1 januari 2022	202.632.588
- Netto investeringen	15.981.044
- Afschrijving	-15.290.970
Boekwaarde per 31 december 2022	<u>203.322.662</u>

De materiële vaste activa worden als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde 1/1/2022	OHW	Investeringen 2022	Afschrijving 2022	Bijdragen 2022	Boekwaarde 31/12/2022
Werken in exploitatie:						
- Gronden	496.653			12.789		483.864
- Machines en werktuigen	3.530.312		96.268	955.957		2.670.622
- Overige bedrijfsmiddelen	2.280.999		932.834	777.955		2.435.878
- Kantoren	9.891.386	19.658		519.083		9.391.961
- Dienstwoningen	141.082			49.666		91.416
- Werkplaatsen	441.620			45.783		395.838
- Waterkeringen	4.776.587	1.474.433	2.186.096	225.402	331.983	7.879.732
- Watergangen en kunstwerken	118.739.255	2.008.065	5.139.716	7.549.981	703.283	117.633.773
- Gemalen kwantiteitsbeheer	4.495.471			622.747		3.872.724
- Transportgemalen	7.624.019		344.732	705.275		7.263.476
- Transportleidingen	10.556.028			654.332		9.901.695
- Zuiveringsinstallaties	32.811.391	764.201	2.746.383	3.116.284		33.205.691
- Wegen	24.458			3.529		20.929
- Overige materiële vaste activa	456.065			52.002		404.063
Totaal werken in exploitatie	196.265.326	4.266.357	11.446.029	15.290.785	1.035.265	195.651.662

	Boekwaarde 1/1/2022	OHW	Investerings 2022	Afschrijving 2022	Bijdragen 2022	Boekwaarde 31/12/2022
Onderhanden werk:						
- Gronden	492		17.818		1.832	16.478
- Overige bedrijfsmiddelen			66.983			66.983
- Kantoren	24.101	-19.658	65.999			70.442
- Centrale werkplaatsen	5.740					5.740
- Waterkeringen	1.474.434	-1.474.434	3.811.787		3.579.142	232.645
- Watergangen en kunstwerken	2.949.598	-2.008.065	7.154.096	186	3.224.497	4.870.947
- Gemalen			174.394			174.394
- Zuiveringsinstallaties	1.912.897	-764.201	1.084.674			2.233.371
Totaal onderhanden werk	6.367.262	-4.266.357	12.375.751	186	6.805.471	7.671.000
Totaal materiële vaste activa	202.632.588		23.821.780	15.290.970	7.840.736	203.322.662

Onderhanden werk

Het verloop van het onderhanden werk is als volgt:

Boekwaarde per 1 januari 2022	6.367.262
- In 2022 in exploitatie genomen	-4.266.357
- Investerings onderhanden werk 2022	12.375.751
- Subsidies en bijdragen	-6.805.471
- Afschrijvingen	-186

Boekwaarde per 31 december 2022	7.671.000
---------------------------------	-----------

Het totaal aan nog beschikbare kredieten bedraagt per 31 december 2022 € 69 miljoen. In hoofdstuk 3, onderdeel d lopende investeringen, wordt een toelichting gegeven op de projecten. In bijlage 1, kredietoverzicht per 31 december 2022, wordt een overzicht gegeven per project van de nog openstaande kredieten per 31 december 2022.

Voor materiële vaste activa worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

- Gronden	
- onder gebouwen	geen
- overige gronden	50 jaar
- Machines en werktuigen	5/7/10 jaar
- Overige bedrijfsmiddelen	4/5/10 jaar
- Kantoren	40 jaar
- Dienstwoningen	40 jaar
- Werkplaatsen	25 jaar
- Waterkeringen	30 jaar
- Watergangen en kunstwerken	30 jaar
- Gemalen kwantiteitsbeheer / transportgemalen / zuiveringsinstallaties	
- civiel	30 jaar
- mechanisch	20 jaar
- elektrisch	20 jaar
- automatisering	7 jaar
- Transportleidingen	40 jaar
- Wegen	30 jaar
- Overige materiële vaste activa	divers

Financiële vaste activa € 240.350

De financiële vaste activa betreft het aandelenbezit in de volgende bedrijven:

Het aandelenbezit in de Nederlandse Waterschapsbank N.V.:

- 1.915 aandelen A ad € 115,- nominaal en volgestort	220.225	
- 175 aandelen B ad € 460,- nominaal, waarop 25% gestort	<u>20.125</u>	240.350
- Stand 31 december 2022		<u>240.350</u>

VLOTTENDE ACTIVA

Liquide middelen € 6.657

Betreft de volgende saldi per 31-12-2022:

- Kas waterschapshuis en voorschotkassen	1.904
- ING bank	4.753
	<u>6.657</u>

Kortlopende vorderingen € 22.343.744

Betreft:

- Debiteuren belastingen	15.620.236	
- af: voorziening oninbaar	-1.400.000	
- af: overloop kwijtscheldingen	-225.000	
- Nog op te leggen aanslagen	<u>5.181.256</u>	
Totaal belastingdebiteuren		19.176.492
- Debiteuren overig	3.168.634	
- Vordering belastingdienst	8.468	
- af: voorziening oninbaar	<u>-9.850</u>	
Totaal debiteuren overig		3.167.251
Totaal		<u>22.343.744</u>

Debiteuren belastingen

Het te vorderen bedrag per 31 december 2022 kan als volgt worden gespecificeerd:

- t/m 2018	504.165
- 2019	495.432
- 2020	857.692
- 2021	1.676.160
- 2022	12.086.787
Totaal	<u>15.620.236</u>

De vorderingen zijn direct opeisbaar.

Voor de voorziening dubieuze belastingdebiteuren (oninbaarheid) is € 1.400.000 opgenomen. Dit bedrag is gebaseerd op de stand van de openstaande debiteuren afgezet tegen de ervaringscijfers uit het verleden.

De opgenomen voorziening is 6,8% van de openstaande debiteuren (2021 5,6%).

Dit bedrag is gebaseerd op de stand van de openstaande debiteuren afgezet tegen de ervaringscijfers uit het verleden. Daarnaast is rekening gehouden met de opgelopen invorderings achterstand over de oudere jaren

wegens de corona pandemie.

Door de huidige spanning in de wereld zijn de energieprijzen fors gestegen. Het CPB verwacht dat, ondanks de genomen maatregelen door het kabinet, de lagere inkomens hierdoor financieel in de problemen zullen geraken. Gebaseerd op de verwachtingen van het CPB is de voorziening met € 200.000 verhoogd naar € 1.400.000.

Voor het nog in behandeling nemen en verwerken van kwijtscheldingen over 2022 is een nog te betalen bedrag opgenomen van € 225.000.

Nog op te leggen aanslagen:

- 2020 en 2021	632.100
- 2022	4.549.156

Totaal	<u>5.181.256</u>
--------	------------------

Debiteuren overig

Ten aanzien van de vorderingen kan het volgende worden opgemerkt:

- De vorderingen per 31 december 2022 zijn ingeschat op invorderbaarheid en op basis van deze inschatting is de hoogte van de voorziening dubieuze debiteuren bepaald.
- De vorderingen zijn direct opeisbaar.

Vordering belastingdienst

Dit betreft de aangevraagde teruggaaf omzetbelasting over november 2022.

Overlopende activa € 14.039.835

Specificatie:

- Vooruitbetaalde kosten					1.470.990
- Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen van: (betreft te ontvangen subsidies)					
	Saldo 1/1/2022	Toevoegingen 2022	Ontvangen 2022	Saldo 31/12/2022	
- de Europese Unie	2.549.217	2.190.527	913.412	3.826.332	
- het Rijk	611.821	724.114	95.241	1.240.694	
- provincies	19.064	468.930	19.064	468.930	
- overige openbare lichamen	667.574	29.278	439.915	256.936	
Totaal	3.847.676	3.412.849	1.467.632		5.792.892
- Overige overlopende activa					6.775.952
					<u>14.039.835</u>

Vooruitbetaalde kosten

Dit betreffen kosten waarvan de betaling reeds in het jaar 2022 heeft plaatsgevonden, maar waarvan de kosten betrekking hebben op het jaar 2023.

Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen

Dit betreft subsidies en bijdragen op lopende subsidieprojecten waarvan de subsidies achteraf worden ontvangen.

Overige overlopende activa

Onder overige overlopende activa is onder andere de afdracht van de belastinginning door het NBK over december 2022 opgenomen welke in januari 2023 is ontvangen.

PASSIVA

VASTE PASSIVA

Eigen Vermogen € 35.532.645

Het eigen vermogen bestaat uit:

	31-12-2022	31-12-2021
- Algemene reserves	14.620.620	10.249.827
- Bestemmingsreserves	19.054.787	13.990.787
- Exploitatieresultaat *)	1.857.237	9.589.636
	<u>35.532.645</u>	<u>33.830.250</u>

*) Het voordelig exploitatieresultaat 2021 ad € 9.589.636 is als volgt bestemd:

- algemene reserve watersysteembeheer; toevoeging van het voordeel	2.426.534
- algemene reserve zuiveringsbeheer; toevoeging van het voordeel	2.113.102
- bestemmingsreserve bodemdaling door zoutwinning	5.050.000
	<u>9.589.636</u>

Algemene reserves

Het verloop in 2022 is als volgt:

	Water- systeem- beheer	Zuiverings- beheer	Totaal
Stand per 1 januari 2022	8.266.807	1.983.019	10.249.827
- Exploitatieresultaat 2021	2.426.534	2.113.102	4.539.636
- Aanwending 2022	-168.842		-168.842
Stand per 31 december 2022	<u>10.524.499</u>	<u>4.096.122</u>	<u>14.620.620</u>

Aanwending 2022 Watersysteembeheer

De primitieve begroting 2022 sluit met een aanwending van de algemene reserve van € 1.476.000.

Het geraamd voordeel bij de najaarsrapportage 2022 bedraagt € 1.307.158. Per saldo bedraagt de geraamde onttrekking aan de algemene reserve watersysteembeheer € 168.842.

De rente van de algemene reserves wordt volledig ten gunste van de exploitatie gebracht, met andere woorden, de algemene reserve heeft een inkomensfunctie. Dit houdt in dat indien de algemene reserve (gedeeltelijk) wordt aangewend, dit leidt tot een lagere rentebate en uiteindelijk tot een hogere omslag.

Bestemmingsreserves
De samenstelling is als volgt:

	31-12-2021	Dotaties	Onttrekkingen	31-12-2022
<u>Afkoopsommen</u>				
- Afkoopsommen algemeen	10.240.937		-888.000	9.352.937
	<u>10.240.937</u>		<u>-888.000</u>	<u>9.352.937</u>
<u>Bestemmingsreserves</u>				
- Bestemmingsreserve Bodemsaneringen	14.850			14.850
- Bestemmingsreserve HWBP	3.045.000	929.000		3.974.000
- Bestemmingsreserve bodemdaling door zoutwinning		5.100.000	-35.000	5.065.000
Bestemmingsreserves Coalitieakkoord:				
- duurzaamheid/innovatie	508.000	45.000		553.000
- zichtbaarheid	46.000		-34.000	12.000
- biodiversiteit	44.000			44.000
- cultuur historisch erfgoed	55.000		-16.000	39.000
- akkerranden	37.000		-37.000	
	<u>3.749.850</u>	<u>6.074.000</u>	<u>-122.000</u>	<u>9.701.850</u>
	<u>13.990.787</u>	<u>6.074.000</u>	<u>-1.010.000</u>	<u>19.054.787</u>

Het verloop van de bestemmingsreserves is als volgt:

Stand per 1 januari 2022	13.990.787
- Onttrekkingen 2022	-1.010.000
- Dotaties 2022	6.074.000
Stand per 31 december 2022	<u>19.054.787</u>

Toelichting op de bestemmingsreserves

Afkoopsommen

Bij de begroting 2015 is besloten de afkoopsommen in te zetten om minder te activeren.

Vanaf 2015 worden de eigen uren besteed aan projecten, de bouwrente en beheersmatige ICT investeringen (onder andere aanschaf PC's, software) niet langer geactiveerd. Dit betekent dat deze kosten van jaarlijks € 1,4 miljoen rechtstreeks ten laste van de exploitatie komen. De afkoopsommen betreffen volledig de taak watersysteembeheer. Voor zover deze extra kosten toegerekend worden aan de taak watersysteembeheer worden deze kosten gedekt door afkoopsommen. In 2022 is, conform de begroting, € 888.000,- onttrokken aan de afkoopsommen.

Bestemmingsreserve bodemsaneringen

Het restant van € 14.850 van de bestemmingsreserve bodemsaneringen kan worden ingezet voor toekomstige bodemsaneringen.

Bestemmingsreserve Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

In de voorjaarsrapportage 2016 is besloten het jaarlijks verschil tussen de in de begroting opgenomen HWBP bijdrage en de werkelijke HWBP bijdrage te reserveren. Deze bestemmingsreserve willen we gebruiken om in de toekomst ons eigen aandeel in de kosten van nHWBP-projecten te financieren.

Bestemmingsreserve bodemdaling door zoutwinning

Eind 2021 heeft het waterschap een overeenkomst afgesloten. Op grond van deze overeenkomst heeft het waterschap recht op compensatie van toekomstige kosten voor bodemdaling als gevolg van zoutwinning. Deze compensatie wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve om toekomstige schade door zoutwinning te financieren.

Bestemmingsreserves Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord is jaarlijks € 1.000.000 opgenomen voor duurzaamheid en innovatie. Dit bedrag is onderverdeeld in € 300.000 in de jaarlijkse exploitatie en € 700.000 per jaar als investering. Het jaarlijks budget in de exploitatie van € 300.000 is o.a. bestemd voor inhuur van kennis voor onderzoek duurzaamheid en innovatie. Deze onderzoeken leiden eventueel tot investeringen.

Aangezien het ene jaar meer of minder als het andere jaar een beroep zal worden gedaan op dit budget is bij de najaarsrapportage 2019 besloten het restant van het jaarlijks budget in een bestemmingsreserve te storten. De meer kosten in een ander jaar worden dan onttrokken aan deze bestemmingsreserve. Dit leidt dan niet tot financiële schommelingen in de jaren.

Daarnaast is bij de najaarsrapportage 2020 besloten om ook voor de in het Coalitieakkoord opgenomen budgetten voor zichtbaarheid, biodiversiteit en cultuur historisch erfgoed het niet bestede deel van de budgetten in een bestemmingsreserve te storten. In lijn met de overige coalitieakkoord budgetten is ook het niet bestede deel van van het budget akkerranden in 2022 aan een bestemmingsreserve toegevoegd.

In hoofdstuk 1b "voortgang coalitieakkoord" wordt een uitvoerige toelichting gegeven.

Exploitatieresultaat

Het voordelig exploitatieresultaat ad € 1.857.237 is, in afwachting van een besluit van het algemeen bestuur, afzonderlijk op de balans verantwoord.

Voorzieningen € 1.118.595

De samenstelling is als volgt:

	31-12-2022	31-12-2021
- Wachtgelden/pensioenen voormalig personeel en bestuur	938.477	933.337
- Voorziening voormalig Hefpunt	180.118	254.962
- Voorziening baggeren oude RWZI's		
	<u>1.118.595</u>	<u>1.188.299</u>

Wachtgelden/pensioenen voormalig personeel en bestuur

Het verloop is als volgt:

Stand per 1 januari 2022

933.337

Bij:

- Rentebijbeschrijving	18.667	
- Saldo vrijval/dotatie 2022	<u>132.827</u>	
		151.494

Af:

- Bestedingen 2022		-146.354
--------------------	--	----------

Stand per 31 december 2022

938.477

De toekomstige kosten van het voormalig personeel en bestuur zijn als voorziening opgenomen.

Jaarlijks wordt, op basis van de meest actuele gegevens, een berekening gemaakt van de toekomstige kosten.

Deze kosten worden tegen contante waarde in de balans opgenomen. Door de jaarlijkse rentebijbeschrijving groeit de voorziening toe naar het benodigde bedrag. De kosten worden rechtstreeks op de voorziening in mindering gebracht. De herberekening van de voorziening per balansdatum geeft een dotatie in 2022 van € 133.000.

Voorziening voormalig Hefpunt

Stand per 1 januari 2022		254.962
Bij:		
- Rentebijschrijving	5.099	
- Verrekening deelnemende waterschappen	11.429	
- Dotatie 2022 (aandeel Hunze en Aa's)	4.898	
		21.426
Af:		
- Bestedingen 2022		-96.270
Stand per 31 december 2022		<u>180.118</u>

Op 2 november 2018 heeft de liquidatie van de gemeenschappelijke regeling Hefpunt plaatsgevonden. Hierbij is besloten dat de openstaande voorziening oud personeel bij ons waterschap wordt ondergebracht.

Jaarlijks wordt een eventuele mutatie verrekend met de drie deelnemende waterschappen.

Voorziening baggeren oude RWZI's

Stand per 1 januari 2022		
Bij:		
- Dotatie 2022		172.000
Af:		
- Bestedingen 2022	-172.000	
		-172.000
Stand per 31 december 2022		<u><u></u></u>

In de besteksfase van het project baggeren Mussel Aa kanaal is vervuild slib stroomafwaarts van het lozingspunt van de voormalige RWZI Veele/Vlagtwedde waargenomen. Het vervuilde baggerslib ten oosten van het lozingspunt is in het verleden niet geheel gesaneerd bij het amoveren van de RWZI. Conform het beleid van het waterschap is deze vervuiling verwijderd/gesaneerd. De meerkosten van € 172.000,- voor het saneren van het niet verspreidbare baggerslib kunnen niet worden geactiveerd. Gezien de verwachting dat deze baggerwerkzaamheden in 2023 uitgevoerd zouden worden, is voor de meerkosten bij de najaarsrapportage 2022 een voorziening gevormd. Uiteindelijk hebben de werkzaamheden in 2022 plaatsgevonden en is de gevormde voorziening hiervoor volledig benut.

Langlopende schulden € 170.773.939

Restant van de leningen per 1 januari 2022	200.206.614
Bij: opgenomen leningen in 2022	
Af: aflossingen 2022	<u>-16.011.716</u>
Restant van de leningen per 31 december 2022	184.194.898
Af: aflossingsverplichting 2023 (kortlopende schuld)	-13.420.959
Langlopende schulden per 31 december 2022	<u><u>170.773.939</u></u>

Langlopende leningen banken

De ten laste van 2022 komende rentelast van de leningen bedraagt € 3.623.843; dit is 1,89% over het gemiddeld opgenomen bedrag aan leningen.

Alle langlopende schulden zijn aangegaan bij binnenlandse banken en financiële instellingen.

VLOTTENDE PASSIVA € 39.261.783

Betreft:

Netto -vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

- Schulden aan leveranciers	5.285.253
- Afdracht belastingen en sociale- en pensioenpremies	2.104.044
- Rekening-courant NWB	8.034.351
- Aflossingsverplichting 2023 opgenomen geldleningen	13.420.959
- Overige kortlopende schulden	3.760.494

32.605.101

- Overlopende passiva	6.656.681
-----------------------	-----------

39.261.783

Schulden aan leveranciers € 5.285.253

De post "schulden aan leveranciers" heeft betrekking op nota's die in 2022 zijn ontvangen, maar die ultimo 2022 nog niet zijn betaald.

Afdracht belastingen en premies € 2.104.044

Betreft de in januari 2023 afgedragen belastingheffing en premies over december 2022.

Rekening-courant derden € 8.034.351

Dit betreft het saldo van de NWB per 31 december 2022

Aflossingsverplichting 2023 opgenomen geldleningen € 13.420.959

Langlopende schulden zijn de schulden met een looptijd langer dan één jaar. Onder kortlopende schulden vallen de schulden met een looptijd tot één jaar. De aflossingsverplichting 2023 over de langlopende geldleningen valt derhalve onder de kortlopende schulden.

Overige kortlopende schulden € 3.760.494

Onder "overige kortlopende schulden" zijn de in 2022 aangegane verplichtingen opgenomen die in 2023 worden betaald.

Overlopende passiva € 6.656.681

Specificatie:

- reservering restant vakantiedagen	1.564.378
- transitorische rente	2.270.577
- ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (vooruitontvangen subsidies):	

	Saldo 1/1/2022	Toevoegingen 2022	Afboekingen 2022	Saldo 31/12/2022	
- het Rijk	157.451	159.132	5.510	311.073	
- provincies	1.328.263	883.371	1.152.292	1.059.341	
- overige openbare lichamen	2.967.757	1.762.441	3.699.881	1.030.318	
Totaal	4.453.471	2.804.944	4.857.683		2.400.732
- overige					420.994
					<u>6.656.681</u>

Onder "overlopende passiva" zijn ramingen opgenomen van nog af te wikkelen posten over 2022 in 2023.
Onder "vooruitontvangen subsidies" is een aantal reeds ontvangen subsidies opgenomen voor projecten die in 2022 en verder worden uitgevoerd.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden.

Het drempelbedrag is vastgesteld op 2% van het begrotingstotaal (indien het begrotingstotaal eveneens lager is dan € 500 miljoen). De benutting van het drempelbedrag wordt berekend als gemiddelde over alle dagen in het kwartaal. Gemiddeld mag een decentrale overheid dus maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist houden. Voor ons waterschap bedraagt het drempelbedrag € 1.895.662. Dit is 2% van € 95 miljoen. Het beleid van ons waterschap is, nu de rente van kort geld historisch laag is, om binnen de wettelijke mogelijkheden, zoveel mogelijk in onze financieringsbehoefte te voorzien met korte financiering. Overtollige middelen komen nauwelijks voor.

We zijn wettelijk verplicht te rapporteren over het drempelbedrag en het gebruik daarvan in elk kwartaal.

Hieronder is deze verplichte rapportage opgenomen.

	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
- drempelbedrag buiten schatkist aan te houden	1.895.662	1.895.662	1.895.662	1.895.662
- ruimte onder het drempelbedrag	1.113.983	1.255.159	1.895.662	1.259.563
Benutting van het drempelbedrag	781.679	640.503	-	636.098

Hoofdstuk 5. Exploitatierekening naar kostendragers

Rekening 2022 watersysteembeheer

(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2022	begroting incl. wijzigingen 2022	begroting 2022
Netto kosten	49.717	50.224	50.064
Bedrag voor onvoorzien	0	62	62
Algemene opbrengsten (dividend en rente)	-1.368	-1.368	-1.101
Netto lasten	48.349	48.919	49.026
Belastingopbrengsten	50.499	49.584	48.450
Kwijtscheldingen	-770	-857	-900
Netto belastingopbrengsten	49.730	48.727	47.550
Resultaat voor bestemming	1.381	-192	-1.476
Bijdrage reserves	179	192	1.476
Resultaat nog te bestemmen	1.560	0	0

De taak watersysteembeheer sluit in 2022 met een voordelig resultaat van € 1.560.000. Bij de primitieve begroting is een onttrekking geraamd aan de algemene reserve watersysteembeheer van € 1.476.000 voor stabilisatie van de lastenstijging op 2,5%. Bij de najaarsrapportage is de onttrekking met € 1.307.000 afgeraamd tot € 169.000.

Het voordelig resultaat ten opzichte van de najaarsrapportage van € 1.560.000 is in hoofdlijnen als volgt:

kapitaallasten	-43.000
hogere opbrengst waterschapsbelastingen	1.002.000
lagere diensten aan en bijdragen van derden	92.000
saldo doorberekeningen	296.000
hogere bijdragen van derden	216.000
diversen	-3.000
	<u>1.560.000</u>

In de analyse per kostensoort zijn de bovengenoemde afwijkingen reeds toegelicht.

Bestemming van het resultaat van de taak watersysteembeheer

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het rekeningresultaat. Voorgesteld wordt het voordelig resultaat ad € 1.560.000 van de taak watersysteembeheer toe te voegen aan de algemene reserve.

Rekening 2022 zuiveringsbeheer
(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2022	begroting incl. wijzigingen 2022	begroting 2022
Netto kosten	39.479	40.271	39.036
Bedrag voor onvoorzien	0	50	50
Algemene opbrengsten (dividend en rente)	-975	-975	-744
Netto lasten	38.504	39.347	38.342
Belastingopbrengsten	40.184	40.698	40.012
Kwijtscheldingen	-1.383	-1.593	-1.670
Netto belastingopbrengsten	38.802	39.105	38.342
Resultaat voor bestemming	298	-241	0
Bijdrage reserves	0	0	0
Resultaat nog te bestemmen	298	-241	0

De taak zuiveringsbeheer sluit in 2022 met een voordelig resultaat van € 298.000 tegen een verwacht nadelig resultaat bij de najaarsrapportage van € 241.000.

Het voordeel ten opzichte van de najaarsrapportage van € 539.000 is in hoofdlijnen als volgt:

toevoeging voorzieningen	1.028.000
ten laste van reserves	-45.000
hogere diensten aan en bijdragen van derden	-449.000
lagere opbrengst waterschapsbelastingen	-304.000
saldo doorberekeningen	333.000
lagere bijdragen van derden	-22.000
diversen	-2.000
	<u>539.000</u>

In de analyse per kostensoort zijn de bovengenoemde afwijkingen reeds toegelicht.

Bestemming van het resultaat van de taak zuiveringsbeheer

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het rekeningresultaat. Voorgesteld wordt het voordelig resultaat ad € 298.000 van de taak zuiveringsbeheer toe te voegen aan de algemene reserve.

Hoofdstuk 6. Exploitatierekening naar programma's

Kosten per programma

(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2022	begroting incl. wijzigingen 2022	begroting 2022
Veiligheid	11.163	11.270	11.149
Watersystemen	59.560	59.699	57.046
Organisatie	25.164	26.960	27.545
waarvan doorberekend 1)	7.062	7.406	7.278
	18.102	19.554	20.267
Totaal	88.826	90.523	88.462

1) Een deel van de kosten van het programma organisatie betreffen de kosten van de ondersteunende producten. De ondersteunende producten "informatiebeleid en automatisering" en "huisvesting" worden middels de verdeling van de uurtarieven personeel doorberekend aan de andere producten. Dit houdt in dat deze kosten aan de programma's Veiligheid en Watersystemen zijn toegerekend.

Kosten per programma op kostensoort

(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2022	begroting incl. wijzigingen 2022	begroting 2022
Veiligheid			
Kapitaallasten	4.615	4.586	4.557
Personeelslasten	1.670	1.608	1.584
Overige lasten/baten	4.878	5.076	5.008
Totaal	11.163	11.270	11.149
Watersystemen			
Kapitaallasten	11.487	11.444	11.524
Personeelslasten	18.381	18.192	18.020
Overige lasten/baten	29.692	30.063	27.502
Totaal	59.560	59.699	57.046
Organisatie			
Kapitaallasten	1.770	1.923	1.933
Personeelslasten	12.888	13.184	13.087
Overige lasten/baten	10.506	11.853	12.525
	25.164	26.960	27.545
waarvan doorberekend	7.062	7.406	7.278
Totaal	18.102	19.554	20.267
Totaal	88.826	90.523	88.462

In hoofdstuk 1, programmaverantwoording, worden de programma's uitgebreid behandeld.

Het resultaat van de jaarrekening is op kostensoortniveau uitgebreid geanalyseerd.

(bedragen x € 1.000)	Veiligheid	Water- systemen	Organisatie	Totaal
Netto lasten jaarrekening	11.163	59.560	18.102	88.826
Netto lasten begroting incl. wijzigingen	11.270	59.699	19.554	90.523
Voordelig	<u>107</u>	<u>138</u>	<u>1.452</u>	1.697
Voordeel belastingen exclusief kwijtschelding				401
Voordeel ten opzichte van de najaarsrapportage			<u>2.098</u>	

Hoofdstuk 7. Rekening naar kosten- en opbrengstensoorten (in €)

nr	omschrijving	rekening 2022	begroting incl. wijzigingen 2022	begroting 2022
1	rentelasten	4.282.347	4.283.663	4.240.550
2	afschrijvingen	16.102.334	16.316.143	16.305.143
3	personeelslasten	31.317.556	31.080.716	30.868.216
4	goederen	2.982.984	2.715.038	2.640.038
5	energie	4.650.096	4.208.422	4.008.422
6	huren, pachten en lease	1.574.453	1.568.120	1.612.620
7	verzekeringen	323.481	307.660	307.660
8	belastingen	129.574	132.873	132.873
9	onderhoud door derden	4.863.674	5.434.459	4.300.459
10	overige diensten door derden en bijdragen aan derden	29.646.740	29.658.316	29.670.816
11	onvoorzien	0	112.283	112.283
12	toevoeging aan voorzieningen	761.290	1.681.000	584.000
13	ten laste van reserves	0	0	0
	Totaal	96.634.527	97.498.693	94.783.080

nr	omschrijving	rekening 2022	begroting incl. wijzigingen 2022	begroting 2022
1	rentebaten	576.655	575.605	444.492
2	dividend	1.767.251	1.767.000	1.400.000
3	baten in verband met salarissen en sociale lasten	162.903	120.771	40.771
4	opbrengsten goederen, werken en diensten voor derden	4.951.492	4.851.356	3.007.356
5	opbrengst uit eigendommen	58.244	62.208	73.208
6	waterschapsbelastingen	90.683.515	90.282.288	88.462.288
	Af: kwijtscheldingen	2.152.282	2.450.000	2.570.000
		88.531.233	87.832.288	85.892.288
7	bijdrage van derden	2.239.145	1.819.465	1.560.965
8	onttrekking aan voorzieningen	0	0	0
9	Resultaat voor bestemming	-1.652.395	470.000	2.364.000
10	onttrekking aan reserves (per saldo)	204.842	228.842	2.364.000
11	Resultaat nog te bestemmen	-1.857.237	241.158	0
	Totaal	96.634.527	97.498.693	94.783.080

Hoofdstuk 8. Wet Normering Topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.

Met ingang van 1 januari 2015 is de Wet Verlaging Bezoldigingsmaximum WNT in werking getreden.

De WNT kent het begrip topfunctionaris, dit wordt omschreven in artikel 1.1, onderdeel b. Voor bepaalde publieke lichamen is opgesomd welke functies kwalificeren als topfunctionaris. Zo is voor waterschappen de functie van secretaris-directeur aangewezen als topfunctionaris in de zin van de WNT.

Maximale bezoldigingsnorm en ontslaguitkering

De WNT kent een maximale bezoldigingsnorm voor een topfunctionaris. Indien de maximale bezoldigingsnorm wordt overschreden, is er sprake van een onverschuldigde betaling, die teruggevorderd moet worden.

De maximale bezoldiging mag in 2022 voor een topfunctionaris in dienstverband niet meer bedragen dan € 216.000. Indien geen sprake is van een voltijds dienstverband, zal de maximale bezoldigingsnorm pro rata moeten worden aangepast.

Indien de functie van topfunctionaris wordt vervuld anders dan op grond van een dienstbetrekking, komen partijen voor de duur van de functievervulling tot en met twaalf kalendermaanden geen bezoldiging overeen die hoger is dan € 301.800. De eerste zes maanden mag deze maximaal € 28.600 per maand zijn. Voor de maanden zeven tot en met twaalf maximaal € 21.700 per maand. De partijen komen voor de duur van de functievervulling tot en met twaalf kalendermaanden geen bezoldiging overeen die meer bedraagt dan € 206 per uur.

Ook kent de WNT voor topfunctionarissen een maximale ontslagvergoeding die partijen kunnen overeenkomen. Deze is gelijk aan de som van de beloning en de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn over de twaalf maanden voorafgaand aan de beëindiging van het dienstverband, maar niet meer dan € 75.000. Alleen indien sprake is geweest van een ontslagprocedure via de rechter kan sprake zijn van een ontslagvergoeding die uitgaat boven de norm.

Overzicht met aangewezen topfunctionarissen:

Functie(s)	Secretaris-Directeur
Naam	Dhr. H. Küpers
Duur dienstverband in 2022	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2022 (in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Individueel WNT-maximum 2022	€ 216.000
Bezoldiging 2022	
Beloning	€ 160.579
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 1.566

Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.118
Subtotaal	€ 185.263
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging 2022	€ 185.263
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.
Gegevens 2021	
Duur dienstverband in 2021	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2021 (in fte)	1,0
Bezoldiging 2021	
Beloning	€ 154.786
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 850
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.625
Totaal bezoldiging 2021	€ 178.261
Individueel WNT-maximum 2021	€ 209.000

De bovengenoemde bedragen zijn conform de collectieve arbeidsovereenkomst (cao) voor Waterschappen.

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij andere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan vanaf 1 januari 2018).

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van Waterschap Hunze en Aa's

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Waterschap Hunze en Aa's te Veendam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van Waterschap Hunze en Aa's op 31 december 2022 in overeenstemming met artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van Waterschap Hunze en Aa's, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 14 februari 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022;
- de exploitatierekeningen naar kostendragers, naar programma's en naar kosten- en opbrengstsoorten over 2022;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen (inclusief bijlagen 1 tot en met 5).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 14 februari 2018 en het Controleprotocol WNT 2022 vallen.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Waterschap Hunze en Aa's zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 960.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 5.2 lid 1 van het Waterschapsbesluit.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 5.3 van het Waterschapsbesluit.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 96.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van iedere wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude en dat de baten en lasten, alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Onze controleaanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat:

- op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude;
- dat baten en lasten alsmede balansmutaties als gevolg van fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand komen.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in Waterschap Hunze en Aa's en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het dagelijks bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop het algemeen bestuur toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf "h. Risicoparagraaf" en de toelichting in paragraaf "j. Bedrijfsvoering" in het jaarverslag waarin het dagelijks bestuur zijn risicoanalyse heeft opgenomen na overweging van mogelijke frauderisico's.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode voor medewerkers Hunze en Aa's, het protocol vertrouwenspersoon en regeling klachtenprocedure ongewenst gedrag Hunze en Aa's en de klokkenluidersregeling (Regeling voor de melding van een vermoeden van een misstand Hunze en Aa's 2021). Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, onrechtmatige besteding van (rijks)middelen, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie die samenhangen met aanbestedingen en aan- en verkooptransacties van vastgoed en grondposities. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in de (postgewijze) toelichting op de balans in hoofdstuk 4 van de jaarrekening. Ook hebben wij data-analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen.

Wij hebben geen frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording.

Deze risico's vereisten echter geen significante aandacht in onze controle.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het dagelijks bestuur, de secretaris-directeur en overig management, medewerkers van de afdeling juridische zaken en de afdeling personeelszaken, financiën en bedrijfsvoering en het algemeen bestuur.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controleaanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving
Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening opgenomen baten en lasten en balansmutaties.

Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op:

- de getrouwheid van de jaarrekening; en/of
- de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties

op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met het dagelijks bestuur, het lezen van notulen en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben verder kennis genomen van de analyse inzake juridische procedures en claims van de afdeling juridische zaken van het Waterschap Hunze en Aa's en de correspondentie met de toezichthouder (provincies Drenthe en Groningen) en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controleaanpak met betrekking tot de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in de paragrafen "f. Weerstandsvermogen" en "h. Risicoparagraaf" van hoofdstuk 3 Paragrafen van de jaarstukken, heeft het dagelijks bestuur een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het waterschap om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder en de bedrijfsvoering voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het dagelijks bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het dagelijks bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie, dat wil zeggen het vermogen van het waterschap in relatie tot de exploitatie met inachtneming van de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder. Verder hebben wij kennis genomen van de beoordeling van de begroting van het waterschap door de toezichthouder. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden geïdentificeerd ten aanzien van de geschiktheid van de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring.

Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een waterschap niet langer in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd.

Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur voor de jaarrekening
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van Waterschap Hunze en Aa's, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 14 februari 2018.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 14 februari 2018, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie Informatie ter ondersteuning van ons oordeel hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel. Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
 - dat baten en lasten, alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van het waterschap, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van het waterschap. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Communicatie

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 30 mei 2023

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. L.M. de Vries MSc EMA RA

Hoofdstuk 10. Vaststelling Jaarrekening 2022

De jaarrekening 2022, met een voordelig resultaat van € 1.857.237 aangeboden door het Dagelijks Bestuur op 30 mei 2023.

, dijkgraaf

, secretaris-directeur

Vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van het waterschap Hunze en Aa's, op 26 juni 2023.

, dijkgraaf

, secretaris-directeur

BIJLAGEN

Bijlage 1: Kredietoverzicht per 31 december 2022

	Krediet	Krediet wijziging	Totaal krediet	Verplichting	Besteding	Besteding + verpl.	Restant krediet
028 HIRHaren	7.265.147	-119.500	7.145.647		6.404.263	6.404.263	741.384
033 HIRW'wolde	3.553.533	-160.000	3.393.533		3.366.316	3.366.316	27.217
076 HIRMidGron	2.000.000		2.000.000		1.178.763	1.178.763	821.237
115 LI Laaghalen	492.000	192.735	684.735		211.036	211.036	473.699
184 Landinr O'doorn	675.000		675.000		432.259	432.259	242.741
230 Aanleg Meerstad	4.000.000		4.000.000	16.033	29.936	45.969	3.954.031
246 Westerwoldse Aa CA	2.224.850	3.012.949	5.237.799		4.331.836	4.331.836	905.963
306 EHS	2.200.000	-52.500	2.147.500		1.723.064	1.723.064	424.436
413 Realiseren overstromingsvlakte Hunze	2.041.000	-7.150	2.033.850		1.626.627	1.626.627	407.223
417 Verdrogingsbestrijding	147.735	309.458	457.193	46.500		46.500	410.693
467 Grootonderhoud stuwen 2022	200.000		200.000	61.471	134.508	195.979	4.021
496 Grootonderhoud sluizen 2022	250.000		250.000	132.997	113.410	246.407	3.593
500 Masterplan kaden	67.172.553	-5.523.199	61.649.354	2.374.882	49.142.152	51.517.034	10.132.320
612 Nieuwbouw laboratorium	2.500.000	2.500.000	5.000.000	38.456	4.785.112	4.823.568	176.432
624 WKK Scheemda	2.438.000		2.438.000	1.734.859	258.890	1.993.749	444.251
692 Herprofielen boezemkaden 2022	550.000		550.000	1.547	227.058	228.605	321.395
700 Baggeren stedelijk gebied Groningen	200.000	200.000	400.000		2.371	2.371	397.629
707 Duurswold Noord	4.715.500	-1.800	4.713.700		4.053.040	4.053.040	660.660
708 KRW maatregelen	300.000	150.000	450.000	5.496	390.068	395.564	54.436
715 Baggeren Kieldiep	500.000		500.000				500.000
716 Baggeren Ruiten Aa kanaal en Bourtangen kan.	1.000.000	500.000	1.500.000		1.483.647	1.483.647	16.353
718 Grootonderhoud zeeobjecten 2022	250.000		250.000	6.722	233.172	239.894	10.106
724 WKK Assen	3.052.000		3.052.000	612.695	1.925.403	2.538.098	513.902
725 Inrichting Haansplassen	2.763.000		2.763.000		2.760.083	2.760.083	2.917
732 Stedelijk waterbeheer 2019	100.000		100.000	34.702	45.647	80.349	19.651
733 Stedelijk waterbeheer 2020	100.000		100.000	38.478	32.702	71.180	28.820
740 BHP NVO	3.962.400	-1.011.000	2.951.400	8.380	1.771.113	1.779.493	1.171.907
742 Maatregel waterlichaam Dr. Aa	3.915.000	-1.905.000	2.010.000	129.323	884.564	1.013.887	996.113
744 Maatregel waterlichaam Hunze	8.391.500	-5.802.000	2.589.500	111.186	397.348	508.534	2.080.966
745 Maatregel waterlichaam Zuidlaardermeer	4.192.000		4.192.000	1.193.533	292.909	1.486.442	2.705.558

Bijlage 1: Kredietoverzicht per 31 december 2022

	Krediet	Krediet wijziging	Totaal krediet	Verplichting	Besteding	Besteding + verpl.	Restant krediet
747 IM 2019	625.000		625.000	15.979	605.138	621.117	3.883
749 Renovatie RGM 2022	570.000		570.000	258.046	183.285	441.331	128.669
751 Vervanging onderhoud beheerssysteem	200.000	75.000	275.000		252.229	252.229	22.771
753 Vervangen online metingen 2022	150.000		150.000	107.808		107.808	42.192
757 Versterken dijk Wildervankanaal/Tusschenkl	3.970.000	530.000	4.500.000	69.772	4.242.797	4.312.569	187.431
758 Boezemkades oeverfixaties	500.000		500.000	149.805	331.342	481.147	18.853
762 Stedelijk waterheer 2021	100.000		100.000				100.000
763 Vervangen daken	397.000	-262.000	135.000				135.000
764 Onderhoudsmachines 2021	1.200.000		1.200.000	497.061	662.755	1.159.816	40.184
773 DAW	750.000		750.000		463.598	463.598	286.402
774 Grootonderhoud RWZI's 2022	820.000		820.000	311.494	444.267	755.761	64.239
778 IM 2021	590.000		590.000		401.511	401.511	188.489
781 Stedelijk waterbeheer 2022	100.000		100.000	46.295		46.295	53.705
782 Onderhoudsmachines 2022	1.200.000		1.200.000	1.053.530	96.268	1.149.798	50.202
785 IM 2022	1.040.000		1.040.000		537.767	537.767	502.233
794 BRO Geotech archief 2022	30.000		30.000				30.000
795 Geo info & Metadata 2022	30.000		30.000				30.000
799 Trommelzeven RWZI Gieten en Assen	2.662.000	114.000	2.776.000	2.230	2.592.568	2.594.798	181.202
801 Vervangen onderstations kwantiteit	100.000		100.000	7.561	79.707	87.268	12.732
802 Vervangen onderstations kwaliteit	100.000		100.000	13.885	86.031	99.916	84
810 Zonnecarports parkeerterrein		555.000	555.000	10.522	58.774	69.296	485.704
812 Watersysteem Hunze BHP 2022-2027	16.625.000		16.625.000		42.138	42.138	16.582.862
816 NVO's BHP 2022-2027	3.200.000		3.200.000				3.200.000
819 Visveiligheid maatregel gem. Duurswold	100.000		100.000		31.627	31.627	68.373
822 Kadetraject Tjuchem	125.000		125.000				125.000
828 Verkiezingen 2023	376.408		376.408		7.731	7.731	368.677
831 Baggeren kanalen en stedelijk gebied	500.000		500.000		485.519	485.519	14.481
832 Energiezuinige maatregelen Veele	1.569.000		1.569.000	125.659	5.740	131.399	1.437.601
833 Financieelsysteem en projectadministratie	200.000	550.000	750.000	513.516	41.887	555.403	194.597
839 Beheer BGT 2022	70.000		70.000		8	8	69.992

Bijlage 1: Kredietoverzicht per 31 december 2022

	Krediet	Krediet wijziging	Totaal krediet	Verplichting	Besteding	Besteding + verpl.	Restant krediet
847 Watersysteem Drentsche Aa BHP 2022-2027	5.000.000		5.000.000				5.000.000
852 Droogte maatregelen	792.000		792.000		649.890	649.890	142.110
853 Veiligheid sluizen Termunterzijl	350.000		350.000	16.335	5.587	21.922	328.078
860 Baggeren Termunterzijldiep	500.000		500.000	25.441	468.389	493.830	6.170
861 Baggeren Mussel Aa kanaal	1.450.000		1.450.000	838.131	486.127	1.324.258	125.742
863 Versterken boezemkaden nav toets	25.000		25.000				25.000
864 Bijdrage gemalen Hoogveense Vaart	205.000	185.000	390.000				390.000
865 Bijdrage Drentsche Hoofdvaart	175.000	45.000	220.000		34.740	34.740	185.260
866 Bijdrage Stieltjeskanaalsluis	50.000		50.000				50.000
874 Oldambtmeer BHP 2022-2027	500.000		500.000				500.000
880 Kadeversterking Lappenvoort-Oosterland	460.000		460.000	25.351	335.061	360.412	99.588
903 Modificaties RWZI Veendam	75.000		75.000	8.809	49.078	57.887	17.113
907 Tecjets gemaal Rozema	280.000		280.000	94.346	174.394	268.740	11.260
914 Asfalt zoekering	250.000		250.000		188.329	188.329	61.671
917 Versterking Borgsloot	1.040.000		1.040.000	361.245	466.483	827.728	212.272
918 DAW Drenthe 2022	400.000		400.000				400.000
919 DAW Groningen 2022	900.000		900.000				900.000
928 Krediet prijsstijgingen projecten	2.100.000	-506.000	1.594.000		21.959	21.959	1.594.000
929 Vervanging LIMS	80.000		80.000				80.000
930 DP-RA Stedelijke wateropgave	2.015.897		2.015.897				2.015.897
935 Visveiligheid gemalen	4.107.000		4.107.000				4.107.000
Totaal projecten	189.805.523	-6.431.007	183.374.516	11.100.081	102.770.021	113.870.102	69.504.414

Bijlage 2: Overzicht afgesloten projecten 2022

	Krediet	Krediet wijziging	Totaal krediet	Verplichting	Besteding	Besteding + verpl.	Restant krediet
208 Uitvoering waterplannen	2.038.000	-2.016.000	22.000		22.000	22.000	0
426 Baggeren stedelijk gebied 2021	225.000	-34.060	190.940		79.988	79.988	110.952
496 Grootonderhoud sluizen 2021	250.000		250.000		233.703	233.703	16.297
602 Vervangen hekwerk 2022	55.000		55.000		86.726	86.726	-31.726
647 Schouwbare schouwsloten	30.000		30.000		10.164	10.164	19.836
677 Deurzerdiep-Anreepdiep	1.363.000	-54.247	1.308.753		881.848	881.848	426.905
688 Cultuur historisch erfgoed 2021 en 2022	200.000		200.000		143.812	143.812	56.188
701 Verbindingskanaal Oosterhorn	100.000		100.000		90.651	90.651	9.349
741 BHP Vispassages	609.454		609.454		602.899	602.899	6.555
748 IM 2020	1.025.000		1.025.000		1.022.803	1.022.803	2.197
750 Grootonderhoud RWZI's 2021	750.000		750.000		748.457	748.457	1.543
754 Aanschaf laboratorium apparatuur	200.000		200.000		88.953	88.953	111.047
758 Boezemfixaties 2021	500.000		500.000		506.046	506.046	-6.046
775 Bellenbeluchting zuivering Vriescheloo	184.000		184.000		72.843	72.843	111.157
779 Vervangen beschoeiing 2022	500.000		500.000		499.988	499.988	12
780 Oplossen knelpunten landelijk gebied 2022	250.000		250.000		239.168	239.168	10.832
788 Digitale handtekening	50.000		50.000		17.187	17.187	32.813
793 Open info portaal 2021 en 2022	60.000		60.000		54.435	54.435	5.565
794 BRO Geotech archief 2021	40.000		40.000				40.000
795 Geo info & metadata 2020 en 2021	60.000		60.000		23.418	23.418	36.582
821 Aanpassing rgm Winschoten	302.500		302.500		305.850	305.850	-3.350
839 Beheer BGT 2021	70.000		70.000		63.235	63.235	6.765
870 Norm civiel deel zuiveringen 2022	300.000		300.000		297.076	297.076	2.924
915 Graafwerende maatregelen bevers 2022	100.000		100.000		98.282	98.282	1.718
916 Watersysteem modellering	70.000		70.000				70.000
Totaal projecten	9.331.954	-2.104.307	7.227.647	0	6.189.532	6.189.532	1.038.115

